

Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον 2ο γύρο ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- **Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VOIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα και**
- **Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA στην Ελλάδα,**

σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 16 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) και διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα ως άνω Μέτρα, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 17 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ13/Α/03.02.2006])

ΕΕΤΤ, Μάιος 2011

Πίνακας Περιεχομένων

1	Εισαγωγή.....	6
1.1	Νομοθετικό Πλαίσιο	6
1.1.1	Κοινοτική Νομοθεσία	6
1.1.2	Εθνική Νομοθεσία – Η διαδικασία της ΕΕΤΤ	8
1.2	Αντικείμενο Εξέτασης.....	11
1.2.1	Πρώτος γύρος ανάλυσης	11
1.2.2	Στόχος και εύρος της Κοινοποίησης/Δημόσιας Διαβούλευσης.....	12
1.3	Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης.....	13
1.4	Δημόσια Διαβούλευση	14
2	Χαρακτηριστικά της Ελληνικής αγοράς σταθερής πρόσβασης.....	15
2.1	Εισαγωγή.....	15
2.2	Τρέχουσες εξελίξεις της αγοράς.....	16
2.3	Πάροχοι υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης	17
2.4	Γραμμές πρόσβασης και μερίδια αγοράς	18
3	Ορισμός Σχετικής Αγοράς.....	21
3.1	Πλαίσιο.....	21
3.2	Εξέταση του εάν οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων	23
3.2.1	Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης	23
3.2.2	Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς	26
3.3	Εξέταση του εάν οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής πρόσβασης ανήκουν σε μία σχετική αγορά προϊόντων.....	27
3.3.1	Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης	28
3.3.2	Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς	32

3.4	Εξέταση του εάν όλες οι μορφές λιανικής πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό Δίκτυο με μεταγωγή κυκλώματος (PSTN, ISDN BRA, ISDN PRA) ανήκουν σε μία ενιαία σχετική αγορά προϊόντων.....	34
3.4.1	Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης	34
3.4.2	Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς	37
3.5	Εξέταση του εάν η πρόσβαση στο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω PSTN/ISDN BRA και γραμμών πρόσβασης managed VoIP ανήκουν σε μία σχετική αγορά προϊόντων	37
3.5.1	Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης	38
3.5.2	Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς	39
3.6	Εξέταση του εάν Υπάρχουν Χωριστές Αγορές Πρόσβασης για Οικιακούς και Μη Οικιακούς Πελάτες.....	41
3.6.1	Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης	42
3.6.2	Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς	43
3.7	Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά.....	45
3.8	Γενικά Συμπεράσματα.....	51
4	Ανάλυση Αγοράς.....	52
4.1	Ιστορικό.....	52
4.2	Μερίδια Αγοράς	53
4.3	Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης	54
4.4	Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος.....	59
4.5	Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές	60
4.6	Αρχικά Συμπεράσματα.....	61
5	Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις – Αγορά Λιανικής Πρόσβασης	62
5.1	Εισαγωγή.....	62
5.2	Η Ανάγκη <i>ex ante</i> Ρύθμισης.....	65
5.3	Προβλήματα Ανταγωνισμού	66
5.3.1	Δεσπόζουσα θέση.....	66
5.3.2	Κάθετη επέκταση	67
5.3.3	Οριζόντια επέκταση	69

5.4	Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις	69
5.5	Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις.....	71
5.6	Κατευθύνσεις για την Επιλογή Κανονιστικών Υποχρεώσεων	76
5.7	Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις για τη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες	77
5.7.1	Κανονιστικές Υποχρεώσεις με βάση τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου (υποχρεώσεις πρόσβασης).....	78
5.7.2	Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου.....	93
5.8	Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις για λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA.....	104
5.8.1	Υποχρεώσεις σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου	105
5.8.2	Υποχρεώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου	105
6	Ερωτήσεις Διαβούλευσης	107
	Παράρτημα 1 – Προσφορά Αναφοράς Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών	109

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αριθμός εναλλακτικών παρόχων υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση	17
Πίνακας 2: Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης και διείσδυση αυτών στον πληθυσμό	18
Πίνακας 3:Μερίδια αγοράς βάσει των γραμμών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, Δεκ. 2006 – Δεκ. 2010	18
Πίνακας 4: Σταθερές Γραμμές Πρόσβασης ΟΤΕ και εναλλακτικών παρόχων / Μερίδια αγοράς ΟΤΕ	20
Πίνακας 5: Αριθμός Γραμμών ΠΦ	20
Πίνακας 6: Συνδρομές Homezone (σε εκατομ.)	30
Πίνακας 7: Αριθμός ενεργών κινητών συνδέσεων	31
Πίνακας 8:	36
Πίνακας 9: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανάλογα με τον αριθμό συνεγκατεστημένων παρόχων	49
Πίνακας 10: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανάλογα με τον μέγεθος του Α/Κ	49
Πίνακας 11: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανά κατηγορία μεγέθους του Α/Κ	49
Πίνακας 12: Μερίδιο Αγοράς του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό των γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP	54
Πίνακας 13: Μερίδιο Αγοράς του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό των γραμμών ISDN PRA	54

1 Εισαγωγή

1.1 Νομοθετικό Πλαίσιο

1.1.1 Κοινοτική Νομοθεσία¹

Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (εφεξής «η ΕΕΤΤ»), ως Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (ΕΡΑ) Κράτους Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υποχρεούται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 και 16 της *Οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία Πλαίσιο)*², να ορίσει σχετικές αγορές προϊόντων κατάλληλες και με βάση τις εθνικές συνθήκες υποκειμένες σε εκ των προτέρων (*ex ante*) κανονιστική ρύθμιση και να αναλύσει το επίπεδο του ανταγωνισμού στις αγορές αυτές.

Κατά την υλοποίηση της υποχρέωσης αυτής, η ΕΕΤΤ θα πρέπει να λαμβάνει ιδιαίτερος υπόψη της τη Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με την *Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών* (η αρχική έκδοση της οποίας με αριθμό 2003/311/ΕΚ³, που υιοθετήθηκε σύμφωνα με το Άρθρο 15 (1) της *Οδηγίας Πλαίσιο*, αναθεωρήθηκε με την υπ' αριθμόν 2007/879/ΕΚ⁴ η οποία και εφαρμόζεται κατά την παρούσα ανάλυση), καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανάλυση της Αγοράς και την Εκτίμηση Σημαντικής Ισχύος σύμφωνα με το Κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο δικτύων και

---

1 Αναφορές στο παρόν κείμενο Δημόσιας Διαβούλευσης και Κοινοποίησης γίνονται σε διατάξεις και άρθρα του Κοινοτικού Δικαίου για τις υπηρεσίες και τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών το οποίο ισχύει επί του παρόντος, χωρίς να αντανακλούν τις διάφορες διατάξεις που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 25 Νοεμβρίου 2009 στη μεταρρύθμιση του Κοινοτικού κανονιστικού πλαισίου για τις τηλεπικοινωνίες, το οποίο πρέπει να ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία μέχρι τις 26 Μαΐου 2011, σύμφωνα με το Άρθρο 5 της *Οδηγίας 2009/140/29*.

2 *Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών* (ΕΕ L 108/33, 24.4.2002)

3 Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003 για τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με την *Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών*, (ΕΕ L 114/45, Ε(2003/311/ΕΚ), 8.5.2003

4 Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2007 αναφορικά με σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση σύμφωνα με την *Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών*, (ΕΕ L 344/65, (2007/879/ΕΚ), 28.12.2007

υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (που υιοθετήθηκαν σύμφωνα με το Άρθρο 15(2) της Οδηγίας Πλαίσιο, εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές»)⁵.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 (1) της Οδηγίας Οδηγία Πλαίσιο «1. Το ταχύτερο δυνατό μετά την έκδοση ή οιαδήποτε ενημέρωση της Σύστασης, οι εθνικές κανονιστικές αρχές διεξάγουν ανάλυση των σχετικών αγορών, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η ανάλυση αυτή διεξάγεται, όπου απαιτείται, σε συνεργασία με τις εθνικές αρχές για τον ανταγωνισμό».

Κατ' εφαρμογή των οριζομένων στο άρθρο 16 (1) της Οδηγίας Πλαίσιο (ως άνω) σε συνδυασμό με το σημείο 21 του Προοιμίου της Σύστασης 11ης Φεβρουαρίου 2003, εξεδόθη η Σύσταση της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007 (ως άνω), εφεξής η «Σύσταση», σύμφωνα με την οποία, ιδίως το άρθρο 1 αυτής, ορίζεται ότι: «Κατά τον καθορισμό σχετικών αγορών κατάλληλων για τα εθνικά δεδομένα σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 3 της Οδηγίας 2002/21/EK, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές αναλύουν τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών που προσδιορίζονται στο Παράρτημα της παρούσας σύστασης».

Η διαδικασία ορισμού αγορών στοχεύει στο να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και δικτύων με απόρροια την αποτελεσματική ανάλυση της αγοράς. Μια «σχετική αγορά προϊόντων» αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά⁶.

Σύμφωνα με τη Σύσταση⁷, «αφετηρία προσδιορισμού αγορών αποτελεί ο καθορισμός αγορών λιανικής σε μια μελλοντική προοπτική, με συνεκτίμηση της δυνατότητας υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και από πλευράς προσφοράς. Από τη στιγμή που θα έχουν οριστεί αγορές λιανικής, ενδείκνυται εν συνεχεία ο προσδιορισμός σχετικών αγορών χονδρικής. Εάν η αγορά στα κατόντη εφοδιάζεται από μία ή περισσότερες καθετοποιημένες επιχειρήσεις, ενδέχεται να

---

5 Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (2002/C 165/03)

6 Βλ., παραδείγματος χάριν, Υπόθεση Michelin v. Commission [1983] ECR 3461, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό σχετικών αγορών για τους σκοπούς του Κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού ("Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον Ορισμό Αγορών"), ΕΕ 1997 C 372/3, και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

7 Σημείο 4 του Προοιμίου της Σύστασης της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007

μην υπάρξει (εμπορική) αγορά ελλείπει κανονιστικών ρυθμίσεων. Κατά συνέπεια, εάν η αγορά δικαιολογεί προσδιορισμό, ενδεχομένως να απαιτηθεί η σύσταση πλασματικής αγοράς χονδρικής στα ανάντη. [...]».

Περαιτέρω, σύμφωνα με τη Σύσταση⁸, για τον προσδιορισμό των αγορών που επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση ενδείκνυται η σωρευτική εφαρμογή τριών κριτηρίων και συγκεκριμένα:

- Η παρουσία υψηλών και μη παροδικών φραγμών εισόδου (διαθρωτικού, νομικού ή ρυθμιστικού χαρακτήρα),
- Η δομή της αγοράς να μην τείνει προς αποτελεσματικό ανταγωνισμό μέσα στο σχετικό χρονικό ορίζοντα και
- Η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού να μην επαρκεί αφεαυτής για την αντιμετώπιση των αστοχιών της υπόψη αγοράς.

Σημειώνεται ότι οι αγορές που απαριθμούνται στο Παράρτημα της Σύστασης έχουν προσδιορισθεί βάσει των τριών ανωτέρω σωρευτικών κριτηρίων. Για αγορές που δεν έχουν περιληφθεί στο Παράρτημα (ως άνω) της Σύστασης, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές, πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο πληρούνται τα τρία αυτά κριτήρια στην εκάστοτε αγορά.⁹

1.1.2 Εθνική Νομοθεσία – Η διαδικασία της ΕΕΤΤ

Για τις ανάγκες της διαδικασίας ορισμού και ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ δύναται να χρησιμοποιεί στοιχεία από εσωτερικές και εξωτερικές πηγές, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρηστών και παρόχων δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

i. Νομοθετικό πλαίσιο

Η ΕΕΤΤ πραγματοποιεί τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3431/2006 (εφεξής ο "Νόμος"), 'Περί Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Άλλες Διατάξεις', ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 3 Φεβρουαρίου 2006. Ο Νόμος μεταφέρει στην

---

⁸ σημείο 5 του Προοιμίου της Σύστασης της Επιτροπής της 17ης Δεκεμβρίου 2007

⁹ σημείο 17 του Προοιμίου της Σύστασης της Επιτροπής της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2007

Ελληνική νομοθεσία τη δέσμη Οδηγιών της ΕΚ του 2002 (Οδηγίες 2002/19/ΕΚ, 2002/20/ΕΚ, 2002/21/ΕΚ, 2002/22/ΕΚ και 2002/77/ΕΚ).

Το Άρθρο 12 παρ.1 (α) του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ τη γενική αρμοδιότητα σχετικά με την ανάλυση αγορών (συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των σχετικών αγορών προϊόντων/υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ανάλυσης της αποτελεσματικότητας του ανταγωνισμού, καθώς και τον Ορισμό των Παρόχων με ΣΙΑ και την επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων σε μια ορισμένη σχετική αγορά), σύμφωνα με τις διατάξεις του. Το Άρθρο 12 παρ.1 (ι) σε συνδυασμό με το άρθρο 16 του Νόμου, καθώς και το άρθρο 12 παράγραφος 1, περίπτωση (ιβ) σε συνδυασμό με το άρθρο 17 του ιδίου, παρέχουν στην ΕΕΤΤ την αρμοδιότητα να διενεργεί δημόσιες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας, τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, με άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ και την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο, όσο και σε Εθνικό, σύμφωνα με το άρθρο της ως άνω Οδηγίας.

Το Άρθρο 12 παρ.1 (ιστ) σε συνδυασμό με το άρθρο 64 παρ.1 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων, τόσο για τους σκοπούς ex ante ρύθμισης του τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όσο και για ex post έρευνα και εφαρμογή της ισχύουσας περί ελεύθερου ανταγωνισμού νομοθεσίας. Ειδικότερα, το άρθρο 64 παρ.1 του Νόμου επιβάλλει σε όλες τις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών υπό καθεστώς Γενικής Άδειας να παρέχουν όλες τις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών πληροφοριών που απαιτούνται προκειμένου η ΕΕΤΤ να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τις διατάξεις ή τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τη νομοθεσία για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, καθώς και όλων των πληροφοριών που απαιτούνται για την ανάλυση αγοράς και τον προσδιορισμό των επιχειρήσεων με ΣΙΑ (άρθρο 64 παρ.1, εδ.(στ)). Σύμφωνα με το άρθρο 64 παρ.4 του Νόμου, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες άμεσα κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματος, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και το βαθμό λεπτομέρειας που καθορίζει η ΕΕΤΤ και εφόσον δεν ορίζεται άλλη προθεσμία, εντός είκοσι (20) εργασίμων ημερών από το αίτημα. Ο Νόμος ορίζει ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα πέντε (5) εργασίμων ημερών για την παροχή πληροφοριών.

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 12 παρ.1(στ) του Νόμου, οι αρμοδιότητες σχετικά με το δικαίωμα του Ανταγωνισμού όσον αφορά τον τομέα των Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών ανήκουν στην ΕΕΤΤ και όχι στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σχετικά με το δικαίωμα του ανταγωνισμού, το άρθρο 14 του Νόμου παρέχει στην ΕΕΤΤ ευρείες

αρμοδιότητες σχετικά με τη συλλογή στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή του περί Ανταγωνισμού Νόμου 703/1977, συμπεριλαμβανομένης της εξουσίας ελέγχου βιβλίων και άλλων εγγράφων των τηλεπικοινωνιακών παρόχων και της έρευνας των στα γραφεία και λοιπές εγκαταστάσεις τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 3 και το άρθρο 36 παρ. 1 του Ν. 3431/2006: «35. 3. Η διαδικασία ανάλυσης της αγοράς, η οποία περιλαμβάνει τον ορισμό των σχετικών αγορών, τη διενέργεια ανάλυσης του επιπέδου του ανταγωνισμού, τον ορισμό επιχειρήσεων με Σημαντική Ισχύ και τον προσδιορισμό των κατά περίπτωση κατάλληλων και αναλογικών ειδικών κανονιστικών υποχρεώσεων, διενεργείται από την Ε.Ε.Τ.Τ. ανά τακτά χρονικά διαστήματα τα οποία δεν μπορεί να υπερβαίνουν τα δύο χρόνια από την ολοκλήρωση της προηγούμενης ανάλυσης». «36. 1. Με απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ., η οποία εκδίδεται εντός έτους από τη δημοσίευση του παρόντος, ορίζονται οι σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών με βάση τις συνθήκες, που επικρατούν στον τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ελληνική αγορά, λαμβάνοντας ιδιαιτέρως υπόψη τις ισχύουσες σχετικές Συστάσεις και Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού.»

ii. Διαδικασία

Η ΕΕΤΤ, σύμφωνα με το Άρθρο 17 του Νόμου 3431/2006 δύναται να προβαίνει σε διαβούλευση πριν από τη λήψη μέτρων που έχουν σημαντική επίπτωση στη σχετική αγορά δίνοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους στο προτεινόμενο μέτρο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Επίσης, εάν η ΕΕΤΤ, μετά τη διαβούλευση που προβλέπει το Άρθρο 17 του Ν.3431/2006, σκοπεύει να λάβει κάποιο μέτρο το οποίο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των Αρθρων 36 ή 37 ή 42 του Νόμου 3431/2006 και το εν λόγω μέτρο θα μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ Κρατών Μελών, κοινοποιεί και θέτει με την επιφύλαξη του επιχειρηματικού απορρήτου, σχέδιο αιτιολογημένης απόφασης (Σχέδιο Μέτρων) στη διάθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των Εθνικών Ρυθμιστικών Αρχών (ΕΡΑ) των λοιπών Κρατών Μελών¹⁰.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και οι άλλες Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές δύνανται να στείλουν σχόλια και προτάσεις στην ΕΕΤΤ κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου ενός μήνα από την ημέρα της κοινοποίησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλύει τα προτεινόμενα μέτρα και μεταφέρει την άποψή της στην ΕΕΤΤ, δημοσιεύοντάς την στην ιστοσελίδα της Επιτροπής. Η

---

¹⁰ άρθρο 16, παρ. 3 του ν. 3431/2006

ΕΕΤΤ είναι υποχρεωμένη να λάβει επαρκώς υπόψη τα σχόλια και τις προτάσεις κατά την υιοθέτηση των προτεινόμενων μέτρων.

Σε περίπτωση κατά την οποία:

- από το προτεινόμενο μέτρο προκύπτει ο ορισμός μιας σχετικής αγοράς, η οποία διαφέρει από αυτές που περιγράφονται στη Σύσταση ή
- εάν διαπιστωθεί ότι μια επιχείρηση διαθέτει ή όχι ΣΙΑ (ατομικά είτε από κοινού με άλλες επιχειρήσεις) σύμφωνα με τις παραγράφους 1 ή 2 του Άρθρου 37 του Ν. 3431/2006 και αυτό θα επηρέαζε το εμπόριο μεταξύ Κρατών Μελών

και παράλληλα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ε.Ε) έχει δηλώσει στην ΕΕΤΤ ότι το Σχέδιο Μέτρων θα δημιουργούσε εμπόδια στην ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ή έχει σοβαρές επιφυλάξεις ως προς τη συμβατότητά του με το Κοινοτικό δίκαιο και ιδίως όσον αφορά στους στόχους που αναφέρονται στο Άρθρο 3 του Ν. 3431/2006, το Σχέδιο Μέτρων αυτό δεν θα πρέπει να υιοθετηθεί για δύο μήνες, χωρίς τη δυνατότητα παράτασης της προθεσμίας αυτής.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής¹¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δύναται να αποφασίσει να καλέσει την ΕΕΤΤ με ειδικές προτάσεις της να τροποποιήσει ή μετά από λεπτομερή και αντικειμενική ανάλυση να αποσύρει το σχέδιο της απόφασης (προταθέν Σχέδιο Μέτρων).

1.2 Αντικείμενο Εξέτασης

1.2.1 Πρώτος γύρος ανάλυσης

Στο πλαίσιο του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών, η ΕΕΤΤ, αφού έλαβε υπόψη τη Σύσταση της Επιτροπής της 11ης Φεβρουαρίου 2003 και συγκεκριμένα τις λιανικές αγορές:

- Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες (αγορά υπ' αρ. 1)
- Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες(αγορά υπ' αρ. 2).

εξέδωσε τις ΑΠ ΕΕΤΤ 411/017/2006 (δημοσιευθείσα στο τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 1873, την 28η-12-2006) και ΑΠ ΕΕΤΤ 425/094/2007

---

¹¹ Στην ανωτέρω προθεσμία περιλαμβάνεται και η μηνιαία προθεσμία της παραγράφου 3 του άρθρου 16 του ν. 3431/2006.

(δημοσιευθείσα στο τεύχος Β' της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως με αριθμό 483, την 5η-4-2007).

(i) ΑΠ ΕΕΤΤ 411/017/2006

Στην ΑΠ ΕΕΤΤ 411/017/2006 η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υπάρχει μια διακριτή αγορά για τη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω PSTN και BRA-ISDN συνδέσεων για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Στο πλαίσιο της ανάλυσής της, με την ανωτέρω Απόφασή της, η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ως άνω αγορά χαρακτηρίζεται από έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ότι η εταιρεία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος Α.Ε» (εφεξής ΟΤΕ) θα πρέπει να οριστεί ως επιχείρηση κατέχουσα Σημαντική Ισχύ (ΣΙΑ) στη λιανική αγορά πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω PSTN και BRA-ISDN συνδέσεων για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η απουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην εν λόγω σχετική αγορά, η ΕΕΤΤ πρότεινε όπως επιβληθεί στον ΟΤΕ μια σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων, οι οποίες παρουσιάζονται στην Ενότητα 5.5 της παρούσας Κοινοποίησης.

(ii) ΑΠ ΕΕΤΤ 425/094/2007

Στην ΑΠ ΕΕΤΤ 425/094/2007 η ΕΕΤΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, ενόψει των εθνικών συνθηκών, υφίσταται μία διακριτή εθνική αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο από σταθερή θέση μέσω συνδέσεων υψηλής χωρητικότητας (Primary Rate Access ISDN).

Στη συνέχεια, κατόπιν επιμέτρησης του επιπέδου του ανταγωνισμού στην ως άνω σχετική αγορά, η ΕΕΤΤ, με την ανωτέρω Απόφασή της, όρισε την εταιρεία με την επωνυμία «Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδας Α.Ε. (ΟΤΕ Α.Ε.)» ως επιχείρηση με σημαντική ισχύ και πρότεινε όπως της επιβληθεί μια σειρά κατάλληλων και αναλογικών κανονιστικών υποχρεώσεων, οι οποίες παρουσιάζονται στην Ενότητα 5.5 της παρούσας Κοινοποίησης.

1.2.2 Στόχος και εύρος της Κοινοποίησης/Δημόσιας Διαβούλευσης

Η αρχική Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές όριζε τις εξής δύο σχετικές αγορές προϊόντων λιανικής που συνδέονται άμεσα με την παρούσα εξέταση:

- πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για οικιακούς πελάτες.
- πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση για μη οικιακούς πελάτες

Στο αναθεωρημένο κείμενο της Σύστασης για τις Σχετικές Αγορές, οι ανωτέρω αγορές αντικαθίστανται από μία αγορά, συγκεκριμένα την λιανική αγορά:

- Πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

1.3 Δομή του Κειμένου της Διαβούλευσης

Η Ενότητα 2 του παρόντος κειμένου Διαβούλευσης παρουσιάζει τα κύρια στοιχεία της διάρθρωσης της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Η Ενότητα 3 του παρόντος κειμένου Διαβούλευσης παρουσιάζει τον αρχικό ορισμό από την ΕΕΤΤ των σχετικών αγορών προϊόντων και γεωγραφικών αγορών λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Η Ενότητα 4 του παρόντος κειμένου Διαβούλευσης αποτελείται από τον έλεγχο του βαθμού στον οποίο η σχετική αγορά προϊόντων είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική (δηλ., ανάλυση αγοράς), και από τα αρχικά συμπεράσματα επί του ελέγχου αυτού.

Η Ενότητα 5 παρουσιάζει την αξιολόγηση από την ΕΕΤΤ των κατάλληλων υποχρεώσεων που πρέπει να επιβληθούν στους παρόχους που ορίζονται ως έχοντες ΣΙΑ, ή να διατηρηθούν, εφόσον έχουν ήδη επιβληθεί σε προηγούμενο γύρο ανάλυσης αγορών.

Η Ενότητα 6 του παρόντος κειμένου διαβούλευσης παρουσιάζει τις ερωτήσεις της Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ σχετικά με τον ορισμό, την ανάλυση αγοράς και τις κανονιστικές υποχρεώσεις που προτείνονται στις Ενότητες 3, 4 και 5 της παρούσας Διαβούλευσης.

Στο Παράρτημα Ι παρουσιάζεται το ελάχιστο περιεχόμενο της *Προσφοράς Αναφοράς για ΧΕΓ*.

1.4 Δημόσια Διαβούλευση

Όλες οι παρατηρήσεις επί της Διαβούλευσης αυτής είναι ευπρόσδεκτες. Ωστόσο, θα διευκόλυνε το έργο της ΕΕΤΤ που συνίσταται στην ανάλυση των απαντήσεων, εάν οι παρατηρήσεις υποβάλλονταν με παραπομπή στον αριθμό της σχετικής ερώτησης του παρόντος εγγράφου στην ενότητα «Ερωτήσεις Διαβούλευσης».

Η παρούσα διαβούλευση εκκινεί **την Παρασκευή, 20 Μαΐου 2011 και θα διαρκέσει έως την Δευτέρα, 20 Ιουνίου 2011**. Οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους γραπτώς και επώνυμα στη διεύθυνση της ΕΕΤΤ (Λεωφ. Κηφισίας 60, 15125 – Μαρούσι Αθήνα) καθώς και ηλεκτρονικά (σε επεξεργάσιμη μορφή) στη διεύθυνση **market.analysis@eett.gr**, μέχρι και την **Δευτέρα, 20 Ιουνίου 2011, ώρα 16:30**.

Η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι πολλά από τα ζητήματα που τίθενται στο παρόν έγγραφο πιθανόν να απαιτούν από κάποιους την παροχή εμπιστευτικών πληροφοριών προς υποστήριξη των παρατηρήσεών τους. Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να προσδιορίζουν σαφώς το τμήμα των απαντήσεων που είναι εμπιστευτικό και, εάν είναι εφικτό, να το παρέχουν σε χωριστό παράρτημα της απάντησής τους. Η ΕΕΤΤ θα διαχειριστεί τις πληροφορίες αυτές ως αυστηρά εμπιστευτικές.

2 Χαρακτηριστικά της Ελληνικής αγοράς σταθερής πρόσβασης

2.1 Εισαγωγή

Η υπηρεσία σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο παρέχεται στην Ελλάδα με τους εξής τρόπους:

- Μέσω γραμμών PSTN, οι οποίες παρέχουν ένα κανάλι φωνής ή/και δεδομένων. Αποτελούν την κυρίαρχη μορφή πρόσβασης που ήταν αρχικά σχεδιασμένη για κίνηση φωνής, αλλά μπορούν να υποστηρίξουν fax και μεταφορά δεδομένων μέσω modem με ταχύτητες έως και 56 Kbps.
- Μέσω ψηφιακών γραμμών ISDN με τις εξής μορφές:
  - Basic Rate Access (εφεξής 'BRA') – η οποία υποστηρίζει δύο (2) κανάλια για χρήση φωνής ή/και δεδομένων, και
  - Primary Rate Access (εφεξής 'PRA') –η οποία υποστηρίζει τριάντα (30) κανάλια για χρήση φωνής ή δεδομένων.
- Μέσω γραμμών πρόσβασης που υποστηρίζουν τεχνολογία Internet Protocol (εφεξής IP) και παρέχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας στις περιπτώσεις όπου, τόσο η γραμμή πρόσβασης, όσο και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας παρέχονται από τον ίδιο πάροχο δικτύου (εφεξής γραμμές πρόσβασης managed VoIP)¹².

---

¹² Η ΕΕΤΤ, για τους σκοπούς του παρόντος, διαχωρίζει στις ακόλουθες δύο γενικές κατηγορίες υπηρεσιών VoIP, ανάλογα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους:

- **VoIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου:** Η υπηρεσία αυτή συνήθως προσφέρει νομαδικότητα, δηλαδή επιτρέπει στον χρήστη να λαμβάνει ή να πραγματοποιεί κλήσεις, μέσω οιασδήποτε ενσύρματης ή ασύρματης ευρυζωνικής σύνδεσης στο διαδίκτυο. Αυτή η κατηγορία υπηρεσίας είναι επίσης γνωστή ως Voice over Internet ή "VoI", καθώς η κλήση δρομολογείται μέσω του διαδικτύου.
- **VoIP από πάροχο δικτύου:** Αυτή είναι η περίπτωση όπου οι πάροχοι εφαρμόζουν τεχνολογία VoIP στο δίκτυό τους. Συνήθως οι υπηρεσίες αυτής της κατηγορίας ελέγχονται από τους παρόχους σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις υπηρεσίες της κατηγορίας «VoIP από πάροχο υπηρεσιών διαδικτύου» και παρέχονται καλύτερες εγγυήσεις ποιότητας της υπηρεσίας. Κατά κανόνα, οι υπηρεσίες αυτές προσφέρουν τις δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας, χωρίς να διαφοροποιούνται από τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεφωνίας μεταγωγής κυκλώματος.

Οι δύο πρώτοι τρόποι αφορούν την παροχή πρόσβασης με μεταγωγή κυκλώματος (circuit switched), ενώ ο τρίτος τρόπος με μεταγωγή πακέτων (packet switched).

Οι εναλλακτικοί πάροχοι χρησιμοποιούν κυρίως αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο (εφεξής ΑΠΤΒ) και σε μικρότερο βαθμό Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (εφεξής ΧΕΓ) για να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ στην παροχή υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης. Η πλήρης ΑΠΤΒ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την παροχή γραμμών PSTN, γραμμών ISDN BRA ή/και γραμμών πρόσβασης managed VoIP. Η ΧΕΓ είναι μια ευκολία που προσφέρεται στους εναλλακτικούς, η οποία τους επιτρέπει να μισθώνουν μια συνδρομητική γραμμή από τον ΟΤΕ υπό όρους χονδρικής και να την μεταπωλούν, σε συνδυασμό με την Προεπιλογή Φορέα, στον τελικό χρήστη. Η ΧΕΓ μπορεί να εφαρμοστεί τόσο για αναλογικές όσο και για ISDN BRA γραμμές.

2.2 Τρέχουσες εξελίξεις της αγοράς

Με την απελευθέρωση της αγοράς των ηλεκτρονικών τηλεπικοινωνιών, και πιο συγκεκριμένα της σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας, ένας αριθμός εναλλακτικών παρόχων ξεκίνησε να παρέχει αρχικά υπηρεσίες σταθερής τηλεφωνίας, κυρίως μέσω Επιλογής ή/και Προεπιλογής Φορέα (ΕΦ/ΠΦ) και σε κάποιες περιπτώσεις μέσω πλήρους ΑΠΤΒ.

Στο χρόνο που μεσολάβησε από την πρώτη ανάλυση που διεξήγαγε η ΕΕΤΤ αναφορικά με την αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση έχει σημειωθεί μια σειρά σημαντικών αλλαγών στην Ελληνική τηλεπικοινωνιακή αγορά, οι οποίες έχουν επηρεάσει και την αγορά πρόσβασης. Οι εναλλακτικοί πάροχοι ΑΠΤΒ αύξησαν τα σημεία παρουσίας τους στα αστικά κέντρα του ΟΤΕ, γεγονός που αποδίδεται στις σημαντικές επενδύσεις τους σε υποδομή, καθώς και στην υλοποίηση προγραμμάτων με κρατική επιδότηση. Αυτό οδήγησε σε σημαντική αύξηση των αποδεσμοποιημένων γραμμών που χρησιμοποιούνται για υπηρεσίες φωνής και ευρυζωνικές υπηρεσίες. Επιπλέον, έπειτα από τη σχετική κανονιστική υποχρέωση που επιβλήθηκε στον ΟΤΕ από την ΕΕΤΤ, ο ΟΤΕ ξεκίνησε την παροχή υπηρεσιών ΧΕΓ.

Επίσης, παρατηρήθηκε η διάθεση από τους εναλλακτικούς παρόχους νέων πακέτων υπηρεσιών, κυρίως δεσμοποιημένων, που περιλαμβάνουν υπηρεσίες από διαφορετικές αγορές, όπως απεριόριστες αστικές και υπεραστικές κλήσεις και ευρυζωνική πρόσβαση στο

διαδίκτυο, κλπ. Τα συγκεκριμένα πακέτα υιοθετήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τους Έλληνες καταναλωτές. Ο κοινοποιημένος πάροχος ανταποκρίθηκε στην προαναφερθείσα πολιτική των εναλλακτικών παρόχων διαθέτοντας τα δικά του δεσμοποιημένα πακέτα. Ως συνέπεια των ανωτέρω, το αρχικό επιχειρηματικό μοντέλο της ΕΦ/ΠΦ, το οποίο αποτέλεσε το βασικό μοντέλο εμπορικής δραστηριοποίησης κατά την αρχική περίοδο της απελευθέρωσης της αγοράς, περιορίστηκε σημαντικά.

Οι εξελίξεις στην αγορά και η γενικότερη οικονομική κατάσταση οδήγησαν σε εξαγορές, συγχωνεύσεις, κ.λπ. ενώ ορισμένοι πάροχοι, που λειτουργούσαν βασιζόμενοι κυρίως στην ΕΦ/ΠΦ εξήλθαν από την αγορά.

2.3 Πάροχοι υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης

Εξαιρουμένων των παρόχων με πολύ μικρό αριθμό συνδρομητών, στην παροχή υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση δραστηριοποιούνται, εκτός από τον ΟΤΕ, εννέα (9) επιπλέον πάροχοι. Εξ' αυτών, οι επτά (7) παρέχουν πρόσβαση μέσω πλήρους ΑΠΤΒ και οι υπόλοιποι δύο (2) μέσω ΧΕΓ. Στον Πίνακα 1 παρουσιάζεται ο αριθμός των εναλλακτικών παρόχων πρόσβασης όπως εξελέχθη από τα μέσα του 2007 έως τις 31/3/2011¹³. Παρόλο που ο αριθμός των εναλλακτικών παρόχων πρόσβασης παρουσιάζεται σταθερός, σημειώνεται ότι η δομή της αγοράς υπέστη αλλαγές, όπως την αποχώρηση κάποιων εταιρειών, την εμφάνιση νέων, εξαγορές/συγχωνεύσεις, κ.λπ.

Πίνακας 1: Αριθμός εναλλακτικών παρόχων υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση

Αριθμός Εναλλακτικών Παρόχων		30/6/2007	30/6/2008	30/6/2009	30/6/2010	30/03/2011
Πάροχοι που προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης	Μέσω πλήρους ΑΠΤΒ	8	8	7	7	7
	Μέσω ΧΕΓ			1	2	2
	Σύνολο	8	8	8	9	9

Πηγή: ΕΕΤΤ

¹³ Σημειώνεται ότι στον πίνακα δεν περιλαμβάνονται πάροχοι με πολύ μικρό αριθμό συνδρομητών.

2.4 Γραμμές πρόσβασης και μερίδια αγοράς

Η διείσδυση της σταθερής πρόσβασης στον ελληνικό πληθυσμό εκτιμάται στα τέλος του 2010 στο 46,1%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 5,204 εκατομμύρια γραμμές. Στον Πίνακα 2 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των γραμμών πρόσβασης και η διείσδυση της σταθερής τηλεφωνίας (βάσει των γραμμών) στον πληθυσμό. Όπως φαίνεται από τον πίνακα, από τα τέλη του 2005 έως τα τέλη του 2008 παρατηρείται μία σχετικά μικρή μείωση της διείσδυσης κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες, γεγονός που μεταφράζεται σε περίπου 265.000 λιγότερες γραμμές. Ωστόσο, από τα τέλη του 2008 ως τα τέλη του 2010 ο ρυθμός μείωσης της διείσδυσης ελαττώνεται.

Πίνακας 2: Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης και διείσδυση αυτών στον πληθυσμό

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης (σε εκατομ.)	5,519	5,395	5,328	5,254	5,249	5,204
Διείσδυση των σταθερών γραμμών πρόσβασης στον πληθυσμό	49,8%	48,5%	47,7%	46,9%	46,6%	46,1%

Σημείωση: Στις σταθερές γραμμές πρόσβασης περιλαμβάνονται οι γραμμές PSTN, ISDN BRA, ISDN PRA και οι γραμμές πρόσβασης managed VoIP .

Πηγή: ΕΕΤΤ

Το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ βάσει των σταθερών γραμμών πρόσβασης από σχεδόν 100% στο τέλος του 2006 μειώθηκε στο τέλος του 2010 σε 72,7% (βλ. και Πίνακα 3). Από το υπόλοιπο 27,3%, το 25,9% αποτελεί το μερίδιο αγοράς που βρέθηκε να αποσπούν οι πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης μέσω πλήρους αδεσμοποίητης πρόσβασης ενώ μόλις το 1,4% αποδίδεται στους παρόχους πρόσβασης μέσω Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμής (ΧΕΓ).

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, ο μεγαλύτερος, βάσει των μεριδίων, ανταγωνιστής του ΟΤΕ κατείχε στο τέλος του 2010 μερίδιο αγοράς 8,4%, ενώ ο δεύτερος και ο τρίτος κατά σειρά μεγαλύτερος εναλλακτικός πάροχος κατέγραψε μερίδια 7,2% και 5,4% αντίστοιχα.

Πίνακας 3: Μερίδια αγοράς βάσει των γραμμών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, Δεκ. 2006 – Δεκ. 2010

Πάροχοι	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
ΟΤΕ	99,8%	95,6%	88,8%	81,3%	72,7%
Πάροχος 1	0,0%	1,2%	3,5%	5,6%	8,4%
Πάροχος 2	0,0%	0,3%	2,0%	5,0%	7,2%
Πάροχος 3	0,0%	1,4%	3,0%	3,7%	5,4%
Πάροχος 4	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	2,4%
Πάροχος 5	0,0%	0,8%	1,9%	1,9%	2,0%
Λοιποί	0,2%	0,6%	0,8%	1,5%	1,9%
Σύνολο	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Σημείωση: Για τον υπολογισμό των μεριδίων λαμβάνονται υπόψη γραμμές PSTN, ISDN BRA και ISDN PRA, γραμμές πρόσβασης managed VoIP και γραμμές ΧΕΓ.

Το σύνολο των γραμμών του ΟΤΕ και των γραμμών των εναλλακτικών, από το τέλος του 2005 έως το τέλος του 2010, παρουσιάζονται στον Πίνακα 4. Οι γραμμές πρόσβασης του ΟΤΕ ακολουθούν μια πτωτική πορεία, ενώ οι γραμμές ΑΠΤΒ σημειώνουν σημαντική αύξηση από το 2007. Ειδικά μέχρι το 2009, αυτό οφειλόταν κυρίως στο γεγονός ότι κάποιοι εναλλακτικοί πάροχοι μετέφεραν ένα μεγάλο μέρος της πελατειακής τους βάσης από την ΕΦ/ΠΦ στην ΑΠΤΒ, καθώς η ΕΦ/ΠΦ αποτελούσε – όπως ήδη αναφέρθηκε – το αρχικό επιχειρηματικό μοντέλο που υιοθετήθηκε από τους περισσότερους εναλλακτικούς για την παροχή φωνητικής τηλεφωνίας. Οι γραμμές που ενεργοποιήθηκαν με Προεπιλογή αναφέρονται στον Πίνακα 5.¹⁴ Επίσης, η χρήση ΧΕΓ φαίνεται να παραμένει περιορισμένη, δεδομένου ότι στα τέλος του 2010 την υπηρεσία ΧΕΓ παρείχαν ουσιαστικά δύο μόνο πάροχοι σε περίπου 72.000 συνδρομητές, αριθμός που αντιστοιχεί σε περίπου 1,9% των γραμμών πρόσβασης PSTN και ISDN BRA του ΟΤΕ.

Λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των γραμμών PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, στο τέλος του 2010 υπήρχαν 5.198.033 τέτοιες γραμμές σε λειτουργία και ο ΟΤΕ παρείχε το

¹⁴ Οι ενεργοποιημένες για Επιλογή Φορέα γραμμές δεν παρουσιάζονται δεδομένου ότι τα σχετικά στοιχεία που έχουν παρασχεθεί από τους παρόχους στην ΕΕΤΤ δεν θεωρούνται επαρκώς αξιόπιστα. Αφενός, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η πιθανότητα συμπερίληψης μη-ενεργών γραμμών ΕΦ και αφετέρου, γραμμές με ταυτόχρονη δυνατότητα χρήσης της επιλογής και της προεπιλογής ενδέχεται να έχουν παρασχεθεί στην ΕΕΤΤ και ως γραμμές επιλογής και ως γραμμές προεπιλογής.

72,7% αυτών. Σχετικά με τις γραμμές ISDN PRA, το μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ στο τέλος του 2010 υπολογίζεται σε 87,8%.

Πίνακας 4: Σταθερές Γραμμές Πρόσβασης ΟΤΕ και εναλλακτικών παρόχων / Μερίδια αγοράς ΟΤΕ

		31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
ΟΤΕ	PSTN	4.927.622	4.778.245	4.509.564	4.110.102	3.744.759	3.306.469
	ISDN BRA	578.505	597.867	579.533	548.388	517.337	473.183
	ISDN PRA	7.094	6.213	6.185	5.971	5.677	5.259
	Σύνολο	5.513.221	5.382.325	5.095.282	4.664.461	4.267.773	3.784.911
Εναλλακτικοί πάροχοι	Μέσω πλήρους ΑΙΠΤοΒ (PSTN + ISDN BRA + managed VoIP)	5.018	12.176	232.582	589.234	937.878	1.346.498
	Μέσω ΧΕΓ (PSTN, ISDN-BRA)					42.405	71.883
	ISDN PRA	444	334	480	681	695	731
	Σύνολο	5.462	12.510	233.062	589.915	980.978	1.419.112
Σύνολο παρόχων	PSTN + ISDN BRA+ managed VoIP	5.511.145	5.388.288	5.321.679	5.247.724	5.242.379	5.198.033
	ISDN PRA	7.538	6.547	6.665	6.652	6.372	5.990
	Σύνολο	5.518.683	5.394.835	5.328.344	5.254.376	5.248.751	5.204.023
Μερίδια ΟΤΕ	PSTN + ISDN BRA+ managed VoIP	99,9%	99,8%	95,6%	88,8%	81,3%	72,7%
	ISDN PRA	94,1%	94,9%	92,8%	89,8%	89,1%	87,8%
	Σύνολο	99,9%	99,8%	95,6%	88,8%	81,3%	72,7%

Πίνακας 5: Αριθμός Γραμμών ΠΦ

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
Γραμμές ΠΦ	906.119	955.538	788.729	502.546	276.103	205.841

3 Ορισμός Σχετικής Αγοράς

3.1 Πλαίσιο

Η ΕΕΤΤ καλείται, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, ιδίως να ορίσει τις σχετικές γεωγραφικές αγορές στην Ελληνική επικράτεια, ακολουθώντας τη διαδικασία ορισμού αγορών όπως αυτή τίθεται στην Οδηγία Πλαίσιο. Η υποχρέωση αυτή αφορά τόσο τις σχετικές αγορές που προσδιορίζονται στη Σύσταση όσο και τυχόν πρόσθετες σχετικές αγορές που δύναται να ορίσει η ΕΕΤΤ. Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ διεξάγει τον ορισμό αγορών σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού, λαμβάνοντας ιδιαίτερος υπόψη τη Σύσταση, καθώς και τις Κατευθυντήριες Γραμμές.

Στόχος της διαδικασίας ορισμού αγορών είναι να προσδιορίσει με συστηματικό τρόπο τις ανταγωνιστικές πιέσεις που υφίστανται οι πάροχοι υπηρεσιών/δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών έτσι ώστε να καταστεί εφικτή η αποτελεσματική ανάλυση της αγοράς. Μια σχετική αγορά προϊόντων αποτελείται από το σύνολο των προϊόντων ή υπηρεσιών που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα κατά την αντίληψη των καταναλωτών, όχι μόνο από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τους, της τιμής ή της επιδιωκόμενης χρήσης τους, αλλά και τις συνθήκες ανταγωνισμού ή/ και τη διάρθρωση της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά.

Ο ορισμός της σχετικής αγοράς προϊόντος / υπηρεσίας προσδιορίζει τους περιορισμούς στην πρακτική καθορισμού τιμών των παρόχων που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς. Για το σκοπό ορισμού της σχετικής αγοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνει υπόψη μια σειρά μεθοδολογιών κατά την αξιολόγηση της υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς, συμπεριλαμβανομένου του τεστ SSNIP, όπου είναι πρακτικά δυνατό να εφαρμοσθεί. Με βάση το εν λόγω τεστ, μια συγκεκριμένη υπηρεσία ή ένα σύνολο υπηρεσιών συνιστά χωριστή σχετική αγορά εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός πάροχος θα μπορούσε να επιβάλει μια μικρή αλλά ουσιώδη (έως και 10%), μη προσωρινή αύξηση τιμής πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο, χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις, με συνέπεια η αύξηση της τιμής να αποδειχτεί κερδοφόρος. Ο ορισμός της σχετικής αγοράς εξετάζει την πιθανή ανταγωνιστική ανταπόκριση μιας ομάδας (μη οριακού αριθμού) πελατών, δηλαδή όχι απαραίτητα της πλειοψηφίας των πελατών.¹⁵

Τέλος, μια σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην παροχή και προμήθεια των σχετικών προϊόντων ή/και υπηρεσιών και

---

¹⁵ Βλέπε, παραδείγματος χάρι, Υπόθεση, *Hoffman-La Roche & Co. A. G. v. Commission* [1979] ECR 461 and *Ahmed Saeed Flugreisen v. Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs* [1989] ECR 803.

στην οποία οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και διακριτές από γειτονικές περιοχές, όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν ουσιωδώς.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε το εύρος των κατάλληλων λιανικών αγορών για την παροχή πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση.¹⁶ Στο πλαίσιο αυτό εξέτασε τα τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά των διαφόρων εναλλακτικών υπηρεσιών λιανικής, την αντίληψη και τη συμπεριφορά των καταναλωτών, τις ιστορικές διακυμάνσεις τιμών των δυνητικά ανταγωνιστικών υπηρεσιών, το ιστορικό διακύμανσης των τιμών και τις σχετικές τιμές καθώς και το κόστος μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις, αποκλειστικές ή ποινικές ρήτρες σε υπάρχοντα συμβόλαια ή από άλλες πηγές).

Ενόψει της υπάρχουσας διάρθρωσης της αγοράς και των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης που διατίθενται σήμερα στους Έλληνες καταναλωτές, η διαδικασία ορισμού της αγοράς από την ΕΕΤΤ έχει διεξαχθεί με βάση την εξέταση μιας σειράς θεμάτων, συγκεκριμένα κατά πόσον:

- οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και τηλεφωνικών κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων,
- οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και κινητής πρόσβασης ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων,
- όλες οι μορφές σταθερής λιανικής πρόσβασης μεταγωγής κυκλώματος ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων,
- οι συνδέσεις σταθερής πρόσβασης και οι συνδέσεις πρόσβασης managed VoIP ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων,
- υπάρχουν χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες.

Για την επίλυση των ανωτέρω ζητημάτων, η ΕΕΤΤ έλαβε υπόψη τη δυνατότητα υποκατάστασης τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς.

---

¹⁶ Όλες οι αναφορές στο παρόν κείμενο στην «λιανική πρόσβαση» αφορούν στη «λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο».

3.2 Εξέταση του εάν οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και οι υπηρεσίες τηλεφωνικών κλήσεων εμπíπτουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων

Αρχικά, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες ζήτησης και προσφοράς υπηρεσιών πρόσβασης και υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας είναι τέτοιες που οδηγούν σε χωριστές αγορές. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ εξέτασε την επίδραση της υποκατάστασης τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς στο επίπεδο λιανικής.

3.2.1 Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης εκτιμά την έκταση στην οποία οι καταναλωτές προτίθενται να υποκαταστήσουν την υπό εξέταση υπηρεσία με άλλες υπηρεσίες. Κατά την εκτίμηση της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης, η ΕΕΤΤ χρησιμοποίησε όλες τις σχετικές πληροφορίες αναφορικά με τις μεταβολές των τιμών των πιθανών ανταγωνιστικών υπηρεσιών και τις σχετικές υπάρχουσες τιμολογιακές πληροφορίες. Εξέτασε επίσης εάν σημαντικά κόστη μεταστροφής (είτε αυτά πηγάζουν από τεχνολογικές επενδύσεις, αποκλειστικές ή ποινικές ρήτρες σε υπάρχοντα συμβόλαια ή από άλλες πηγές) παρεμποδίζουν τη δυνατότητα των πελατών να υποκαταστήσουν μια υπηρεσία συνεπεία μιας μικρής αλλά σημαντικής και μη παροδικής αύξησης της τιμής στην υπό εξέταση υπηρεσία.

Λειτουργικότητα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης και οι υπηρεσίες λιανικών τηλεφωνικών κλήσεων διαφοροποιούνται από πλευράς λειτουργικότητας. Ουσιαστικά, οι πελάτες χρειάζονται υπηρεσίες πρόσβασης ώστε να μπορούν να έχουν υπηρεσίες τηλεφωνίας (δηλ. η πρόσβαση αποτελεί προϋπόθεση της απόκτησης υπηρεσιών τηλεφωνίας). Επιπλέον, είναι απίθανο ότι ένας πελάτης θα αποκτούσε πρόσβαση χωρίς να επιθυμεί την απόκτηση υπηρεσιών τηλεφωνικών κλήσεων.

Έως την εισαγωγή της ΕΦ/ΠΦ το έτος 2002, η πρόσβαση και οι υπηρεσίες τηλεφωνίας παρέχονταν αποκλειστικά και μόνο συνδυαστικά. Πρόσβαση και κλήσεις, αν και παρουσιάζονταν ως ξεχωριστές υπηρεσίες στους λογαριασμούς, παρέχονταν από τον ΟΤΕ ως μια δέσμη υπηρεσιών. Η επιλογή και η προεπιλογή φορέα έδωσαν τη δυνατότητα στους χρήστες σταθερής τηλεφωνίας να συνεχίσουν να αγοράζουν πρόσβαση από τον κοινοποιημένο πάροχο αλλά για τις κλήσεις τους (είτε επί τη βάση της κάθε

πραγματοποιούμενης κλήσης είτε για όλες τις κλήσεις που εμπίπτουν σε μια προκαθορισμένη κατηγορία κλήσεων) να μπορούν να επιλέγουν έναν ή περισσότερους εναλλακτικούς παρόχους. Οι εν λόγω κλήσεις εκκινούν από το δίκτυο του παρέχοντος την πρόσβαση παρόχου και δρομολογούνται στο σχετικό σημείο διασύνδεσης με το δίκτυο του εναλλακτικού παρόχου.

Στο πλαίσιο της τελευταίας ανάλυσης λιανικής αγοράς σταθερής πρόσβασης που πραγματοποίησε η ΕΕΤΤ, επιβλήθηκε στον ΟΤΕ η υποχρέωση παροχή ΧΕΓ, προκειμένου να επιτραπεί στους εναλλακτικούς παρόχους να «μεταπωλούν» ουσιαστικά υπηρεσίες πρόσβασης σε συνδυασμό με την ΠΦ. Έτσι, ενώ οι εναλλακτικοί δεν έχουν τον τεχνικό ή λειτουργικό έλεγχο της σύνδεσης πρόσβασης, ωστόσο είναι σε θέση να τιμολογούν τον πελάτη τόσο για τις κλήσεις που πραγματοποιεί μέσω ΠΦ, όσο και για τη σύνδεση πρόσβασης, γεγονός που τους επιτρέπει να παρέχουν και αυτοί (κατ' αναλογία με τον πάροχο του δικτύου πρόσβασης) «ενιαία τιμολόγηση» στους συνδρομητές τους.

Οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης παρέχονται επίσης μέσω της ανάπτυξης δικτύου πρόσβασης από τον εναλλακτικό πάροχο (ίδια μέσα) ή μέσω των χονδρικών υπηρεσιών ΑΠΤΒ. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο εναλλακτικός πάροχος έχει τον πλήρη τεχνικό και λειτουργικό έλεγχο της γραμμής και στις περισσότερες περιπτώσεις προσφέρει συνδυασμό λιανικών υπηρεσιών στον συνδρομητή του, μία εκ των οποίων είναι η πρόσβαση σε τηλεφωνικές υπηρεσίες. Υπάρχει συνεπώς δεσμοποίηση των υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνικών κλήσεων, γεγονός που ενισχύει το χαρακτηριστικό της συμπληρωματικότητας των εν λόγω υπηρεσιών

Αριθμός πελατών

Τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ υποδεικνύουν ότι οι καταναλωτές που λαμβάνουν υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς εξακολουθούν να παραμένουν περισσότεροι από αυτούς που λαμβάνουν υπηρεσίες πρόσβασης. Παραδείγματος χάριν, όπως μπορεί να συναχθεί από τον Πίνακα 4 και τον Πίνακα 5, στις αρχές του 2006 υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς λάμβαναν τουλάχιστον¹⁷ 911 χιλιάδες χρήστες, ενώ πρόσβαση μόλις 5 χιλιάδες. Στα τέλη του 2010, οι συνδρομητές που

---

¹⁷ Στους υπολογισμούς δεν έχουν ληφθεί υπόψη συνδρομητές που λαμβάνουν υπηρεσίες κλήσεων μέσω ΕΦ.

λάμβαναν υπηρεσίες τηλεφωνίας από τους εναλλακτικούς ήταν τουλάχιστον 1,5 εκατομμύρια ενώ αυτοί που λάμβαναν τοπική πρόσβαση περίπου 1,4 εκατομμύρια.

Επίσης, στην αρχή και στο τέλος του 2009 το 88,8% και το 81,3% αντίστοιχα των συνδρομητών σταθερής πρόσβασης λάμβαναν υπηρεσία λιανικής πρόσβασης από τον ΟΤΕ (βλ. Πίνακα 3), ενώ για το 2009 το ποσοστό των κλήσεων του ΟΤΕ εκτιμάται ότι ανέρχονταν στο 67,8% του συνόλου των κλήσεων από σταθερό τηλέφωνο.¹⁸ Επιπρόσθετα, το 11% του όγκου των βασικών τύπων κλήσεων (αστικών, υπεραστικών, κλήσεων από σταθερό σε κινητό και διεθνών) προήλθε το 2009 από έμμεσα συνδεδεμένους συνδρομητές, δηλ. από συνδρομητές συνδεδεμένους κυρίως μέσω ΕΦ/ΠΦ.

Από τους δέκα (10) εναλλακτικούς παρόχους που προσφέρουν σήμερα κλήσεις σταθερής τηλεφωνίας, μόνο δύο (2) δεν προσφέρουν κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ ενώ τρεις (3) βασίζονται κυρίως ή αποκλειστικά στην ΕΦ/ΠΦ. Αυτοί οι τρεις (3) εναλλακτικοί κατείχαν στα τέλη του 2010 περίπου το 57% των συνδρομών ΠΦ και σχεδόν το 100% των συνδρομών ΧΕΓ.

Το αρχικό συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί είναι ότι, παρά την κοινή πρακτική σύζευξης (bundling) της πρόσβασης και των κλήσεων, τα διαφορετικά τμήματα της συνολικής υπηρεσίας που παρέχεται στους τελικούς χρήστες εξακολουθούν να έχουν διαφορετική ανταγωνιστική δυναμική.

---

¹⁸ Βλ. Πίνακα 5(β), στο κείμενο «Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. και τις Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (Ε.Ρ.Α.) άλλων Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ αναφορικά με τον 2ο γύρο ανάλυσης της ΕΕΤΤ για τον Ορισμό, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και τις προτεινόμενες κανονιστικές υποχρεώσεις στις αγορές:

- αστικών και υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις σε παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών).

σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 16 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) και διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ αναφορικά με τα ως άνω Μέτρα, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/ΕΚ (Άρθρο 17 του Ν.3431/2006 [ΦΕΚ13/Α/03.02.2006]) ».

Τιμολόγηση

Από την ανωτέρω ανάλυση προέκυψε ότι υπάρχουν σημαντικές λειτουργικές διαφορές μεταξύ των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνίας. Συνεπώς, είναι αρκετά σαφές ότι οι πελάτες δεν δύνανται να ανταποκριθούν σε μια τιμολογιακή αύξηση της μίας υπηρεσίας μεταστρεφόμενοι σε, ή αποκτώντας περισσότερη από, την άλλη υπηρεσία, δηλαδή δεν πρόκειται να ανταποκριθούν σε μια αύξηση πάνω από την ανταγωνιστική τιμή της λιανικής πρόσβασης αποκτώντας υπηρεσίες κλήσεων και αντιστρόφως.

3.2.2 Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς εξετάζει εάν άλλοι πάροχοι, πέρα από αυτούς που προσφέρουν την υπηρεσία, θα μεταστρέφονταν (βραχυπρόθεσμα) στην προσφορά υποκατάστατων υπηρεσιών χωρίς να επιβαρυνθούν με σημαντικά πρόσθετα κόστη. Όταν το συνολικό κόστος μετατροφής της παραγωγής είναι σχετικά αμελητέο, η εναλλακτική υπηρεσία μπορεί να ενταχθεί στον ορισμό της σχετικής αγοράς. Το γεγονός ότι ένας φορέας μπορεί να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία που είναι αναγκαία για την παροχή μια συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι αδιάφορο όταν απαιτείται σημαντική πρόσθετη επένδυση για την κερδοφόρο είσοδο στην αγορά για την παροχή της υπηρεσίας.

Για την παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης αφενός και λιανικών υπηρεσιών φωνητικής τηλεφωνίας αφετέρου, απαιτούνται ξεχωριστές και διαφορετικές υποδομές/υπηρεσίες. Προκειμένου να είναι σε θέση να εισέλθει στην αγορά πρόσβασης, ως ανταπόκριση σε μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή, ένας εναλλακτικός πάροχος τηλεφωνικών κλήσεων θα πρέπει να ελέγχει υποδομές πρόσβασης είτε ιδιόκτητες είτε μισθωμένες (π.χ., ΑΠΤΒ, αποκλειστική χωρητικότητα («dedicated capacity»)), είτε μεταπωλούμενες (π.χ., ΧΕΓ). Τα προϊόντα χονδρικής που ήδη λαμβάνει ένας εναλλακτικός πάροχος, προκειμένου να παρέχει υπηρεσίες τηλεφωνίας (π.χ., εκκίνηση με ΠΦ), δεν του επιτρέπουν την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης.

Παρομοίως, ένας υποθετικός πάροχος πρόσβασης που ουσιαστικά δεν ελέγχει ή διαθέτει υποδομές πρόσβασης (π.χ., ένας φορέας που μεταπωλεί πρόσβαση χρησιμοποιώντας μια υπηρεσία χονδρικής όπως η ΧΕΓ) χρειάζεται αφ' ενός προϊόντα χονδρικής όπως η ΕΦ/ΠΦ

και η σχετική εκκίνηση κλήσεων και αφ' ετέρου εκτενή διασύνδεση με το δίκτυο του ΟΤΕ προκειμένου να έχει κίνητρο να ξεκινήσει την παροχή υπηρεσιών τηλεφωνίας.

Όσον αφορά θέματα κόστους, η κρίσιμη ερώτηση είναι κατά πόσον το κόστος των προϊόντων χονδρικής που απαιτείται να αναληφθεί από έναν υποθετικό πάροχο πρόσβασης και έναν υποθετικό πάροχο τηλεφωνίας, αντίστοιχα, είναι τέτοιο που θα μεταστρέφονταν στην παροχή της άλλης υπηρεσίας σε περίπτωση τιμολογιακής αύξησης έως και 10% πάνω από το ανταγωνιστικό επίπεδο. Είναι σαφές ότι μέσα σε μια σύντομη χρονική περίοδο, οι πάροχοι υπηρεσιών τηλεφωνίας δεν θα μπορούσαν να μεταστραφούν στην παροχή υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης μέσω ευκολιών που πρέπει να κατασκευάσουν ή να ελέγξουν (π.χ., ΑΠΤΒ) ως ανταπόκριση σε μια τέτοια αύξηση. Σε περίπτωση που οι υπηρεσίες χονδρικής διασύνδεσης διατίθενται σε κοστοστρεφείς τιμές, ένας υφιστάμενος πάροχος λιανικής πρόσβασης θα μπορούσε να ανταποκριθεί σε μια τιμολογιακή αύξηση του αντίστοιχου μεγέθους ξεκινώντας να παρέχει λιανικές υπηρεσίες τηλεφωνίας. Βέβαια πάντοτε απαιτείται ο υποθετικός αυτός πάροχος να πραγματοποιήσει εκτενή διασύνδεση τουλάχιστον με το δίκτυο του ΟΤΕ.

Σημειώνεται ότι σήμερα, από τους δέκα (10) εναλλακτικούς παρόχους που προσφέρουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας οι επτά (7) παρέχουν επιπρόσθετα και υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης μέσω πλήρους ΑΠΤΒ. Από τους υπόλοιπους τρεις (3), ουσιαστικά οι δύο (2) παρέχουν πρόσβαση μέσω ΧΕΓ.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας είναι συμπληρωματικές υπηρεσίες και όχι υποκατάστατες. Επομένως, δεν ανήκουν σε μια ενιαία σχετική αγορά προϊόντος / υπηρεσίας.

3.3 Εξέταση του εάν οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής πρόσβασης ανήκουν σε μία σχετική αγορά προϊόντων

Αρχικά, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν στην Ελλάδα οι συνθήκες της ζήτησης και της προσφοράς λιανικών υπηρεσιών σταθερής και κινητής πρόσβασης είναι τέτοιες που οδηγούν στην ύπαρξη χωριστών αγορών λιανικών υπηρεσιών σταθερής και κινητής πρόσβασης.

3.3.1 Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Λειτουργική Υποκατάσταση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κρίνει σε μια σειρά αποφάσεων ότι υπάρχει μια αγορά για υπηρεσίες κινητής, η οποία περιλαμβάνει τις υπηρεσίες κινητής πρόσβασης που δεν μπορούν υποκατασταθούν από υπηρεσίες σταθερής.¹⁹ Η κύρια λειτουργική διαφορά αφορά στην κινητικότητα που ενυπάρχει σε όλες τις υπηρεσίες κινητής. Ενώ οι τεχνολογικές εξελίξεις επιτρέπουν ήδη την παροχή παρόμοιων υπηρεσιών²⁰ είτε ως σταθερές είτε ως κινητές υπηρεσίες, οι σταθερές υπηρεσίες δεν μπορούν να προσφέρουν κινητικότητα. Επομένως, ενδέχεται να υπάρχει υποκατάσταση μόνο προς την μία κατεύθυνση, δηλαδή με την υποκατάσταση της σταθερής πρόσβασης από την κινητή πρόσβαση.

Παρά την πιθανή υποκατάσταση προς τη μία κατεύθυνση, οι λειτουργικές διαφορές παραμένουν. Παραδείγματος χάρη, μία σταθερή σύνδεση αφορά όλα τα μέλη του νοικοκυριού σε αντίθεση με τον προσωπικό, εξατομικευμένο συνήθως χαρακτήρα των κινητών συνδέσεων. Λειτουργικές διαφορές εντοπίζονται επίσης στην ποιότητα της υπηρεσίας που αντιλαμβάνεται ο χρήστης και στη διαθεσιμότητα δικτύου.

Σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουν-Ιουλ 2009 που διενεργήθηκε για λογαριασμό της ΕΕΤΤ²¹, το 88% των ερωτηθέντων που δήλωσαν κατοχή και σταθερού και κινητού τηλεφώνου, θεωρούν την 'ποιότητα της κλήσης'²² σημαντικό παράγοντα που λαμβάνουν υπόψη τους προκειμένου να αποφασίσουν εάν θα κάνουν μία κλήση από σταθερό ή από κινητό τηλέφωνο όταν βρίσκονται στο σπίτι τους. Η 'ποιότητα κλήσης' παρουσιάζεται ως ο δεύτερος πιο σημαντικός παράγοντας για τους ερωτηθέντες μετά την 'χρέωση της κλήσης', την οποία αντίστοιχα θεωρεί σημαντική το 90% των ερωτηθέντων. Η ποιότητα που αντιλαμβάνεται ο χρήστης αξιολογήθηκε ως σημαντικότερος παράγοντας συγκριτικά με τον παράγοντα 'λόγοι υγείας' (ο οποίος κρίθηκε σημαντικός παράγοντας από το 83%),

---

¹⁹ Βλ. π.χ., *Telia/Telenor* Case No COMP/M.1439; *Vodafone/Mannesmann* Case No COMP/M.1795; *Telia/Sonera* Case No COMP/M.2803

²⁰ Π.χ. την ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο.

²¹ Σημειώνεται ότι η έρευνα αφορούσε την παροχή ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην ελληνική επικράτεια, και διενεργήθηκε από την εταιρεία Metron Analysis, με την μορφή προσωπικών συνεντεύξεων στα νοικοκυριά των ερωτώμενων (ένας ερωτώμενος ανά νοικοκυριό, τον Ιούνιο- Ιούλιο 2009, σε πανελλαδικό δείγμα 2008 ατόμων, ηλικίας 18 ετών και άνω).

²² Ο όρος 'ποιότητα κλήσης' αναφέρεται στην ποιότητα της κλήσης την οποία αντιλαμβάνεται ο χρήστης.

την ‘ευκολία’ (αντίστοιχα 82%) και την ‘ασφάλεια επικοινωνίας/ διασφάλιση απορρήτου’ (72%). Επιπρόσθετα, από τους ερωτηθέντες με σταθερό και κινητό τηλέφωνο το 54,4% (έναντι 47,4% σε αντίστοιχη έρευνα του 2005) συμφώνησαν με την πρόταση ότι ‘όσον αφορά στην ποιότητα τηλεφωνικών κλήσεων και το λόγο χρήσης σταθερού τηλεφώνου δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική λύση πέρα από τη σταθερή τηλεφωνία’. Με την πρόταση αυτή διαφώνησε το 24,6% (έναντι 30,3% το 2005), ενώ το 19,7% (17,9% το 2005) δεν πήρε σαφή θέση. Επίσης, το 52,4% των νοικοκυριών με σταθερό και κινητό τηλέφωνο δεν πιστεύει ότι οι υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας μπορούν να αντικαταστήσουν το σταθερό τηλέφωνο, ενώ το 23,6% δήλωσε ότι το πιστεύει.

Συνεπώς, είναι σαφές ότι στους τελικούς χρήστες υπάρχει η αντίληψη της ύπαρξης λειτουργικών διαφορών μεταξύ των σταθερών και κινητών συνδέσεων/ κλήσεων.

Οι δύο από τις τρεις εταιρίες κινητής τηλεφωνίας που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (Vodafone και Cosmote) προσφέρουν, η μία από το 2007 και η άλλη από το 2008 υπηρεσίες τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone). Οι υπηρεσίες αυτές, μέσω μιας κάρτας SIM και με χρήση του δικτύου της κινητής τηλεφωνίας, προσφέρουν στον συνδρομητή τη δυνατότητα, εντός μιας προκαθορισμένης γεωγραφικής περιοχής (οικιακή ζώνη), να πραγματοποιεί κλήσεις σε σταθερούς γεωγραφικούς αριθμούς σε τιμές συγκρίσιμες με τις τιμές σταθερής τηλεφωνίας του ΟΤΕ. Επιτρέπουν επίσης στο συνδρομητή να λαμβάνει κλήσεις μέσω ενός σταθερού γεωγραφικού αριθμού. Η πρόσβαση για υπηρεσίες τύπου Homezone παρέχεται δεσμοποιημένη με ένα αριθμό κλήσεων και συνεπώς δεν είναι δυνατόν να διακριθεί η τιμή της και να συγκριθεί με την τιμή που εφαρμόζει ο ΟΤΕ.

Οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και τηλεφωνίας και οι υπηρεσίες πρόσβασης και τηλεφωνίας οικιακής ζώνης (Homezone) εκτός από την διαφορά στη ποιότητα που αντιλαμβάνεται ο χρήστης, παρουσιάζουν και άλλες σημαντικές λειτουργικές διαφορές, μερικές εκ των οποίων είναι οι εξής:

- Κατά την πραγματοποίηση εξερχόμενων κλήσεων από το συνδρομητή Homezone, δεν εμφανίζεται στον καλούμενο ο σταθερός γεωγραφικός του αριθμός, αλλά είτε εμφανίζεται ο κινητός αριθμός του συνδρομητή Homezone είτε γίνεται απόκρυψη αριθμού.

- Ορισμένες περιπτώσεις εξοπλισμού που παρέχεται για την υπηρεσία Homezone απαιτούν συνεχή παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, με αποτέλεσμα η υπηρεσία να μη λειτουργεί σε περίπτωση διακοπής ρεύματος.
- Δεν υποστηρίζονται όλες οι κλήσεις προς μη γεωγραφικούς αριθμούς παρόχων υπηρεσιών (π.χ. κλήσεις προς αριθμούς της σειράς 800, 801, κλήσεις με χρήση κάρτας, κλπ.).
- Δεν παρέχονται συμπληρωματικές υπηρεσίες, όπως fax, κλήσεις συστημάτων συναγερμού.
- Ο λογαριασμός του συνδρομητή επιβαρύνεται με τέλη κινητής τηλεφωνίας
- Η παροχή ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο είναι εφικτή αλλά αποτελεί επί του παρόντος ακριβότερη λύση από το ADSL

Από την στιγμή έναρξης της παροχής των υπηρεσιών Homezone έως σήμερα η χρήση τους παραμένει περιορισμένη, γεγονός που επιβεβαιώνει τα όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για την ύπαρξη λειτουργικών διαφορών μεταξύ των υπηρεσιών Homezone και των υπηρεσιών σταθερής πρόσβασης.

Ο αριθμός των συνδρομητών που έχει εγγραφεί στις υπηρεσίες Homezone παραμένει αρκετά μικρός. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 6 οι συνδρομές Homezone ανέρχονταν στα μέσα του 2010 στις 165 περίπου χιλιάδες, αριθμός που αντιστοιχεί στο 3% περίπου των σταθερών γραμμών πρόσβασης.

Πίνακας 6: Συνδρομές Homezone (σε εκατομ.)

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	30/6/2010
Συνδρομές Homezone (σε εκατομ)	-	-	0,099	0,187	0,178	0,165
Αριθμός σταθερών γραμμών πρόσβασης (σε εκατομ.)	5,519	5,395	5,328	5,254	5,249	5,243
Συνδρομές Homezone ως % των σταθερών γραμμών πρόσβασης	-	-	1,9%	3,6%	3,4%	3,1%

Πηγή: EETT

Εξέλιξη συνδέσεων

Η ΕΕΤΤ παρουσίασε ανωτέρω, στην Ενότητα 2 , στοιχεία σχετικά με την εξέλιξη των σταθερών συνδέσεων. Όπως σημειώθηκε, ο αριθμός σταθερών συνδέσεων PSTN , ISDN-BRA και managed VoIP, από τον Δεκέμβριο του 2005 έως και τον Δεκέμβριο του 2010 μειώθηκε κατά περίπου 5,7%, φθάνοντας τις 5.198.033 συνδέσεις. Κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, ο αριθμός των συνδέσεων PRA ISDN μειώθηκε κατά περίπου 20%, φθάνοντας τις 5.990 συνδέσεις. Συνολικά ο αριθμός των σταθερών συνδέσεων μειώθηκε κατά 314.660 γραμμές (περίπου 5,7%) κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου.

Από τον Δεκέμβριο του 2005 έως και τον Δεκέμβριο του 2010 , οι κινητές ενεργές²³ συνδέσεις εξελίχθηκαν ως εξής:²⁴

Πίνακας 7: Αριθμός ενεργών κινητών συνδέσεων

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
Σύνολο ενεργών συνδέσεων	10.243.395	11.097.515	12.294.912	13.799.340	13.295.093	12.292.716

Κατά τη διάρκεια της περιόδου των 5 ετών, από τον Δεκέμβριο του 2005 έως και τον Δεκέμβριο του 2010 , οι ενεργές κινητές συνδέσεις αυξήθηκαν κατά 2.049.321 συνδέσεις (περίπου 20%). Ωστόσο, δεν φαίνεται ότι η αύξηση των κινητών συνδέσεων αντανακλά μια σημαντική μετάβαση από σταθερές συνδέσεις, δεδομένης της μικρής μείωσης που παρατηρήθηκε στον αριθμό των σταθερών συνδέσεων κατά την ίδια περίοδο. Αντίθετα, φαίνεται να αντανακλά την ταχεία αύξηση της διείσδυσης της κινητής τηλεφωνίας που έχει παρατηρηθεί κατά την ίδια περίοδο στα περισσότερα Κράτη Μέλη της ΕΕ, ανεξάρτητα από την όποια επίδραση επί των σταθερών συνδέσεων.

Τιμολόγηση

Η ΕΕΤΤ εξέτασε την επίδραση που θα είχε στον τελικό χρήστη μια αύξηση έως και 10% πάνω από την ανταγωνιστική τιμή για τις υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και το βαθμό στον οποίο ο τελικός χρήστης θα μεταστρεφόταν σε υπηρεσίες κινητής πρόσβασης υπό τις συνθήκες αυτές (και αντιστρόφως). Σύμφωνα με την Έρευνα Καταναλωτών Ιουν-Ιουλ

²³ Ως "ενεργές συνδέσεις " ορίζονται οι συνδέσεις που έχουν προκαλέσει την δημιουργία λιανικού ή χονδρικού εσόδου εντός του τελευταίου τριμήνου.

²⁴ Σημειώνεται ότι τα στοιχεία αφορούν όλες τις συνδέσεις κινητής (2G και 3G).

2009 της ΕΕΤΤ, στην ερώτηση τί θα έκανε το νοικοκυριό του ερωτώμενου αν αυξάνονταν το μηνιαίο πάγιο κατά 10% ενώ οι υπόλοιπες χρεώσεις παρέμεναν σταθερές²⁵, το 48,9% ανέφερε ότι δεν θα έκανε τίποτα, το 34,4% ότι θα άλλαζε πάροχο σύνδεσης, το 8% ότι δεν γνωρίζει τί θα έκανε και μόνο το 7,6% δήλωσε ότι θα καταργούσε το σταθερό και θα χρησιμοποιούσε μόνο κινητό τηλέφωνο.

Συνεπώς είναι πολύ δύσκολο να συγκριθούν οι τιμές σταθερής και κινητής πρόσβασης, και ως εκ τούτου είναι δύσκολο να διακρίνει κανείς την πιθανή επίδραση της τιμολόγησης στη ζήτηση των αντίστοιχων λιανικών υπηρεσιών κινητής και σταθερής πρόσβασης.

Κατά κανόνα η κινητή πρόσβαση πωλείται ως τμήμα μιας δεσμοποιημένης υπηρεσίας πρόσβασης και κλήσεων. Επίσης, τα προγράμματα κινητής τηλεφωνίας (τόσο τα προπληρωμένα όσο και τα συμβόλαια) συνήθως περιλαμβάνουν τα λεγόμενα «δωρεάν» λεπτά κλήσεων (με διάφορους πιθανούς περιορισμούς χρήσης που αφορούν π.χ. το δίκτυο του καλούμενου κλπ). Επιπροσθέτως, στην περίπτωση απόκτησης μίας νέας υπηρεσίας κινητής πρόσβασης (δηλ. ενός νέου αριθμού) ο συνδρομητής δεν χρεώνεται για τέλος σύνδεσης, όπως στην περίπτωση της σταθερής. Επιπλέον, οι εναλλακτικοί πάροχοι σταθερής τηλεφωνίας και ο ΟΤΕ προσφέρουν αρκετά εκπτωτικά πακέτα που παρέχουν κλήσεις σε συνδυασμό με σταθερή πρόσβαση και σε κάποιες περιπτώσεις και άλλες υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες σταθερής ευρυζωνικής πρόσβασης) έναντι ενός πάγιου τέλους. Σημειώνεται ότι το κόστος μιας γραμμής σταθερής πρόσβασης μοιράζεται μεταξύ περισσότερων του ενός χρηστών, ενώ μόνο ένας χρήστης αναλαμβάνει το κόστος μίας κινητής πρόσβασης.

3.3.2 Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς μπορεί να υπάρξει εάν ένας πάροχος δικτύου κινητής πρόσβασης θα ανταποκρινόταν σε μια τιμολογιακή αύξηση έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο σταθερής πρόσβασης ξεκινώντας την παροχή, και αντιστρόφως.

---

²⁵ Σημειώνεται ότι η ερώτηση απευθύνθηκε μόνο σε όσους δήλωσαν ότι έχουν σταθερό τηλέφωνο στο νοικοκυριό τους.

Δεδομένων των λειτουργικών διαφορών μεταξύ σταθερής και κινητής πρόσβασης, η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι οι πάροχοι σταθερής πρόσβασης θα κατασκεύαζαν εναλλακτικά δίκτυα κινητής πρόσβασης ως ανταπόκριση σε μια τέτοια αύξηση της λιανικής τιμής κινητής πρόσβασης, ενόψει του κόστους, του χρόνου που απαιτείται, αλλά και του σχετικού καθεστώτος πρόσβασης στο σχετικό φάσμα.

Αντίθετα, ένας πάροχος δικτύου κινητής θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την υφιστάμενη υποδομή του για την παροχή σταθερής πρόσβασης. Ωστόσο, θα έπρεπε να το κάνει υπό όρους (ιδίως τιμολογιακούς) που θα καθιστούσαν το συνολικό πακέτο (όχι μόνο το τμήμα του που αφορά την πρόσβαση) υποκατάστατο των υπηρεσιών σταθερής. Επιπρόσθετα, θα έπρεπε να διασφαλίσει ότι δεν θα διακινδυνεύσει το επιχειρηματικό του μοντέλο για τις υπηρεσίες κινητής. Διαφορετικά, η παρεχόμενη υπηρεσία απλώς θα παρέμενε συμπληρωματική και όχι υποκατάστατο της σταθερής πρόσβασης.

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η Vodafone και η Cosmote διαθέτουν στην αγορά τις υπηρεσίες Homezone, η διείσδυση των οποίων παραμένει περιορισμένη.

Αν και τα προϊόντα Homezone προσφέρονται ήδη σε περιοχές στις οποίες τα κινητά δίκτυα διαθέτουν κάλυψη, ο χρήστης πρέπει να έχει επαρκή ραδιοκάλυψη εντός της οικίας του προκειμένου να δύναται να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες. Συνεπώς, για να προσφέρουν οι πάροχοι δικτύων κινητών τις υπηρεσίες τους σε εθνικό επίπεδο σε μια μεγάλη πελατειακή βάση ως υπηρεσία ανταγωνιστική και όχι συμπληρωματική των υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και πρόσβασης, θα πρέπει να κάνουν αλλαγές στο δίκτυό τους για να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της ποιότητας υπηρεσίας/σήματος που αναφέρεται και στην Ενότητα 3.3.1. Αυτό θα απαιτούσε, τουλάχιστον, επενδύσεις για την αύξηση της ισχύος των υφιστάμενων υποδομών ραδιοσυχνοτήτων και, πιθανόν, την κατασκευή πρόσθετων κεραιών για να ενισχυθεί το σήμα εντός των κτηρίων στις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές. Επίσης, οι περισσότεροι πάροχοι κινητής θα πρέπει να εγκαταστήσουν πρόσθετες υποδομές στις γεωγραφικές περιοχές στις οποίες επί του παρόντος δεν παρέχουν κάλυψη. Οι περισσότεροι πάροχοι κινητής κατασκευάζουν τα δίκτυά τους με σκοπό να επιτύχουν πληθυσμιακή και όχι γεωγραφική κάλυψη. Προκειμένου να ανταγωνιστούν ένα πλήρες σταθερό δίκτυο πρόσβασης, θα πρέπει να εγκαταστήσουν πρόσθετες υποδομές προκειμένου να εξαλείψουν τα κενά στην κάλυψη.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το κόστος των πρόσθετων κατασκευών και η επένδυση που αναφέρεται ανωτέρω καθιστούν αυτή την υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς απίθανη κατά τη διάρκεια της παρούσας εξέτασης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από την πλευρά της προσφοράς, δεν υπάρχει υποκαταστασιμότητα μεταξύ της σταθερής και της κινητής πρόσβασης και συνεπώς οι δύο αυτές υπηρεσίες δεν εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά.

3.4 Εξέταση του εάν όλες οι μορφές λιανικής πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό Δίκτυο με μεταγωγή κυκλώματος (PSTN, ISDN BRA, ISDN PRA) ανήκουν σε μία ενιαία σχετική αγορά προϊόντων

Η ΕΕΤΤ έχει προσδιορίσει δύο μορφές γραμμών πρόσβασης με μεταγωγή κυκλώματος, συγκεκριμένα τις γραμμές πρόσβασης PSTN και τις γραμμές πρόσβασης ISDN. Σχετικά με τις τελευταίες, υπάρχουν δύο διαφορετικοί τύποι γραμμών πρόσβασης: ISDN BRA (χαμηλή χωρητικότητα) και ISDN PRA (υψηλή χωρητικότητα).

3.4.1 Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Στο πλαίσιο της εξέτασης της υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης, η ΕΕΤΤ εξέτασε τη λειτουργική υποκατάσταση μεταξύ των διαφόρων μορφών πρόσβασης με μεταγωγή κυκλώματος, καθώς και την τιμολόγησή τους.

Λειτουργική υποκατάσταση

Όλες οι γραμμές πρόσβασης με μεταγωγή κυκλώματος που παρέχονται επί του παρόντος στην Ελλάδα προσφέρουν σταθερή πρόσβαση σε δίκτυα που μπορούν να υποστηρίξουν υπηρεσίες φωνητικής τηλεφωνίας. Επίσης, προσφέρουν πρόσβαση σε άλλες υπηρεσίες, όπως η dial-up πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Η PSTN είναι η πιο απλή μορφή γραμμής πρόσβασης, που παρέχει στον συνδρομητή μόνο μια γραμμή φωνής. Η ίδια γραμμή μπορεί εναλλακτικά να προσφέρει dial up πρόσβαση

στο διαδίκτυο με ταχύτητα δεδομένων έως και 56 Kbps²⁶. Σημειώνεται ότι ο τελικός χρήστης δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει αμφότερες τις υπηρεσίες ταυτόχρονα.

Οι τελικοί χρήστες δύναται να επιλέξουν την πρόσβαση BRA ISDN εάν χρειάζονται περισσότερα από ένα κανάλια φωνής ή έναν συνδυασμό καναλιών για φωνή και για δεδομένα ή ένα κανάλι υψηλής ταχύτητας (το οποίο επιτυγχάνεται δια της δόμησης των καναλιών) ή συμπληρωματικές υπηρεσίες ISDN. Από λειτουργική άποψη, οι γραμμές ISDN δύναται να θεωρηθούν ως ‘πολλαπλάσια’ των γραμμών PSTN, χρησιμοποιώντας τερματικό εξοπλισμό ISDN για την παροχή διαφανούς μετάδοσης δεδομένων.

Δομημένα κανάλια BRA ISDN δύναται να παρέχουν ταχύτητες δεδομένων περίπου της τάξης των 128 Kbps. Μια συνήθης αδόμητη σύνδεση BRA ISDN παρέχει δύο κανάλια των 64 Kbps, τα οποία δύναται να χρησιμοποιηθούν για υπηρεσίες φωνής ή δεδομένων.

Δομημένα κανάλια ISDN PRA δύναται να παρέχουν στον τελικό χρήστη 30 γραμμές φωνής ή, εάν είναι δομημένες, ταχύτητες δεδομένων έως και 2 Mbps.

Η πρόσβαση ISDN δύναται να υποστηρίζει ορισμένες ‘συμπληρωματικές’ υπηρεσίες τις οποίες δεν υποστηρίζει μια PSTN πρόσβαση. Ωστόσο, οι υπηρεσίες με πρόσβαση κυρίως ISDN PRA είναι σημαντικές μόνο σε τελικούς χρήστες με PBXs ή άλλο CPE (Customer Premises Equipment) μέσω των οποίων μπορούν να παρασχεθούν και άλλες υπηρεσίες όπως για παράδειγμα ιδεατά ιδιωτικά δίκτυα.

Βάσει των ανωτέρω, ενώ οι χρήστες που διαθέτουν γραμμές πρόσβασης ISDN BRA μπορεί να θεωρήσουν κατάλληλη την απόκτηση δύο γραμμών PSTN (εκτός εάν οι χρήστες αυτοί διαθέτουν PABX που απαιτεί πρόσβαση ISDN), αυτό δεν ισχύει για τους τελικούς χρήστες με γραμμές πρόσβασης ISDN PRA.

Ως εκ τούτου, η EETT καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πρόσβαση PRA ISDN από τη μία πλευρά, και η BRA ISDN και PSTN πρόσβαση από την άλλη, δεν είναι λειτουργικά εναλλάξιμες.

Τιμολογιακή σύγκριση

---

²⁶ Η ευρυζωνική πρόσβαση στο διαδίκτυο (υπηρεσίες DSL μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN ή ISDN BRA) δεν εμπίπτει στο πεδίο εξέτασης της παρούσας ανάλυσης αγορών.

Εφαρμόζοντας το τεστ του υποθετικού μονοπωλίου, η ΕΕΤΤ πρέπει να εξετάσει την έκταση στην οποία θα υπήρχε μεταστροφή μεταξύ των διαφορετικών μορφών πρόσβασης μεταγωγής κυκλώματος, συνεπεία μιας αύξησης της τιμής άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου έως και 10%. Ως σημείο εκκίνησης, η ΕΕΤΤ εξέτασε τις υφιστάμενες τιμολογιακές διαφοροποιήσεις μεταξύ των διαφορετικών μορφών πρόσβασης με μεταγωγή κυκλώματος που θα μπορούσαν να εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά. Δεδομένου ότι ο ΟΤΕ είναι ο πάροχος με το υψηλότερο μερίδιο αγοράς, η ΕΕΤΤ θα χρησιμοποιήσει τις λιανικές του τιμές ως βάση για την τιμολογιακή ανάλυση.

Τα τέλη σύνδεσης και τα μηνιαία πάγια τέλη για γραμμές σύνδεσης PSTN, ISDN BRA και PRA φαίνονται στον κατωτέρω πίνακα 8. Οι χρεώσεις αυτές εφαρμόζονται ενιαία στην ελληνική επικράτεια, τόσο για εταιρικούς όσο και για οικιακούς πελάτες.

Πίνακας 8:

Τύπος Γραμμής Πρόσβασης	Εφάπαξ τέλος σύνδεσης	Μηνιαίο Πάγιο Τέλος
PSTN	€36,09	€15,25
ISDN BRA	€54,14	€19,56
ISDN PRA	€1.804,84	€360,97

(οι τιμές περιλαμβάνουν ΦΠΑ 23%)

Με βάση τα ανωτέρω τιμολογιακά στοιχεία, η μηνιαία χρέωση για μια γραμμή ISDN BRA (συμπεριλαμβανομένου του τέλους σύνδεσης αποσβεσμένου σε διάστημα 24 μηνών) ανέρχεται σε €21,82, συγκεκριμένα €11,69 λιγότερο από την απόκτηση δύο γραμμών PSTN (ομοίως με το τέλος σύνδεσης αποσβεσμένο σε διάστημα 24 μηνών).

Συνεπώς, η χρέωση ISDN BRA φαίνεται να είναι σε θέση να περιορίσει την τιμολόγηση της σύνδεσης PSTN (τουλάχιστον όσον αφορά σε πολλαπλές συνδέσεις). ενώ δεν φαίνεται ότι οι υφιστάμενες τιμές PSTN περιορίζουν τις τιμές ISDN BRA. Συνοψίζοντας, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα επίπεδα τιμών ISDN BRA και PSTN υποδεικνύουν ότι αυτές οι μορφές σύνδεσης εμπίπτουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

Καθώς η πρόσβαση ISDN PRA και ISDN BRA/PSTN δεν είναι λειτουργικά υποκατάστατες μορφές πρόσβασης, δεν υπάρχει λόγος να εξεταστεί η υποκατάσταση από την πλευρά της τιμολόγησης.

3.4.2 Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Για την παροχή γραμμών πρόσβασης PSTN ή ISDN BRA, το σημαντικότερο τμήμα της απαιτούμενης επένδυσης είναι αυτό της κατασκευής του τελευταίου άκρου, συγκεκριμένα του τμήματος του δικτύου πρόσβασης που φθάνει στον τελικό χρήστη. Το τμήμα αυτό ήδη υπάρχει για τους παρόχους που προσφέρουν PSTN και θέλουν να προσφέρουν ISDN BRA και αντιστρόφως. Συνεπώς, μια αύξηση της τάξης έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου από έναν υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο υπηρεσιών πρόσβασης PSTN θα μπορούσε να οδηγήσει έναν πάροχο υπηρεσίας BRA-ISDN να παράσχει υπηρεσίες PSTN πρόσβασης και αντιστρόφως.

Αντίθετα, υπάρχουν διαφορές στις οικονομίες κλίμακας στην παροχή πρόσβασης PRA ISDN από τη μία πλευρά, και γραμμών πρόσβασης BRA ISDN και PSTN από την άλλη. Οι πελάτες PRA ISDN έχουν εν γένει μεγαλύτερο μέγεθος και υψηλότερες απαιτήσεις, που σε συνδυασμό με το ότι τείνουν να είναι πιο συγκεντρωμένοι γεωγραφικά, αλλάζει τη φύση του κόστους παροχής στους πελάτες αυτούς σε σύγκριση με το κόστος παροχής προϊόντων ευρύτερης κατανάλωσης.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαμορφώνει την αρχική άποψη ότι οι συνδέσεις PSTN και οι συνδέσεις BRA ISDN ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά, ενώ οι συνδέσεις PRA ISDN δεν αποτελούν τμήμα αυτής της σχετικής αγοράς προϊόντων.

3.5 Εξέταση του εάν η πρόσβαση στο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω PSTN/ISDN BRA και γραμμών πρόσβασης managed VoIP ανήκουν σε μία σχετική αγορά προϊόντων

Η ΕΕΤΤ διαπίστωσε στην Ενότητα 3.4, ότι οι γραμμές πρόσβασης PSTN και BRA ISDN ανήκουν σε μία σχετική αγορά προϊόντων. Αντίθετα, η πρόσβαση PRA ISDN δεν ανήκει στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων. Στην παρούσα Ενότητα, η ΕΕΤΤ εξετάζει εάν η πρόσβαση στο δίκτυο φωνητικής τηλεφωνίας μέσω συνδέσεων πρόσβασης managed VoIP ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων με την πρόσβαση σε υπηρεσίες τηλεφωνίας μέσω συνδέσεων PSTN/BRA ISDN.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των υπηρεσιών ΑΠΤΒ, οι εναλλακτικοί προσφέρουν, μεταξύ άλλων, υπηρεσίες φωνής μέσω δικτύων δεδομένων με τη χρήση της μεταγωγής πακέτων, σε αντίθεση με τη μεταγωγή κυκλωμάτων που χρησιμοποιείται παραδοσιακά στην τηλεφωνία. Είναι σύνηθες για υπηρεσίες αυτού του είδους να ελέγχονται από τους παρόχους δικτύου με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας της υπηρεσίας και οι υπηρεσίες αυτές να προσφέρουν τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής τηλεφωνίας χωρίς να διαφοροποιούνται από αυτήν. Η πρόσβαση στις συγκεκριμένες υπηρεσίες μπορεί να επιτευχθεί μέσω συνδέσεων που υποστηρίζουν μεταφορά φωνής μέσω IP (τεχνολογία VoIP στο δίκτυο πρόσβασης).

Σύμφωνα με την Κοινοποίηση της ΕΕΤΤ για τις λιανικές κλήσεις²⁷, η ΕΕΤΤ έχει κρίνει ότι οι υπηρεσίες VoIP που προσφέρονται μέσω ευρυζωνικών συνδέσεων από τον ίδιο πάροχο δικτύου και οι οποίες διαθέτουν όλες τις δυνατότητες της παραδοσιακής τηλεφωνίας, θεωρούνται υποκατάστατο της παραδοσιακής τηλεφωνίας.

3.5.1 Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Η ΕΕΤΤ ανέλυσε τη λειτουργική υποκατάσταση, την τιμολόγηση, την εξέλιξη της αγοράς και την ανάπτυξη των διαφόρων μορφών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο.

Λειτουργική υποκατάσταση

Από λειτουργική άποψη, η πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω συνδέσεων πρόσβασης managed VoIP, είναι ισοδύναμη με την πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω συνδέσεων PSTN/ISDN BRA, καθώς, αν και μέσω διαφορετικών τεχνολογιών, ουσιαστικά προσφέρουν πρόσβαση σε ισοδύναμες υπηρεσίες.

---

²⁷ Με τίτλο “Κοινοποίηση προς την Ε.Ε. και τις ΕΡΑ άλλων Κρατών Μελών της Ε.Ε. του Σχεδίου Μέτρων της ΕΕΤΤ σχετικά με τον 2^ο γύρο ανάλυσης για τον Ορισμό Αγοράς, την Ανάλυση του επιπέδου ανταγωνισμού και των προτεινόμενων κανονιστικών υποχρεώσεων στις αγορές:

- Αστικών και Υπεραστικών κλήσεων που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις προς γεωγραφικούς αριθμούς στην Ελλάδα), και
- Κλήσεων προς μη γεωγραφικούς αριθμούς που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες σε σταθερή θέση στην Ελλάδα (κλήσεις από σταθερό προς κινητό και κλήσεις προς παρόχους υπηρεσιών μέσω μη γεωγραφικών αριθμών)..

Σύμφωνα με το Άρθρο 7 της Οδηγίας 2002/21/EC (Άρθρο 16 του Νόμου 3431/2006 [ΦΕΚ 13/Α/03.02.2006]) και Διεξαγωγή Εθνικής Δημόσιας Διαβούλευσης της ΕΕΤΤ σχετικά με τα ανωτέρω Μέτρα, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας 2002/21/EC (Άρθρο 17 του Νόμου 3431/2006 [ΦΕΚ/Α/03.02.2006])”

Η μόνη απτή διαφορά σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας, καθώς η διαθεσιμότητα πρόσβασης managed VoIP εξαρτάται από την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος.

Επιπλέον, για την παροχή πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο, οι εναλλακτικοί (μέσω ΑΠΤΒ) και ο ΟΤΕ βασίζονται στα χάλκινα συνεστραμμένα ζεύγη. Ο ΟΤΕ παρέχει γραμμές πρόσβασης PSTN/ISDN BRA, ενώ οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν γραμμές πρόσβασης, συχνά χωρίς να προσδιορίζουν εάν χρησιμοποιούν τεχνολογία VoIP ή PSTN/ISDN και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους χωρίς να τις διαφοροποιούν από τις παραδοσιακές υπηρεσίες τηλεφωνίας.

Τιμολόγηση

Αναφορικά με τις γραμμές πρόσβασης managed VoIP, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι πάροχοι δικτύου εφαρμόζουν παρόμοιες ή ταυτόσημες χρεώσεις με αυτές της παραδοσιακής τηλεφωνίας και συνεπώς ένας τελικός χρήστης θα ανταποκρινόταν σε μια αύξηση πάνω από την ανταγωνιστική τιμή των υπηρεσιών πρόσβασης σε τηλεφωνία μεταγωγής κυκλώματος αποκτώντας υπηρεσίες πρόσβασης managed VoIP(και αντιστρόφως).

Συμπέρασμα

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πρόσβαση στο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω PSTN/BRA ISDN από τη μία πλευρά και οι γραμμές πρόσβασης managed VoIP από την άλλη είναι λειτουργικά υποκατάστατες όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών πρόσβασης.

3.5.2 Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς εξετάζει εάν άλλοι πάροχοι, εκτός από αυτούς που προσφέρουν ήδη την υπηρεσία, θα μεταστρέφονταν (βραχυπρόθεσμα) στην προσφορά υποκατάστατων υπηρεσιών χωρίς να επιβαρυνθούν με σημαντικό πρόσθετο κόστος. Όταν το συνολικό κόστος μεταστροφής της παραγωγής είναι σχετικά αμελητέο, η εναλλακτική υπηρεσία μπορεί να ενταχθεί στον ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντων. Το γεγονός ότι κάποιος πάροχος κατέχει τα απαραίτητα στοιχεία για την παροχή μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας δεν θεωρείται σχετικό εάν απαιτείται σημαντική πρόσθετη επένδυση για να εισέλθει με κερδοφορία στην αγορά παροχής της υπηρεσίας.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ εξέτασε το βαθμό στον οποίο οι πάροχοι γραμμών πρόσβασης managed VoIP θα ανταποκρίνονταν σε μια αύξηση τιμών έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου στις υπηρεσίες πρόσβασης PSTN/ISDN BRA.

Η παροχή γραμμών πρόσβασης PSTN/ISDN BRA από τη μία πλευρά και γραμμών πρόσβασης managed VoIP από την άλλη βασίζονται στο δίκτυο πρόσβασης χαλκού. Οι πάροχοι γραμμών πρόσβασης managed VoIP, μέσω της ΑΠΤΒ, έχουν τη δυνατότητα χρήσης του δικτύου πρόσβασης του σταθερού κοινοποιημένου φορέα για την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών, καθώς και υπηρεσιών πρόσβασης και τηλεφωνικών κλήσεων, στις περιοχές που καλύπτονται από τα κέντρα του ΟΤΕ στα οποία έχουν εγκαταστήσει τον εξοπλισμό τους.

Στις περιοχές αυτές οι συγκεκριμένοι πάροχοι έχουν ήδη υλοποιήσει το μεγαλύτερο μέρος των απαιτούμενων επενδύσεων (και μάλιστα υπό τη μορφή μη ανακτήσιμου κόστους) προκειμένου να αποκτήσουν τον έλεγχο των απαιτούμενων ευκολιών πρόσβασης. Η απαιτούμενη επένδυση για την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης PSTN από ένα πάροχο που προσφέρει υπηρεσίες πρόσβασης managed VoIP, θα αφορούσε την εγκατάσταση κατάλληλων καρτών στα λειτουργούντα DSLAM. Συνεπώς δεν θα ήταν υπερβολικά μεγάλη και η είσοδος στην αγορά θα ήταν σχετικά άμεση. Για την περίπτωση των υπηρεσιών πρόσβασης ISDN-BRA δεν ισχύουν τα ίδια επειδή, εκτός από την χρήση του δικτύου πρόσβασης και των χώρων συνεγκατάστασης, θα απαιτούνταν και αλλαγή στο δίκτυο κορμού για να υποστηριχθεί η υλοποίηση του συγκεκριμένου πρωτοκόλλου.

Επιπρόσθετα, με δεδομένο ότι η υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι γραμμές πρόσβασης managed VoIP και η πρόσβαση PSTN/ISDN-BRA ανήκουν στην ίδια αγορά, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι ένας πάροχος γραμμών πρόσβασης managed VoIP θα ήταν σε θέση να ανταγωνιστεί τον υποθετικό μονοπωλιακό πάροχο πρόσβασης PSTN/ISDN-BRA χωρίς να αλλάξει καν την τεχνολογία των λιανικών του υπηρεσιών, σε περίπτωση που ο τελευταίος προέβαινε σε αύξηση έως και 10% άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου.

Από την άλλη μεριά, η μεταστροφή ενός παρόχου πρόσβασης PSTN/ISDN BRA στην διάθεση υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης σε υπηρεσίες πρόσβασης managed VoIP θεωρείται λογική, με την έννοια ότι ακολουθεί τις τεχνολογικές τάσεις και αυξάνει την αποδοτικότητα του δικτύου με την αποτελεσματικότερη διάθεση των πόρων στην

περίπτωση των δικτύων μεταγωγής πακέτων. Παρόλα η είσοδος αυτά δεν μπορεί να θεωρηθεί άμεση, δεδομένου ότι απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και σημαντικές επενδύσεις.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι η πρόσβαση στο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω συνδέσεων PSTN/BRA ISDN από τη μία πλευρά και η πρόσβαση στο τηλεφωνικό δίκτυο μέσω γραμμών πρόσβασης managed VoIP από την άλλη, ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων.

3.6 Εξέταση του εάν Υπάρχουν Χωριστές Αγορές Πρόσβασης για Οικιακούς και Μη Οικιακούς Πελάτες

Στο πλαίσιο της εξέτασης εάν οι λιανικές υπηρεσίες πρόσβασης που παρέχονται σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες εμπίπτουν σε μια ενιαία σχετική αγορά προϊόντων, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν διαφορές στους όρους με τους οποίους παρέχονται οι εν λόγω υπηρεσίες (τόσο από άποψη τιμής όσο και άλλων όρων) που να υποδεικνύουν ότι οι πελάτες δεν θεωρούν τις συνδέσεις που παρέχονται σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες εναλλάξιμες. Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις δυναμικές της προσφοράς των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης σε οικιακούς και μη-οικιακούς πελάτες.

Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι η κατωτέρω ανάλυση εστιάζει κυρίως στην περίπτωση της λιανικής πρόσβασης μέσω PSTN/ISDN BRA και της πρόσβασης μέσω γραμμών managed VoIP, καθώς, λόγω των λειτουργικών χαρακτηριστικών της, η πρόσβαση ISDN PRA παρέχεται αποκλειστικά σε μεγάλους εταιρικούς πελάτες.

Επίσης, σημειώνεται ότι, αν και στην αρχική Σύσταση για τις σχετικές αγορές γινόταν διάκριση μεταξύ πρόσβασης σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, στη Νέα Σύσταση δεν υπάρχει τέτοια διάκριση. Αυτό οφείλεται³⁰ κυρίως στο γεγονός ότι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, οι συμβατικοί όροι πρόσβασης, στα περισσότερα Κράτη Μέλη, δεν διαφέρουν σημαντικά και συστηματικά μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών. Οι πάροχοι γενικά δεν επιδιώκουν να κατηγοριοποιούν τις διαφορετικές κατηγορίες ζήτησης και συνήθως δεν

---

³⁰ Βλ. Explanatory Note, Accompanying document to the “Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services”, σελ. 22

καταγράφουν εάν κάθε συγκεκριμένη υπηρεσία πρόσβασης παρέχεται σε οικιακό ή μη οικιακό πελάτη, με αποτέλεσμα η συλλογή στοιχείων και για τις δύο κατηγορίες πελατών συχνά να αποδεικνύεται δύσκολη. Επίσης, από την άποψη της προσφοράς, καθώς παρεμφερή προϊόντα (ιδίως οι γραμμές πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο) συχνά χρησιμοποιούνται τόσο από οικιακούς όσο και από μη οικιακούς χρήστες, οι πάροχοι μη οικιακών χρηστών θα μπορούσαν γενικά να κατευθύνουν την παροχή τους σε οικιακούς πελάτες εάν οι τιμές παροχής σε οικιακούς πελάτες αυξάνονταν και αντιστρόφως³¹.

3.6.1 Υποκατάσταση από την πλευρά της ζήτησης

Η ΕΕΤΤ εξέτασε κατά πόσον διαφορές που σχετίζονται με την αντίληψη και τις πιθανές επιλογές των τελικών χρηστών, την τιμολόγηση και τους άλλους όρους παροχής υποδεικνύουν ότι οι οικιακοί χρήστες θα αντιδρούσαν σε μια αύξηση των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης έως και 10% άνω της ανταγωνιστικής τιμής καταφεύγοντας σε μια υπηρεσία για μη-οικιακούς χρήστες και αντιστρόφως.

Λειτουργική Υποκατάσταση

Οι συνδέσεις πρόσβασης (PSTN, γραμμές πρόσβασης managed VoIP και BRA ISDN) που παρέχονται σε οικιακούς και μη-οικιακούς χρήστες είναι ουσιαστικά λειτουργικά εναλλάξιμες.

Τιμολόγηση και λοιποί όροι παροχής

Κατά την παροχή υπηρεσιών πρόσβασης, ο ΟΤΕ και οι εναλλακτικοί χρεώνουν ένα εφάπαξ τέλος σύνδεσης και ένα μηνιαίο πάγιο τέλος, ανεξάρτητα από την «κατανάλωση / χρήση» του πελάτη. Επίσης, ο ΟΤΕ και οι εναλλακτικοί προσφέρουν εκπτωτικά πακέτα για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, τα οποία παρέχουν κατά κύριο λόγο πρόσβαση και σταθερές κλήσεις έναντι ενός μηνιαίου παγίου τέλους. Οι προσφορές αυτές δεν διαχωρίζουν ως προς το ποσοστό του μηνιαίου παγίου που σχετίζεται με την υπηρεσία πρόσβασης και το ποσοστό που σχετίζεται με τα δωρεάν λεπτά κλήσεων. Τόσο οι οικιακοί, όσο και οι μη οικιακοί πελάτες κάνουν διαφορετικές επιλογές σχετικά με τα υπάρχοντα

---

³¹ Βλ. Commission Staff Working Document “Explanatory Note” accompanying document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services C(2007) 5406, παρ. 4.2, σελ 22

προϊόντα και προσφορές που θεωρούν καταλληλότερα για τις ανάγκες τους με βάση την οικονομική τους κατάσταση.

Η ΕΕΤΤ εξέτασε εάν τιμολογιακές διαφορές στις τηλεφωνικές υπηρεσίες έχουν επίδραση στην πρόσβαση, δεδομένου ότι η ζήτηση για την τελευταία ουσιαστικά προέρχεται από τις πρώτες. Ο ΟΤΕ παρέχει κάποια εκπτωτικά πακέτα για λιανικές κλήσεις σε όλους τους πελάτες. Επί της αρχής, τόσο οι οικιακοί όσο και οι μη οικιακοί χρήστες μπορούν να γίνουν συνδρομητές αυτών των εκπτωτικών σχημάτων. Η εξέταση της ΕΕΤΤ υποδεικνύει ότι οι πελάτες μπορούν να εκμεταλλευτούν τις διαθέσιμες για διάφορες υπηρεσίες εκπτώσεις λιανικών υπηρεσιών (π.χ. που σχετίζονται με τον όγκο), χωρίς να απαιτούνται πολλαπλές ή συγκεκριμένου τύπου γραμμές πρόσβασης. Παραδείγματος χάριν, οι πελάτες μπορούν να κάνουν αρκετές κλήσεις ώστε να εκμεταλλευθούν τα ευρέως διαθέσιμα εκπτωτικά σχήματα χρησιμοποιώντας μόνο μια γραμμή πρόσβασης. Οι εν λόγω εκπτώσεις κλιμακώνονται βάσει του όγκου των κλήσεων ανά μήνα. Συνεπώς, δεν φαίνεται ότι η κατηγορία της ζήτησης που προέρχεται από τις λιανικές υπηρεσίες τηλεφωνίας μπορεί να οδηγήσει σε έναν διαχωρισμό οικιακών/μη οικιακών πελατών στη λιανική αγορά πρόσβασης.

Συμπέρασμα

Σε γενικές γραμμές, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι δυναμικές από πλευράς ζήτησης που παρουσιάζονται στην αγορά, δεν υποδεικνύουν τον ορισμό χωριστών σχετικών αγορών για υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης ανάλογα με το εάν αυτές αποκτώνται από οικιακούς ή μη-οικιακούς χρήστες.

3.6.2 Υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς

Η ΕΕΤΤ αναγνωρίζει επί της ουσίας ότι οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού που θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν οι πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης σε πελάτες με υψηλότερες δαπάνες ανά σύνδεση πρόσβασης, καθιστούν την είσοδο στην αγορά όσον αφορά την παροχή πρόσβασης και άλλων υπηρεσιών πιο ελκυστική.

Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, οι «μεγάλοι» πελάτες, δύνανται να επωφελούνται από συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών (SLA - Service Level Agreements) που επεκτείνονται και σε προσβάσεις σύνδεσης (που δύνανται να επιφέρουν πλεονεκτήματα όπως γρηγορότερη αποκατάσταση βλαβών ή εγγυήσεις υψηλότερης ποιότητας υπηρεσιών). Αν και η Οδηγία για την Καθολική

Υπηρεσία επιβάλλει στον ΟΤΕ (ως πάροχο καθολικής υπηρεσίας) συγκεκριμένες ελάχιστες υποχρεώσεις ποιότητας υπηρεσιών και αποκατάστασης βλαβών όσον αφορά στις υπηρεσίες που παρέχει στους καταναλωτές, ωστόσο επιτρέπεται στον ΟΤΕ να παρέχει υψηλότερα επίπεδα υπηρεσιών επί τη βάση εμπορικών συμφωνιών «επιπέδου υπηρεσιών» (SLAs) σε πελάτες οι οποίοι το επιθυμούν, ανεξάρτητα από το χαρακτηρισμό τους ως οικιακούς ή μη.

Σημειώνεται ότι αν, και ο ΟΤΕ υποστηρίζει ότι δεν διακρίνει ούτε κατηγοριοποιεί τους πελάτες του ως οικιακούς ή μη-οικιακούς και συνεπώς δεν διαφοροποιεί από άποψη τιμής μεταξύ του εάν κάποιος πελάτης είναι οικιακός ή μη οικιακός³², υπάρχει τμήμα του που ασχολείται αποκλειστικά με την διαχείριση των μεγάλων πελατών. Σύμφωνα με τον ΟΤΕ, οι ως άνω πελάτες λαμβάνουν εξατομικευμένες υπηρεσίες διαχείρισης λογαριασμών και υποστήριξη. Ως εκ τούτου, δύναται να υπάρχει κάποιος βαθμός διαφοροποίησης όσον αφορά τους όρους (πέραν της τιμής) παροχής πρόσβασης σε μερικούς πελάτες, χωρίς όμως κάτι τέτοιο να παρέχει στην ΕΕΤΤ σαφή και ασφαλή κριτήρια για τον διαχωρισμό ανάμεσα σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

Τονίζεται ότι είναι λίγα τα κίνητρα των εναλλακτικών παρόχων για τη διάθεση υπηρεσιών αποκλειστικά σε μη οικιακούς πελάτες σε περιοχές στις οποίες έχουν εγκαταστήσει υποδομές. Ενώ υπάρχουν περιοχές στις οποίες η συγκέντρωση μη οικιακών πελατών είναι υψηλή (π.χ., εμπορικές περιοχές στην Αθήνα), το κόστος παροχής υπηρεσιών σε οικιακούς πελάτες σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση οικιακών πελατών δεν διαφοροποιείται ιδιαίτερα από το σχετικό κόστος παροχής υπηρεσιών σε μη οικιακούς πελάτες εντός εμπορικών περιοχών. Επίσης, το έσοδο ανά γραμμή από τις διαφορετικές κατηγορίες πελατών μπορεί να είναι συγκρίσιμο. Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ δεν έχει επαρκή στοιχεία και δεν δύναται να προβεί σε υποθέσεις αναφορικά με τις διαφορές οικονομιών κλίμακος και σκοπού όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών σε οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η δυναμική της ζήτησης που υπάρχει επί του παρόντος στην αγορά δεν παρέχει στην ΕΕΤΤ σαφή και σταθερά κριτήρια για τον διαχωρισμό μεταξύ οικιακών και μη οικιακών πελατών. Επιπλέον, τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της δεν υποδεικνύουν ότι υπάρχουν διαφορετικές δυναμικές προσφοράς όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών

---

³² Ο ΟΤΕ δεν παρείχε στην ΕΕΤΤ στοιχεία αναφορικά με την κατηγοριοποίηση/ διαχωρισμό των πελατών σε οικιακούς/ μη οικιακούς για τους σκοπούς της ανάλυσης αγορών.

λιανικής πρόσβασης σε οικιακούς χρήστες από τη μια πλευρά και σε μη-οικιακούς χρήστες από την άλλη, ώστε να δικαιολογείται η ένταξή τους σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων.

3.7 Η Σχετική Γεωγραφική Αγορά

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την ανάλυση αγορών και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος (παρ. 56), μία σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή εκείνη στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι παρόμοιες ή επαρκώς ομοιογενείς και που μπορεί να διακριθεί από γειτονικές περιοχές στις οποίες οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι ουσιωδώς διαφορετικές.

Σύμφωνα με σχετικό κείμενο κοινής θέσης των Ευρωπαίων Ρυθμιστών³³, για τον ορισμό και τις ρυθμιστικές υποχρεώσεις της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, οι ΕΡΑ θα πρέπει να εξετάσουν συγκεκριμένα κριτήρια προκειμένου να κρίνουν εάν οι συνθήκες ανταγωνισμού της αγοράς είναι επαρκώς ομοιογενείς ώστε να δικαιολογούν τον ορισμό της αγοράς σε εθνικό επίπεδο. Τα βασικά κριτήρια που συστήνεται να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη ουσιωδών διαφορών στις συνθήκες του ανταγωνισμού μεταξύ γεωγραφικών περιοχών είναι τα ακόλουθα:

- Διαφορές στους φραγμούς εισόδου
- Διαφορές στον αριθμό προμηθευτών
- Διαφορές στην κατανομή των μεριδίων αγοράς
- Τιμολόγηση και διαφορές επί των τιμών

Όπως αναφέρεται στο ως άνω κείμενο , για τον ορισμό της αγοράς θα πρέπει να αξιολογηθούν οι πραγματικές συνθήκες του ανταγωνισμού, οι οποίες αντικατοπτρίζονται στην συμπεριφορά των υπαρχόντων παρόχων (π.χ. στην τιμολόγηση που εφαρμόζουν) και στην επίδραση της συμπεριφοράς τους στην δομή της αγοράς (π.χ. στα μερίδια αγοράς). Η

---

³³ ERG 08 (20) final CP Geog Aspects 081016 ERG Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies)

ανάλυση των παραπάνω κριτηρίων θα πρέπει να είναι forward-looking και θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τις αναμενόμενες εξελίξεις μέχρι την επόμενη αναθεώρησή της.

Η ΕΕΤΤ επιδίωξε να προσδιορίσει εάν υπάρχουν ενδείξεις για την ύπαρξη τοπικών γεωγραφικών αγορών ή αντίθετα την ύπαρξη μιας ενιαίας γεωγραφικής αγοράς.

Όπως αναφέρεται αναλυτικά στην παράγραφο 4.3, οι υφιστάμενοι φραγμοί εισόδου τόσο για την ανάπτυξη μίας νέας δικτυακής υποδομής, όσο και για την δραστηριοποίηση μέσω της ΑΠΤΒ είναι εν γένει πολύ υψηλοί. Και στις δύο περιπτώσεις οι φραγμοί εισόδου είναι διαρθρωτικοί και σχετίζονται με υψηλά μη ανακτήσιμα κόστη και μεγάλα χρονικά διαστήματα για την ανάπτυξη του δικτύου.

Η ΕΕΤΤ αναγνωρίζει ότι ο βαθμός των οικονομιών κλίμακας ενδέχεται να διαφοροποιείται μεταξύ διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών, καθιστώντας έτσι τους φραγμούς εισόδου σε κάποιες γεωγραφικές περιοχές υψηλότερους και σε άλλες χαμηλότερους. Ως εκ τούτου, θεωρείται λογική και δικαιολογημένη η είσοδος/εμπορική δραστηριοποίηση των εναλλακτικών παρόχων αρχικά στις περιοχές με τους χαμηλότερους φραγμούς εισόδου, π.χ. σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ζήτηση και όπου, συνεπώς, οι οικονομίες κλίμακας μπορεί να επιτευχθούν πιο εύκολα.

Επί του παρόντος οι εναλλακτικοί πάροχοι προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης στις περιοχές που διατηρούν υποδομές (ίδια μέσα ή μέσω ΑΠΤΒ), ενώ στις υπόλοιπες περιοχές προσφέρουν ή δύνανται να προσφέρουν πρόσβαση μέσω ΧΕΓ. Συνεπώς ο αριθμός των προμηθευτών/ ανταγωνιστών του ΟΤΕ δυνητικά μπορεί να είναι ο ίδιος σε όλη την επικράτεια.

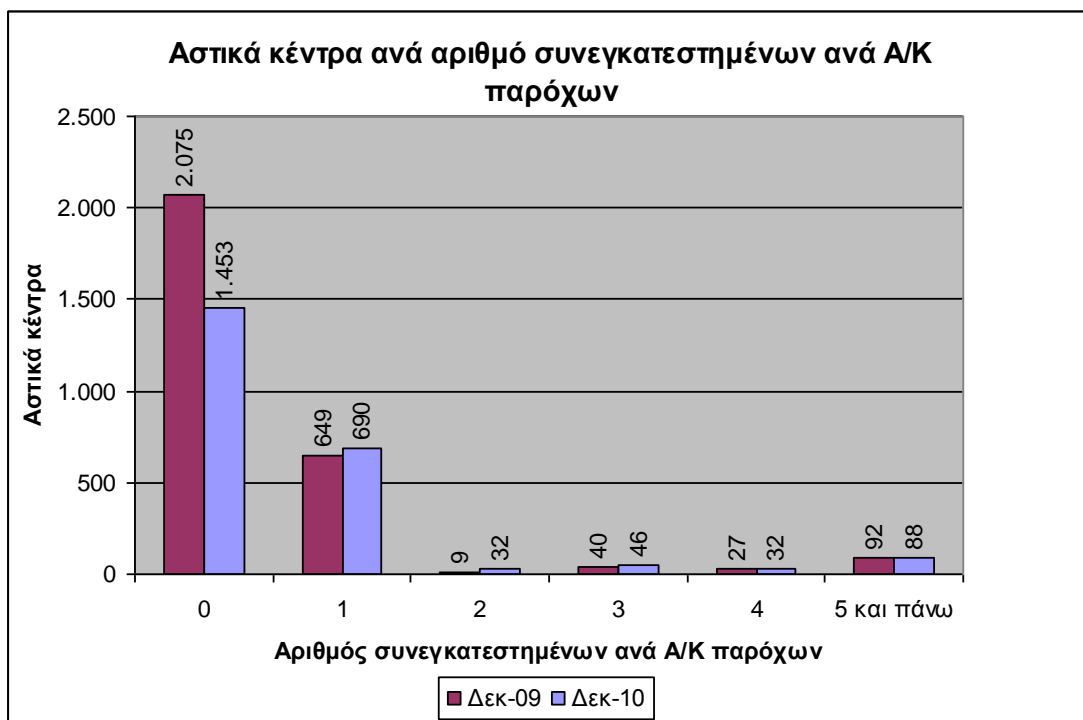
Σημειώνεται δε, ότι η παροχή πρόσβασης μέσω ΧΕΓ διέπεται από χαμηλότερους φραγμούς εισόδου συγκριτικά με την ΑΠΤΒ. Ωστόσο, κατά την απόψη της ΕΕΤΤ, η ΧΕΓ δεν επιφέρει κάποια διαφοροποίηση στις συνθήκες του ανταγωνισμού μεταξύ διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών, αφενός γιατί δεν φαίνεται ικανή να περιορίσει την ανταγωνιστική δύναμη του ΟΤΕ αφετέρου γιατί καθώς παρέχεται ήδη πανελλαδικά (στο 97% των Α/Κ του ΟΤΕ, σύμφωνα με στοιχεία Δεκ. 2010) δεν επιφέρει κάποια διαφοροποίηση στις συνθήκες του ανταγωνισμού μεταξύ διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών.

Η ΑΠΤΒ επιτρέπει στους εναλλακτικούς παρόχους να χρησιμοποιήσουν το εκτενές δίκτυο πρόσβασης του ΟΤΕ εγκαθιστώντας τον εξοπλισμό τους στα αστικά του κέντρα. Το

δίκτυο του ΟΤΕ αποτελείται (στο τέλος του 2010) από 2339 Α/Κ και για να μπορέσει ένας εναλλακτικός να επιτύχει πλήρη εθνική κάλυψη στην βάση της ΑΠΤΒ θα πρέπει να εγκαταστήσει εξοπλισμό σε κάθε ένα από αυτά.

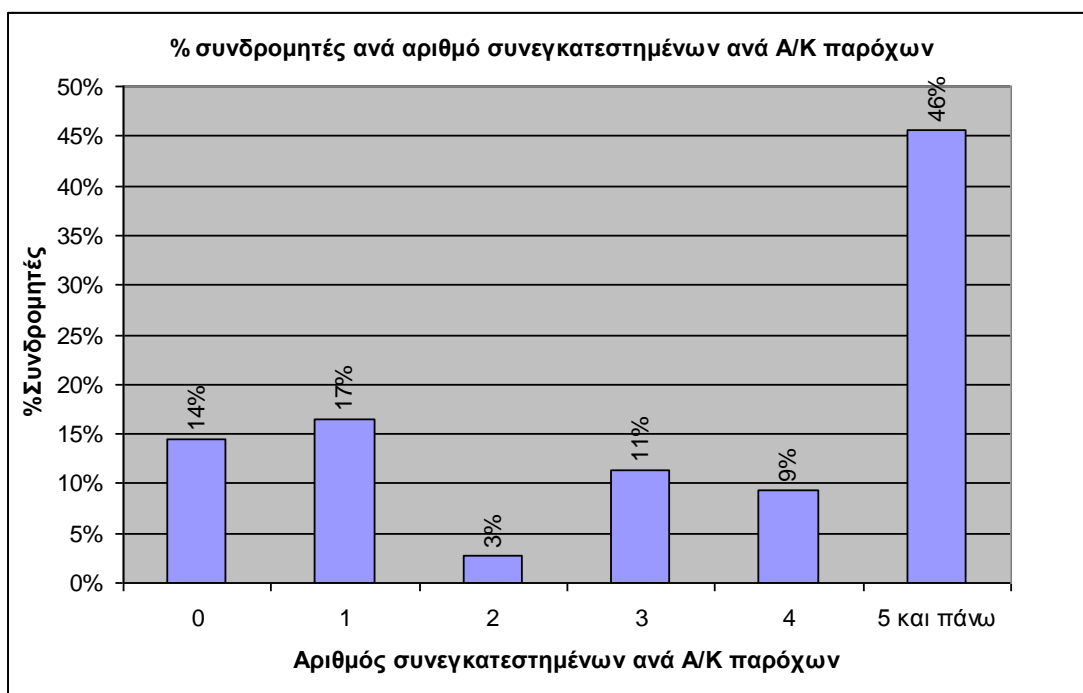
Στο τέλος του 2010 οι εναλλακτικοί πάροχοι προσέφεραν λιανικές υπηρεσίες μέσω ΑΠΤΒ σε 888 σημεία παρουσίας (38% του συνόλου των Α/Κ του ΟΤΕ) καλύπτοντας περίπου το 86% της συνολικής συνδρομητικής βάσης του ΟΤΕ. Συνεπώς, οι εναλλακτικοί πάροχοι, αν και δεν διαθέτουν δίκτυα ανάλογης πυκνότητας με αυτήν του δικτύου του ΟΤΕ και δεν προσφέρουν υπηρεσίες πρόσβασης σε όλη την γεωγραφική έκταση της χώρας, εντούτοις το γεγονός ότι εκλαμβάνονται ως σύνολο καλύπτουν ένα μεγάλο ποσοστό της συνδρομητικής βάσης με τη χρήση ΑΠΤΒ και έχουν σημεία παρουσίας σε όλους (εκτός από έναν) τους νομούς της Ελλάδας³⁴, τους επιτρέπει να ανταγωνίζονται τις υπηρεσίες του ΟΤΕ σε ένα επίπεδο που προσεγγίζει το εθνικό.

Η κατανομή των αστικών κέντρων του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό των συνεγκατεστημένων παρόχων φαίνεται στο ακόλουθο διάγραμμα:

³⁴ Μόνο σε έναν νομό δεν δραστηριοποιείται (στο τέλος του 2010) κανείς εναλλακτικός μέσω ΑΠΤΒ, σε 2 νομούς βρέθηκε μόνο ένας ενώ σε όλους τους υπόλοιπους νομούς βρέθηκαν να έχουν σημεία παρουσίας τουλάχιστον 3 εναλλακτικοί πάροχοι.

Με βάση το παραπάνω διάγραμμα και τον αριθμό συνδρομητών ανά Α/Κ, στο τέλος του 2010, το 14% των συνδρομητών σταθερής πρόσβασης (συνδεδεμένων στο 62% των Α/Κ) δεν δύναται να επιλέξει εναλλακτικό πάροχο ΑΠΤΒ, αλλά μπορεί να λάβει υπηρεσίες από εναλλακτικούς παρόχους μέσω ΧΕΓ. Το 17% των συνδρομητών (αντίστοιχα 30% των αστικών κέντρων) έχει τη δυνατότητα να αγοράσει υπηρεσίες πρόσβασης από ένα πάροχο ΑΠΤΒ, ενώ το 70% της συνδρομητικής βάσης (8% των αστικών κέντρων) μπορεί να επιλέξει μεταξύ ΟΤΕ και περισσότερων από 2 εναλλακτικούς. Οι ανωτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στο επόμενο διάγραμμα:

Στην περίπτωση που ως ξεχωριστές γεωγραφικές περιοχές εκληφθούν οι 52 νομοί της χώρας, τα υπολογιζόμενα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανά νομό τον Δεκέμβριο του 2010 βρέθηκε να κυμαίνονται μεταξύ 57% και 96%, με τον εθνικό μέσο όρο να διαμορφώνεται στο 73% και το μερίδιο του ΟΤΕ να υπολείπεται του 60% μόνο σε 2 νομούς.

Καθώς θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι αστικά κέντρα με μεγαλύτερο αριθμό συνεγκατεστημένων παρόχων ή μεγαλύτερο αριθμό συνδρομητών τείνουν γρηγορότερα προς τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ένας άλλος πιθανός διαχωρισμός της ελληνικής Επικράτειας σε επιμέρους γεωγραφικές αγορές θα μπορούσε να βασίζεται στον αριθμό των συνεγκατεστημένων παρόχων ή/και τον αριθμό των συνδρομητών ανά αστικό κέντρο. Εντούτοις, τα διαθέσιμα στην ΕΕΤΤ στοιχεία δεν υποδεικνύουν κάτι τέτοιο καθώς, όπως φαίνεται αναλυτικά στους παρακάτω πίνακες 9-11: (α) τα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ με

βάση τον αριθμό συνεγκατεστημένων παρόχων ανά αστικό κέντρο παραμένουν αρκετά άνω του 50%, ανεξαρτήτως αριθμού συνεγκατεστημένων παρόχων ενώ ο ρυθμός μείωσης του από το Μάρτιο του 2009 δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά και (β) τα μερίδια αγοράς του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό συνδρομητών ανά αστικό κέντρο παραμένουν αρκετά άνω του 50%, ανεξαρτήτως αριθμού συνδρομητών ενώ ο ρυθμός μείωσης του από το Μάρτιο του 2009 δεν διαφοροποιείται ουσιαστικά. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι η κατανομή των μεριδίων αγοράς υποδεικνύει την ανάγκη ορισμού ξεχωριστών γεωγραφικών αγορών.

Πίνακας 9: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανάλογα με τον αριθμό συνεγκατεστημένων παρόχων

	Μάρτιος 2009	Δεκέμβριος 2009	Δεκέμβριος 2010
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 0	100%	98%	96%
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 1	98%	92%	82%
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 2	0%	90%	79%
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 3	86%	79%	69%
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 4	82%	76%	64%
Αστικά κέντρα με αριθμό συν. παρόχων - 5+	78%	73%	64%
Σύνολο	87%	81%	73%

Πίνακας 10: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανάλογα με τον μέγεθος του Α/Κ

	Μάρτιος 2009	Δεκέμβριος 2009	Δεκέμβριος 2010
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 0-4999	100%	96%	89%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 5000-9999	92%	84%	73%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 10000-19999	83%	76%	67%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 20000-29999	81%	73%	64%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 30000-39999	77%	72%	64%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 40000-49999	78%	73%	64%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 50000+	79%	74%	65%
Σύνολο	87%	81%	73%

Πίνακας 11: Μερίδια αγοράς του ΟΤΕ ανά κατηγορία μεγέθους του Α/Κ

	Μάρτιος 2009	Δεκέμβριος 2009	Δεκέμβριος 2010
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 0-4999	100%	96%	89%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 5000-9999	92%	84%	73%
Αστικά κέντρα με αριθμό συνδρομητών 10000+	80%	74%	64%
Σύνολο	87%	81%	73%

Τα μερίδια που αποσπά ο ΟΤΕ, αν και μειώνονται διαχρονικά, σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι στη διάθεση της ΕΕΤΤ, παραμένουν στο τέλος του 2010 σε υψηλά επίπεδα (της τάξης του 60% με 70%) ακόμη και σε κέντρα όπου βρίσκονται συνεγκατεστημένοι 5 και άνω πάροχοι. Πιο συγκεκριμένα, το μερίδιο του ΟΤΕ στο σύνολο των κέντρων όπου βρίσκονται συνεγκατεστημένοι 5 και άνω πάροχοι υπολογίστηκε τον Δεκέμβριο του 2010 στο 64%.

Σχετικά με το τέταρτο κριτήριο ελέγχου για την ύπαρξη γεωγραφικών αγορών, σημειώνεται ότι ο ΟΤΕ εφαρμόζει ενιαία τιμολόγηση και στρατηγικές προώθησης και παρέχει τις ίδιες υπηρεσίες και μάλιστα της ίδιας ποιότητας σε όλη την ελληνική επικράτεια. Ακολουθώντας μία προσέγγιση modified greenfield approach, όπως προτείνει η Αιτιολογική Έκθεση της Νέας Σύστασης για τις σχετικές αγορές, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι, ακόμα και απουσία ρύθμισης στην αγορά λιανικής πρόσβασης, ο ΟΤΕ θα εφαρμόζε ενιαία εθνική τιμολόγηση λόγω των υποχρεώσεών του ως παρόχου Καθολικής Υπηρεσίας.

Όσον αφορά τους εναλλακτικούς παρόχους, τα χαρακτηριστικά των υπηρεσιών πρόσβασης που παρέχουν στις περιοχές που καλύπτονται από το δίκτυο τους (π.χ. μέσω ΑΠΤΒ) δεν διαφοροποιούνται γεωγραφικά σε κάποιες περιοχές έναντι κάποιων άλλων, με την εξαίρεση της παροχής κάποιων επιδοτήσεων/προσφορών συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας, σε περιοχές όπου έχουν ξεκινήσει πρόσφατα την εμπορική δραστηριοποίησή τους. Επιπρόσθετα, αν και παρέχουν ένα πλήθος από διαφοροποιημένα πακέτα, προσαρμοσμένα σε διάφορα προφίλ χρήσης των οποίων η τιμολογιακή σύγκριση δεν μπορεί να γίνει άμεσα, ωστόσο για παρόμοια προφίλ χρήσης (π.χ. πρόσβαση και απεριόριστες αστικές και υπεραστικές κλήσεις) μπορεί να λεχθεί ότι οι περισσότεροι εναλλακτικοί πάροχοι (εξαιρουμένων των αρχικών εκπτώσεων για την προσέλκυση νέων πελατών) εφαρμόζουν παραπλήσιες χρεώσεις.

Συνοψίζοντας, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι διαφοροποιήσεις στο επίπεδο του ανταγωνισμού που παρατηρούνται π.χ. μεταξύ νομών, ομάδων αστικών κέντρων του ΟΤΕ με κοινά χαρακτηριστικά, κ.λπ. δεν κρίνονται επαρκώς ισχυρές και σταθερές διαχρονικά ώστε να δικαιολογούν τον ορισμό ξεχωριστών γεωγραφικών υποαγορών. Επί τη βάση αυτή, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η σχετική γεωγραφική αγορά για την παροχή λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση, είναι εθνική στο εύρος της και συνίσταται στην Ελληνική Επικράτεια. Οι συνθήκες του ανταγωνισμού που αντιμετωπίζει επί του παρόντος ο ΟΤΕ δεν διαφοροποιούνται ουσιωδώς σε συγκεκριμένες περιοχές ώστε να μπορεί να στοιχειοθετηθεί η άποψη ότι θα μπορούσαν να οριστούν επιμέρους υπο εθνικές γεωγραφικές αγορές με αναφορά στη δυναμική της αγοράς.

Συμπέρασμα

Η ΕΕΤΤ σχημάτισε την αρχική άποψη ότι το γεωγραφικός εύρος των επιμέρους αγορών λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση καλύπτει το σύνολο της επικράτειας της Ελλάδας.

3.8 Γενικά Συμπεράσματα

Η ΕΕΤΤ υιοθετεί την αρχική θέση ότι υπάρχουν δύο σχετικές αγορές που πρέπει να εξεταστούν και συγκεκριμένα οι αγορές:

- Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα και
- Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA στην Ελλάδα.

4 Ανάλυση Αγοράς

4.1 Ιστορικό

Έχοντας ήδη ορίσει δύο σχετικές αγορές για τη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση στην Ελλάδα, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διεξάγει ανάλυση σχετικά με το εάν οι εν λόγω αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές και συγκεκριμένα εάν κάποια επιχείρηση ή επιχειρήσεις κατέχουν ΣΙΑ στις αγορές αυτές. Στο σημείο 27 του Προοιμίου της *Οδηγίας Πλαίσιο* ορίζεται ότι μια σχετική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική “όταν υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ στην αγορά”. Το Άρθρο 14 της *Οδηγίας Πλαίσιο*, που αντανακλά την υπάρχουσα νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου, αναφέρει ότι:

“Μια επιχείρηση θεωρείται ότι κατέχει σημαντική ισχύ στην αγορά εφόσον, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις, ευρίσκεται σε θέση ισοδύναμη προς δεσπόζουσα θέση, ήτοι σε θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και, τελικά, τους καταναλωτές”.

Επιπλέον, στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση έχει σημαντική ισχύ σε μια συγκεκριμένη αγορά, δύναται να θεωρηθεί ως έχουσα σημαντική ισχύ σε μια στενά συνδεδεμένη αγορά, εάν οι δεσμοί μεταξύ των δύο αγορών είναι τέτοιοι ώστε να είναι δυνατή η επέκταση της ισχύος της επιχείρησης στην συνδεδεμένη αγορά και άρα η ενίσχυση της ισχύος της εν λόγω επιχείρησης.

Σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να εκτιμήσει τη ΣΙΑ σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό δίκαιο και να λάβει υπόψη «στο μέγιστο δυνατό βαθμό» τις Κατευθυντήριες Γραμμές για τη ΣΙΑ. Τα κριτήρια που θεωρούνται καθοριστικά σχετικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στην παροχή λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο αναλύονται κατωτέρω και περιλαμβάνουν τα εξής:

- Την σχετική ισχύ στην αγορά του ΟΤΕ με αναφορά στο μερίδιο αγοράς, τόσο σε σχέση με άλλους παρόχους όσο και διαχρονικά
- Την πιθανότητα δυναμικού ανταγωνισμού ικανού να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση στον ΟΤΕ, ιδίως εν όψει των φραγμών εισόδου, των φραγμών μεταστροφής και των φραγμών επέκτασης,
- Την έλλειψη ή μη αντισταθμιστικής αγοραστικής δύναμης προερχόμενης από λιανικούς πελάτες, και
- Τις αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές

4.2 Μεριδία Αγοράς

Ο υπολογισμός των μεριδίων αγοράς αποτελεί ένα πολύ σημαντικό βήμα στο πλαίσιο εκτίμησης της ύπαρξης σημαντικής ισχύος, δεδομένου ότι τα υψηλά μερίδια αγοράς χρησιμοποιούνται συχνά ως τεκμήριο αγοραστικής ισχύος. Αν και τα υψηλά μερίδια αγοράς δεν επαρκούν θεωρητικώς από μόνα τους για να θεμελιώσουν την ύπαρξη ΣΙΑ (δεσπόζουσας θέσης), είναι απίθανο μια επιχείρηση η οποία δεν κατέχει ένα σημαντικό μερίδιο στην σχετική αγορά να βρίσκεται σε δεσπόζουσα θέση. Όπως υπογραμμίζεται στις ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ της Επιτροπής για την ύπαρξη ΣΙΑ, πολύ υψηλά μερίδια άνω του 50% στην σχετική αγορά – εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις - είναι ενδεικτικά της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Ωστόσο οι ‘Κατευθυντήριες Γραμμές’ τονίζουν επίσης ότι η ύπαρξη ΣΙΑ δεν δύναται να θεμελιωθεί μόνο επί τη βάσει υψηλών μεριδίων αγοράς και οι ρυθμιστικές αρχές οφείλουν να διεξάγουν ανάλυση του συνόλου των οικονομικών χαρακτηριστικών της σχετικής αγοράς προτού καταλήξουν στο συμπέρασμα αναφορικά με την ύπαρξη ΣΙΑ.

Ωστόσο, ο καθορισμός των μεριδίων αγοράς εξαρτάται από τον ακριβή ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος / υπηρεσίας και της γεωγραφικής αγοράς που υιοθετείται. Όπως σημειώθηκε στην Ενότητα 3 της παρούσας Διαβούλευσης, οι σχετικές αγορές θα πρέπει να οριστούν ως οι αγορές:

- α) Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα, και
- β) Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA στην Ελλάδα.

α) Λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τον ανωτέρω ορισμό αγοράς, υπάρχει επί του παρόντος μόνο ένας σημαντικός πάροχος στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα και συγκεκριμένα ο ΟΤΕ (με μερίδιο

αγοράς, βάσει των αντίστοιχων γραμμών πρόσβασης, να εκτιμάται στο 72,7% – Βλ. Πίνακα 12 κατωτέρω).

Οι μόνοι τρόποι για να παρέχουν οι εναλλακτικοί πάροχοι λιανική πρόσβαση είναι μέσω δικής τους υποδομής ή μέσω αδεσμοποίητων γραμμών από τον τοπικό βρόχο του ΟΤΕ ή μέσω ΧΕΓ. Δεδομένου ότι στο τέλος του 2010 ο ΟΤΕ είχε σε λειτουργία στο δίκτυο χαλκού του 3.779.652 συνδέσεις PSTN και ISDN BRA, ενώ την ίδια χρονική στιγμή υπήρχαν 1.346.498 πλήρως αδεσμοποίητοι βρόχοι και 71.883 γραμμές ΧΕΓ στην Ελλάδα, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να διατηρεί ένα υψηλό μερίδιο αγοράς στην υπό εξέταση αγορά.

Πίνακας 12: Μερίδιο Αγοράς του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό των γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
PSTN + ISDN BRA+ managed VoIP	99,9%	99,8%	95,6%	88,8%	81,3%	72,7%

β) Λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA στην Ελλάδα

Στο τέλος του 2010, ο ΟΤΕ παρείχε το 87,8% των γραμμών πρόσβασης ISDN PRA. Η αγορά αυτή είναι λιγότερο ανταγωνιστική από την αγορά πρόσβασης μέσω συνδέσεων PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, με το αντίστοιχο μερίδιο αγοράς του ΟΤΕ (όπως φαίνεται από τον κατωτέρω πίνακα 13) να παραμένει σε υψηλά επίπεδα.

Πίνακας 13: Μερίδιο Αγοράς του ΟΤΕ με βάση τον αριθμό των γραμμών ISDN PRA

	31/12/2005	31/12/2006	31/12/2007	31/12/2008	31/12/2009	31/12/2010
ISDN PRA	94,1%	94,9%	92,8%	89,8%	89,1%	87,8%

4.3 Δυνητικός Ανταγωνισμός και Φραγμοί Εισόδου και Επέκτασης

Παρά την ύπαρξη υψηλών μεριδίων αγοράς, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του ΟΤΕ (για κάθε μία από τις σχετικές αγορές), μπορεί θεωρητικά να υπάρξει ανταγωνιστικός περιορισμός εάν είναι εφικτή μια σημαντική είσοδος στην αγορά. Η απειλή εισόδου στην αγορά, είτε μακροπρόθεσμα είτε για μικρό χρονικό διάστημα, είναι ένας από τους βασικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς για τους κοινοποιημένους φορείς, τουλάχιστον όταν η είσοδος

είναι πιθανή (και όχι υποθετική), έγκαιρη και ουσιώδης. Η απειλή εισόδου μειώνεται από την ύπαρξη φραγμών εισόδου.

α) Λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα

Η είσοδος στην αγορά λιανικής σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο θα μπορούσε να επιτευχθεί με τους ακόλουθους τρόπους: (α) είσοδος μέσω της κατασκευής ενός νέου δικτύου πρόσβασης, (β) είσοδος μέσω ΑΠΤΒ και (γ) είσοδος βάσει του προϊόντος ΧΕΓ.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία που να υποδεικνύουν στην ΕΕΤΤ ότι ο ΟΤΕ είναι πιθανό να επηρεαστεί μεσοπρόθεσμα από νεοεισερχόμενους παρόχους οι οποίοι χρησιμοποιούν εναλλακτικές πλατφόρμες, όπως ασύρματης μετάδοσης ή με χρήση οπτικών ινών ή με χρήση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Σε κάθε περίπτωση, η ανάπτυξη τέτοιων δικτύων απαιτεί υψηλές επενδύσεις σε μορφή μη ανακτήσιμου κόστους.

Για να εισέλθει στην αγορά ένας εναλλακτικός πάροχος μέσω ΑΠΤΒ θα πρέπει να επιβαρυνθεί με σημαντικό μη ανακτήσιμο κόστος προκειμένου να αποκτήσει τις αναγκαίες συνεγκαταστάσεις στα αστικά κέντρα του ΟΤΕ. Αυτό το μη ανακτήσιμο κόστος, όταν συνδυάζεται με τις οικονομίες κλίμακας και πυκνότητας που χαρακτηρίζουν τα δίκτυα τοπικής πρόσβασης, αυξάνουν σημαντικά τους φραγμούς εισόδου για κάθε νεοεισερχόμενο πάροχο.

Οι εναλλακτικοί που λειτουργούν βάσει ΑΠΤΒ προσφέρουν υπηρεσίες μόνο στις περιοχές που καλύπτονται από τα κέντρα του ΟΤΕ στα οποία είναι συνεγκατεστημένοι, τα οποία – όπως ήδη αναφέρθηκε – ανέρχονται σε 888 σε όλη τη χώρα. Στην περίπτωση που ένας πάροχος επιθυμεί να προσφέρει υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης που καλύπτουν το σύνολο της γεωγραφικής έκτασης της χώρας, θα πρέπει να συνεγκατασταθεί σε όλα τα κέντρα του ΟΤΕ τα οποία υπερβαίνουν τα 2300 συνολικά. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι ακόμα μικρότερη η πιθανότητα οι εναλλακτικοί να μπορέσουν να προβούν στις σημαντικές επενδύσεις που απαιτούνται προκειμένου να εγκαταστήσουν σταθερά δίκτυα πλήρους κάλυψης ώστε να παρέχουν λιανική πρόσβαση σε εθνικό επίπεδο. Επίσης, ενώ ένας αριθμός παρόχων Επιλογής/Προεπιλογής Φορέα έχουν ανέβει στην “σκάλα επενδύσεων» (ladder of investment) με τη χρήση των αποδεδомοποιημένων βρόχων του ΟΤΕ, το επιχειρηματικό τους μοντέλο παραμένει αβέβαιο και εύθραυστο. Μέχρι το 2009 η αύξηση

της πελατειακής βάσης μέσω ΑΠΤΒ των εναλλακτικών αποδίδεται στην μετάβαση στην ΑΠΤΒ συνδρομητών της Επιλογής/Προεπιλογής Φορέα, και μόνο κυρίως από το 2010 και μετά οι εναλλακτικοί άρχισαν να αποκτούν νέους πελάτες. Η πελατειακή τους ωστόσο βάση εξακολουθεί να μην είναι επαρκώς μεγάλη ώστε να υποδεικνύει τάση ανάπτυξης αποτελεσματικού ανταγωνισμού ενώ επιπρόσθετα το οικονομικό κλίμα που επικρατεί στην Ελλάδα έχει επηρεάσει τις αντιλήψεις σχετικά με τις βιώσιμες προοπτικές του εθνικού τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Αυτό αντανακλάται στο γεγονός ότι:

- Η παρούσα οικονομική κρίση έχει δραματική επίδραση σε κάθε μορφή καταναλωτικής δαπάνης. Οι καταναλωτές δεν μπορούν να παράγουν την ατομική αγοραστική ισχύ που είχαν επί σειρά ετών. Σε ένα τέτοιο οικονομικό κλίμα, η δυνατότητα των εναλλακτικών να είναι κερδοφόροι, να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακος και να επενδύσουν σε ανάπτυξη δικτύων νέας γενιάς απειλείται σοβαρά.
- Ένα κίνητρο για τους παρόχους που χρησιμοποιούν ΑΠΤΒ για να παραμείνουν στην αγορά ήταν η ανακοινωθείσα από την ελληνική κυβέρνηση υψηλότατη επένδυση σε ένα εθνικό εναλλακτικό δίκτυο οπτικών ινών. Το Έργο αυτό έχει καθυστερήσει κάποια χρόνια και, εάν πραγματοποιηθεί, θα περιοριστεί ως προς το εύρος του ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης στην οποία βρίσκεται το ελληνικό κράτος. Επιπρόσθετα, ακόμη και εάν πραγματοποιηθεί ένα τέτοιο έργο δεν θα έχει επίδραση στην αγορά εντός του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης.

Για τους λόγους αυτούς, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι η ανάπτυξη της ΑΠΤΒ είναι από μόνη της επαρκής για να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στη σχετική λιανική αγορά πρόσβασης εντός του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης.

Σχετικά με τη είσοδο στη λιανική αγορά πρόσβασης μέσω ΧΕΓ από τον ΟΤΕ, η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι η είσοδος αυτή δεν απαιτεί επενδύσεις σε υποδομές δικτύου. Η ΧΕΓ επιτρέπει στους παρόχους κλήσεων να προσφέρουν έναν ενιαίο λογαριασμό στον πελάτη για όλες τις κλήσεις, καθώς και για το τμήμα του πακέτου που αφορά την πρόσβαση. Γενικά θεωρείται ότι η διάθεση ΧΕΓ επιτρέπει στους εναλλακτικούς να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα της υπηρεσίας ΠΦ προσφέροντάς τους τη δυνατότητα να διαμορφώνουν διαφοροποιημένα και ευέλικτα τιμολογιακά πακέτα καθώς και να δεσμοποιούν την πρόσβαση και τις κλήσεις.

Επί του παρόντος, κυρίως 2 πάροχοι ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ μέσω της χρήσης ΧΕΓ και μόνο ένας μικρός αριθμός γραμμών (περίπου 72.000) είναι ενεργοποιημένες για ΧΕΓ. Επιπλέον, η ΕΦ/ΠΦ χάνει τον παραδοσιακό της ρόλο ως υπηρεσία που διευκολύνει τον ανταγωνισμό στις κλήσεις (οι γραμμές προεπιλογής μειώθηκαν από 955.538 στις 31/12/2006 σε 205.841 στις 31/12/2010). Η κύρια αιτία αυτού είναι η αυξανόμενη τάση προσφοράς δεσμοποιημένων πακέτων έναντι ενός μηνιαίου παγίου. Οι πάροχοι Επιλογής/Προεπιλογής Φορέα δεν δύνανται, ακόμη και με τη χρήση της ΧΕΓ, να ανταγωνιστούν με εμπορικά βιώσιμα δεσμοποιημένα πακέτα και τιμολογιακές δομές. Γενικά δεν υπάρχει επαρκές περιθώριο κέρδους για τους εναλλακτικούς που παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές μέσω ΧΕΓ, συνεπώς, όσον αφορά στην είσοδο μέσω ΧΕΓ, υπάρχει απουσία δυνητικού ανταγωνισμού.

Ενώ η διαθεσιμότητα της ΧΕΓ δεν είναι πιθανό να μπορέσει από μόνη της να μειώσει την ισχύ του ΟΤΕ στην αγορά, ως ουσιαστικά μονοπωλιακού κατόχου της υποδομής τοπικής πρόσβασης, ωστόσο επιτρέπει στους παρόχους που δεν κατέχουν όλες τις αναγκαίες υποδομές να αγοράσουν τα προϊόντα χονδρικής που είναι αναγκαία για να εισέλθουν στην αγορά με ένα προϊόν της μορφής ISDN/PSTN.

Αν και η είσοδος στη λιανική αγορά πρόσβασης μέσω ΧΕΓ είναι εφικτή χωρίς σημαντικές επενδύσεις σε υποδομές, απαιτεί ωστόσο επενδύσεις σε πωλήσεις και προώθηση, τιμολόγηση, προσωπικό εξυπηρέτησης πελατών κλπ. Οι παρούσες ενδείξεις, με βάση την απουσία ενδιαφέροντος των εναλλακτικών για τη χρήση ΧΕΓ, υποδεικνύουν ότι οι εναλλακτικοί δεν είναι πρόθυμοι να προβούν σε αυτές τις επενδύσεις προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης μέσω ΧΕΓ.

Δεδομένου ότι η τιμή εξακολουθεί να είναι ο κύριος παράγοντας που κατευθύνει τις επιλογές των πελατών στην απόφαση μεταστροφής μεταξύ παρόχων πρόσβασης, φαίνεται πιθανό ένας νεοεισερχόμενος πάροχος να πρέπει να προσφέρει σημαντικές εκπτώσεις ή πολύ διαφοροποιημένες υπηρεσίες προκειμένου να ενθαρρύνει τη μετάβαση των πελατών. Η πρώτη στρατηγική είναι δύσκολη σε συνθήκες όπου ο νεοεισερχόμενος εξαρτάται από τα χονδρικά προϊόντα του κοινοποιημένου φορέα για να παράσχει τις υπηρεσίες λιανικής του. Επιπλέον, η εστίαση στον ανταγωνισμό επί των τιμών έχει αρνητικές επιπτώσεις στη δυνατότητα ενός εναλλακτικού να αποκομίσει επαρκή έσοδα προκειμένου να μπορέσει να καλύψει το κόστος εισόδου και να μπορέσει να χρηματοδοτήσει καινοτομίες των υπηρεσιών ή πρόσθετες υπηρεσίες.

Ο σταθερός κοινοποιημένος φορέας ΟΤΕ επίσης θα εξακολουθήσει κατά πάσα πιθανότητα να έχει πλεονεκτήματα κόστους έναντι των νεοεισερχόμενων σχετικά με κάθε αγορά λιανικής πρόσβασης (ακόμα και όταν γίνονται οι ίδιες επενδύσεις), σημαντικό πλεονέκτημα αναγνωρισιμότητας σήματος στο επίπεδο των λιανικών υπηρεσιών και ευκαιρίες οικονομικών κλίμακος που προέρχονται από τις επενδύσεις του σε εξοπλισμό δικτύου που δεν είναι απαραίτητο να προκύψουν και για τους νεοεισερχόμενους.³⁵ Τα ως άνω σε συνδυασμό με επιπλέον διαφορές μεταξύ ΟΤΕ και παρόχων που αφορούν στους κινδύνους και στην απόδοση μπορούν να οδηγήσουν σε υψηλότερη απαιτούμενη απόδοση επενδύσεων για τους νεοεισερχόμενους. Συνεπώς, τόσο σωρευτικά όσο και μεμονωμένα μπορούν να αποτελέσουν έναν επιπλέον φραγμό εισόδου.

Συμπεράσματα

Ενόψει των ανωτέρω, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ, στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας, εξέτασης είναι πιθανό να εξακολουθήσει να παρέχει την πλειοψηφία των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι κάποιος νεοεισερχόμενος σκοπεύει ή θα μπορούσε να κατασκευάσει επιτυχώς ένα νέο δίκτυο πρόσβασης που να αντιγράφει το δίκτυο του ΟΤΕ (είτε με δίκτυο καλωδιακής τηλεόρασης, δίκτυο παροχής ασύρματων υπηρεσιών σε ελεύθερο προς χρήση φάσμα, δίκτυο συστημάτων κινητών επικοινωνιών ή δίκτυο επικοινωνιών με χρήση γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας).

Επιπλέον, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι η ανάπτυξη της ΑΠΤΒ επαρκεί από μόνη της για να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις σχετικές λιανικές αγορές πρόσβασης στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης. Άλλωστε η ΕΕΤΤ παρακολουθεί στενά την ανάπτυξη της ΑΠΤΒ προκειμένου ο επόμενος γύρος εξέτασης των σχετικών και επηρεαζόμενων από την ΑΠΤΒ αγορών να διεξαχθεί εγκαίρως, εάν χρειαστεί.

Επίσης, παρά την πρόσφατη εισαγωγή της ΧΕΓ στην ελληνική αγορά, δεν υπάρχει ακόμα κάποια ένδειξη ότι έχει σημαντική επίδραση στην υπό εξέταση σχετική αγορά. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί στενά την επίδραση της ΧΕΓ στην αγορά εντός του χρονικού ορίζοντα της παρούσας εξέτασης ώστε να κρίνει την αποτελεσματικότητά της.

---

³⁵ Παραδείγματος χάριν, η μεγάλη πελατειακή βάση του ΟΤΕ του επιτρέπει να αναπτύξει πολλές εφαρμογές το κόστος ανάπτυξης των οποίων μπορεί να δικαιολογηθεί με αναφορά σε αυτήν τη μεγαλύτερη πελατειακή βάση.

β) Λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA στην Ελλάδα

Για τους ίδιους λόγους που αναλύθηκαν εκτενώς στις προηγούμενες παραγράφους σχετικά με τη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, ο ΟΤΕ δεν είναι πιθανό να υποστεί κάποιο σημαντικό ανταγωνιστικό περιορισμό στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης από κάποιον εναλλακτικό πάροχο στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA.

Συνοπτικά, συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ είναι πιθανό να εξακολουθήσει να παρέχει τη συντριπτική πλειοψηφία υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης ISDN PRA στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης, διότι δεν θεωρεί ότι κάποιος νεοεισερχόμενος σκοπεύει ή θα μπορούσε να κατασκευάσει επιτυχώς ένα νέο δίκτυο πρόσβασης που να αντιγράφει πλήρως ή εν μέρει το δίκτυο του ΟΤΕ στην Ελλάδα.

4.4 Έλλειψη Αντισταθμιστικής Αγοραστικής Ισχύος

Εάν ένας πάροχος ασκεί πρακτικές που συνιστούν πιθανή καταχρηστική εκμετάλλευση της ισχύος του στην αγορά, οι πελάτες του μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ έναντι των πρακτικών αυτών. Όταν οι αγοραστές είναι μεγάλοι και ισχυροί, μπορεί να έχουν τη δυνατότητα να αντιδράσουν αποτελεσματικά σε μια απόπειρα αύξησης των τιμών από τους πωλητές. Η ΕΕΤΤ εξέτασε την πιθανότητα και/ή την ύπαρξη τέτοιας αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος.

Η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς μπορεί να υπάρχει μόνο όπου οι μεγάλοι πελάτες έχουν τη δυνατότητα (εντός εύλογου χρόνου) να στραφούν σε αξιόπιστες εναλλακτικές πηγές (π.χ. να μην αγοράζουν καθόλου ή να αλλάξουν προμηθευτή) ως ανταπόκριση σε μια αύξηση τιμών ή απειλούμενη αύξηση τιμών (το οποίο μπορεί να ισχύει για μεγάλους εταιρικούς πελάτες σε επίπεδο λιανικής). Η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι κάποιος αγοραστής ή μια ομάδα αγοραστών έχουν επαρκή αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ ώστε να αντισταθμίσουν την εξαιρετικά σημαντική ισχύ του ΟΤΕ στις εν λόγω σχετικές αγορές. Πράγματι, το ύψος των μεριδίων αγοράς του ΟΤΕ (72,7% και 87,8% αντίστοιχα στη αγορά πρόσβασης μέσω γραμμών PSTN, ISDN BRA, managed

VoIP και στην αγορά πρόσβασης μέσω γραμμών ISDN PRA) υποδεικνύει ότι η αντισταθμιστική αγοραστική ισχύς είναι απίθανο να λειτουργήσει ως μηχανισμός πειθάρχησης της τιμολογιακής συμπεριφοράς του ΟΤΕ, εν απουσία εκ των προτέρων ρύθμισης.

Ακόμη και μεγάλοι μη οικιακοί πελάτες έχουν περιορισμένη διαπραγματευτική ισχύ. Οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση είναι σε μεγάλο βαθμό ομοιογενείς και υπάρχει περιορισμένο πεδίο για καινοτομίες από πλευράς προϊόντων και υπηρεσιών. Συνεπώς, οι διαπραγματεύσεις εστιάζουν σχεδόν αποκλειστικά στην τιμή. Στο πλαίσιο αυτό, το γεγονός ότι υπάρχουν περιορισμένες εναλλακτικές τοπικές υποδομές στην Ελλάδα σημαίνει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι στους οποίους μπορεί να μεταστραφούν οι πελάτες, πρέπει να λάβουν χονδρικές υπηρεσίες από τον ΟΤΕ προκειμένου να μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες πρόσβασης. Οι υπηρεσίες ΧΕΓ και ΑΠΤΒ επιτρέπουν στους πελάτες να λάβουν λιανικές υπηρεσίες πρόσβασης από εναλλακτικούς παρόχους. Ωστόσο, δεν επιδρούν στον βαθμό στον οποίο οι εναλλακτικοί πάροχοι βασίζονται στις χονδρικές υπηρεσίες του ΟΤΕ για να παράσχουν τις υπηρεσίες αυτές.

4.5 Αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές

Μία σημαντική ένδειξη της ύπαρξης ΣΙΑ είναι η ικανότητα ενός παρόχου να υιοθετεί πρακτικές που βλάπτουν τον ανταγωνισμό. Επιπλέον, η ύπαρξη των πρακτικών αυτών που βλάπτουν τον ανταγωνισμό ενισχύει την άποψη ότι η ex ante ρύθμιση είναι αναγκαία προκειμένου να ξεπεραστεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, εάν υποθεθεί ότι ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός θα μπορούσε άλλως να περιορίσει τη συμπεριφορά στην αγορά του παρόχου με ΣΙΑ.

Αναφορικά με το ανωτέρω, σειρά Αποφάσεων της ΕΕΤΤ στο χρονικό διάστημα μεταξύ του πρώτου γύρου ανάλυσης αγορών και της παρούσας εξέτασης, αναδεικνύουν ότι ο ΟΤΕ εξακολουθεί, όχι μόνο να έχει τη δυνατότητα, αλλά και να αναπτύσσει περιοριστικές του ανταγωνισμού πρακτικές στις σχετικές αγορές.

Συγκεκριμένα, στο διάστημα που ακολούθησε τον πρώτο γύρο ανάλυσης και παρά τη κανονιστική παρέμβαση της ΕΕΤΤ στις σχετικές αγορές λιανικής πρόσβασης με την επιβολή σειράς ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ με την Απόφασή της 486/176/2008

επέβαλε στον ΟΤΕ πρόστιμο ενός (1) εκατομμυρίου ευρώ για άρνηση παροχής στοιχείων. Το σχετικό πρόστιμο επεβλήθη λόγω μη συμμόρφωσης του ΟΤΕ στην υποχρέωση για προσήκουσα παροχή στοιχείων/πληροφοριών στην ΕΕΤΤ στο πλαίσιο εξέτασης οικονομικού προγράμματος που περιλαμβάνει λιανική πρόσβαση.

Επιπρόσθετα, η ΕΕΤΤ, με σειρά Αποφάσεών της, όπως οι: 512/63/2009, 531/063/2009, 573/020/2010 και 574/005/2010, δεν ενέκρινε σχετικές προτάσεις του ΟΤΕ για εκπωτικά προγράμματα που περιλαμβάνουν λιανική πρόσβαση.

4.6 Αρχικά Συμπεράσματα

Η εξέταση των αγορών από την ΕΕΤΤ οδηγεί στο αρχικό συμπέρασμα ότι οι σχετικές αγορές για την παροχή λιανικής πρόσβασης δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστικές. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να καθοριστεί ως πάροχος με ΣΙΑ στις σχετικές αγορές. Οι κρίσιμοι δείκτες που οδήγησαν την ΕΕΤΤ στα συμπεράσματα αυτά είναι:

1. Σήμερα ο ΟΤΕ παρέχει το 72,7% της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών PSTN, ISDN BRA και managed VoIP καθώς και το 87,8% της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών ISDN PRA, δηλ. τα μερίδια αγοράς του παραμένουν σε υψηλό επίπεδο.
2. Ο ΟΤΕ δεν υπόκειται σε σημαντικούς ανταγωνιστικούς περιορισμούς από κάποιο εναλλακτικό δίκτυο, δεδομένης της ύπαρξης σημαντικών φραγμών εισόδου και επέκτασης.
3. Δεν υπάρχει αγοραστής ή ομάδα αγοραστών υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης που να μπορεί να ασκήσει αγοραστική ισχύ ικανή να αντισταθμίσει την υπερβολική ισχύ του ΟΤΕ στις σχετικές αγορές προϊόντων
4. Ο ΟΤΕ έχει επιδείξει σε ορισμένες περιπτώσεις αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά, όπως προκύπτει από σειρά αποφάσεων της ΕΕΤΤ.

5 Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις – Αγορά Λιανικής Πρόσβασης

5.1 Εισαγωγή

Η ΕΕΤΤ, σύμφωνα με το Άρθρο 42(5) του Νόμου, μετά από ανάλυση της αγοράς, μπορεί να επιβάλει, κατά περίπτωση, σε φορείς εκμετάλλευσης με Σημαντική Ισχύ σε συγκεκριμένη αγορά τις υποχρεώσεις που ορίζονται στα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου. Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου, η ΕΕΤΤ καλείται, όταν καταλήγει ότι κάποια λιανική αγορά δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική και διαπιστώνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου δεν θα οδηγούσαν σε αποτελεσματικό ανταγωνισμό, να επιβάλει τις υποχρεώσεις που κρίνει απαραίτητες, στις επιχειρήσεις που έχουν καθοριστεί από την ΕΕΤΤ ως έχουσες ΣΙΑ στην συγκεκριμένη αγορά.

Η ΕΕΤΤ έχει διαμορφώσει την αρχική άποψη ότι υπάρχουν δύο χωριστές σχετικές αγορές προϊόντος / υπηρεσιών πρόσβασης στην Ελλάδα για τη σταθερή λιανική πρόσβαση για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, συγκεκριμένα οι αγορές:

- i Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες και
- ii Λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA.

Από την ανάλυση αγοράς στη συνέχεια προέκυψε ότι υπάρχει έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις αγορές αυτές και ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ σε κάθε μία σχετική αγορά.

Η ανάλυση των ανωτέρω λιανικών αγορών πρόσβασης διεξήχθη λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι σε ισχύ μία σειρά ρυθμιστικών υποχρεώσεων στις ανάντη αγορές χονδρικής. Συγκεκριμένα, ως αποτέλεσμα της εξέτασης της χονδρικής αγοράς αδεσμοποίησης πρόσβασης σε τοπικούς βρόχους (Αγορά 4) σύμφωνα με την *Αναθεωρημένη Σύσταση*, η ΕΕΤΤ διαπίστωσε ότι ο ΟΤΕ έχει ΣΙΑ στη συγκεκριμένη αγορά χονδρικής και του επέβαλε τις ακόλουθες κανονιστικές υποχρεώσεις: (α) υποχρέωση παροχής πρόσβασης σε υπηρεσίες ΑΠΤΒ και σε συναφείς/ουσιώδεις ευκολίες (β) υποχρέωση διαφάνειας, (γ)

υποχρέωση αμεροληψίας, (δ) υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, καθώς και (ε) υποχρέωση ελέγχου τιμών και κοστολόγησης.

Η επιβολή των προτεινόμενων κανονιστικών υποχρεώσεων στις ορισθείσες αγορές λιανικής πρόσβασης είναι απολύτως αναγκαία παρά τη ρύθμιση των ανάντη αγορών χονδρικής δεδομένου ότι οι επιβληθείσες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής δεν επαρκούν για την εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις κοινοποιηθείσες αγορές λιανικής πρόσβασης κατά τον χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης για τους κάτωθι ιδίως λόγους:

- Η Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (ΧΕΓ) σε συνδυασμό με την ΕΦ/ΠΦ αποτελεί τη μόνη λύση των παρόχων να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ σε εκείνες τις περιοχές στις οποίες δεν διαθέτουν φυσική παρουσία (ιδίως με τη μορφή συνεγκατάστασης σε ΑΚ του ΟΤΕ). Εντούτοις, η ΕΦ/ΠΦ χάνει τον παραδοσιακό της ρόλο στη διευκόλυνση του ανταγωνισμού στις επιμέρους αγορές κλήσεων. Βασικός λόγος για αυτή την εξέλιξη είναι η ολοένα αυξανόμενη τάση προσφοράς πακέτων υπηρεσιών (δηλαδή τουλάχιστον πρόσβαση και κλήσεις) με σταθερή τιμή μηνιαίου πακέτου. Αποτέλεσμα των ανωτέρω εξελίξεων είναι να κινδυνεύει το επιχειρηματικό μοντέλο των παρόχων που στηρίζονται στην ΕΦ/ΠΦ αποκλειστικά ή / και σε συνδυασμό με ΧΕΓ.
- Κατά δεύτερο λόγο και ενώ ένας αριθμός παρόχων ΕΦ/ΠΦ ανέβηκε τη σκάλα των επενδύσεων χρησιμοποιώντας αδεσμοποίητη πρόσβαση (μεταπήδησε από την παροχή υπηρεσιών έμμεσης πρόσβασης στην παροχή τέτοιων υπηρεσιών άμεσης πρόσβασης, ως αποτέλεσμα της αύξησης των επενδύσεων), το επιχειρηματικό τους μοντέλο παραμένει αβέβαιο και εύθραυστο. Παρότι δύνανται σε μεγαλύτερο βαθμό να προβαίνουν σε δεσμοποιημένη πώληση προϊόντων και να προσφέρουν καινοτόμες τιμολογιακές λύσεις σε σχέση με τους προκατόχους τους οι οποίοι στηρίζονταν αποκλειστικά στην ΕΦ/ΠΦ, εξακολουθούν να προσκρούουν σε εμπόδια όσον αφορά στην επέκτασή τους.
- Κατά τρίτο λόγο, εξαιρετικά σημαντικό παράγοντα αποτελεί η επικρατούσα οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα η οποία μετέβαλε ουσιωδώς τις αντιλήψεις αναφορικά με την όποια σταθερή τάση του εθνικού τομέα ηλεκτρονικών επικοινωνιών προς τον ανταγωνισμό. Το ως άνω καθίσταται εμφανές από τα ακόλουθα:

1. Η υφιστάμενη οικονομική κρίση έχει δραματικά αποτελέσματα σε κάθε μορφή καταναλωτικής δαπάνης. Οι καταναλωτές δεν έχουν πλέον την ικανότητα να ασκήσουν την αγοραστική δύναμη την οποία είχαν επιδείξει επί σειρά ετών. Σε ένα τέτοιο οικονομικό κλίμα, η ικανότητα των εναλλακτικών παρόχων να εξασφαλίσουν κερδοφορία, να εδραιώσουν οικονομίες κλίμακας και να επενδύσουν σε δίκτυα πρόσβασης νέας γενιάς είναι σημαντικά περιορισμένη.
2. Ένα κίνητρο για όσους προέβησαν σε ΑΠΤΒ προκειμένου να παραμείνουν στην αγορά ήταν η ανακοίνωση της ελληνικής κυβέρνησης αναφορικά με την επένδυση σε ένα εθνικό εναλλακτικό δίκτυο οπτικών ινών. Το σχέδιο αυτό έμεινε στάσιμο πολλά χρόνια και εάν κάποτε πραγματοποιηθεί πιθανότατα θα είναι υποβαθμισμένο όσον αφορά στην έκτασή του, κατά κύριο λόγο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης στην οποία βρίσκεται το ελληνικό κράτος. Άλλωστε ακόμα και αν πραγματοποιείτο ένα τέτοιο σχέδιο δεν θα είχε αντίκτυπο στην αγορά στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης.

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν η ΕΕΤΤ δεν πιστεύει ότι η αύξηση των αδεσμοποίητων τοπικών βρόχων επαρκεί από μόνη της ώστε να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές λιανικής πρόσβασης στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης. Η ΕΕΤΤ εντούτοις παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις στον τομέα ΑΠΤΒ ώστε να προβεί στην επόμενη αναθεώρηση της ανάλυσής της για τις επηρεαζόμενες σχετικές αγορές εγκαίρως, εφόσον αυτό καταστεί αναγκαίο.

Τέλος πρέπει να τονιστεί ότι σε αντίθεση με πολλά άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, στην Ελλάδα δεν υφίσταται επί του παρόντος διαθέσιμη εναλλακτική πλατφόρμα πρόσβασης, ούτε υπάρχουν ρεαλιστικές προοπτικές για την ανάπτυξη μιας τέτοιας πλατφόρμας στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας ανάλυσης. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα δεν υφίστανται καλωδιακά δίκτυα, ενώ η οπτική ίνα είναι ακόμα σε πιλοτική φάση με μικρή κάλυψη. Ως εκ τούτου, η αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές πρόσβασης εξαρτάται σημαντικά τόσο από την αδεσμοποίητη πρόσβαση στον τοπικό βρόχο όσο και από την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων σε επίπεδο λιανικής, προκειμένου να εμποδιστεί ο ΟΤΕ να προβεί σε στρατηγικές που πλήττουν τον ανταγωνισμό, ώστε να προωθηθεί ο αποτελεσματικός ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων και να προστατευθούν τα συμφέροντα των τελικών χρηστών.

5.2 Η Ανάγκη *ex ante* Ρύθμισης

Ο κύριος στόχος του Ευρωπαϊκού Κανονιστικού Πλαισίου είναι η παροχή αποτελεσματικής ρύθμισης στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε Κοινοτικό επίπεδο.

Οι *Κατευθυντήριες Γραμμές*³⁶ ορίζουν ότι ο σκοπός επιβολής *ex ante* υποχρεώσεων σε παρόχους που έχουν ορισθεί ως έχοντες ΣΙΑ, είναι να διασφαλισθεί ότι οι πάροχοι αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ισχύ τους στην αγορά με σκοπό είτε να περιορίσουν ή να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, είτε να επεκτείνουν την ισχύ τους αυτή σε γειτονικές αγορές. Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει *ex ante* υποχρεώσεις μόνο σε αγορές όπου υπάρχουν μία ή περισσότερες επιχειρήσεις με ΣΙΑ, και όπου τα μέτρα που λαμβάνονται βάσει του Εθνικού και Κοινοτικού Δικαίου του ανταγωνισμού δεν κρίνονται ως επαρκή ή άμεσα προκειμένου να ξεπερασθεί πιθανή αποτυχία της αγοράς. Όταν οι αγορές είναι επαρκώς ανταγωνιστικές, η *ex post* εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές επαρκής για την αποτροπή της δημιουργίας δεσπόμενης θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης από ένα ή περισσότερα μέρη. Όπου, για ιστορικούς λόγους, μια αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, και/ ή υπάρχουν υψηλοί μη παροδοικοί φραγμοί εισόδου, το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν θεωρείται επαρκές για να προωθήσει την ανάπτυξη ανταγωνισμού. Οι *ex ante* υποχρεώσεις που επιβάλλονται από την ΕΕΤΤ σε επιχειρήσεις με ΣΙΑ αποσκοπούν στην εκπλήρωση των συγκεκριμένων στόχων που τίθενται στις σχετικές οδηγίες, ενώ οι ρυθμίσεις που επιβάλλονται βάσει του δικαίου του ανταγωνισμού αποσκοπούν στην επιβολή κυρώσεων για συμφωνίες ή καταχρηστικές συμπεριφορές που περιορίζουν ή στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.

Οι *ex ante* ρυθμίσεις απαιτούνται στις υπό εξέταση συνθήκες προκειμένου να προωθήσουν και να διευκολύνουν την ανάπτυξη ανταγωνισμού, καθώς οι *ex post* ρυθμίσεις του δικαίου του ανταγωνισμού δεν είναι αποτελεσματικές προκειμένου να εδραιωθεί ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού, δεδομένου ότι οι αποτυχίες της αγοράς που σχετίζονται με την ύπαρξη δεσπόμενης θέσης θα παραμείνουν.

Οι *Κατευθυντήριες Γραμμές* καθιστούν σαφές ότι μόνο ο ορισμός μιας επιχείρησης ως κατέχουσας ΣΙΑ σε μια συγκεκριμένη αγορά, χωρίς την επιβολή των κατάλληλων κανονιστικών υποχρεώσεων

---

36 Κατευθυντήριες γραμμές, παράγραφος 16.

δεν συνάδει με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου.³⁷ Το Άρθρο 37(1)(β) του Νόμου ορίζει ότι η ΕΕΤΤ επιβάλλει στις επιχειρήσεις με ΣΙΑ τις ενδεδειγμένες ειδικές κανονιστικές υποχρεώσεις ή διατηρεί ή τροποποιεί τις εν λόγω υποχρεώσεις, εφόσον αυτές υφίστανται ήδη.

Για τους λόγους που εξηγούνται στην Ενότητα 4 ανωτέρω, η ανάλυση της ΕΕΤΤ οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο ΟΤΕ κατέχει ΣΙΑ στις εθνικές αγορές λιανικής αγορά σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο.

5.3 Προβλήματα Ανταγωνισμού

Τα ζητήματα που αναφέρονται κατωτέρω περιγράφουν τα υπαρκτά και πιθανά προβλήματα του ανταγωνισμού τα οποία μπορεί να εμφανισθούν στη λιανική αγορά σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απαρίθμηση των προβλημάτων αυτών δεν είναι εξαντλητική, αλλά ενδεικτική των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν αντιμετωπίσει οι ρυθμιστικές αρχές παγκοσμίως. Όπως συμβαίνει αρκετές φορές, ορισμένα από αυτά τα προβλήματα του ανταγωνισμού ή τις πιθανές αποτυχίες της αγοράς, μπορεί να φαίνονται υποθετικά στο πλαίσιο μιας εξέτασης της αγοράς, κυρίως διότι έχουν ήδη αντιμετωπιστεί με τις υφιστάμενες ρυθμίσεις.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι τα προβλήματα ανταγωνισμού που ανακύπτουν ή δύναται να ανακύψουν λόγω της σημαντικής ισχύος του ΟΤΕ στις αγορές λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο εμπίπτουν σε τρεις γενικές κατηγορίες:

- Δεσπόζουσα θέση στην αγορά
- Κάθετη επέκταση
- Οριζόντια επέκταση

Τα προβλήματα ανταγωνισμού αναλύονται ξεχωριστά σε κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες.

5.3.1 Δεσπόζουσα θέση

Η δεσπόζουσα θέση στην αγορά μπορεί να δημιουργήσει τις ακόλουθες μορφές προβλημάτων:

- **Παρεμπόδιση εισόδου:** Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι σημαντικές οικονομίες κλίμακας, και σκοπού, σε συνδυασμό με τα μη ανακτήσιμα κόστη που

---

³⁷ The SMP Guidelines, at Paragraph 114.

συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, λειτουργούν ως φραγμοί εισόδου.

- **Καταχρηστική συμπεριφορά:** Η ισχύς στην αγορά μπορεί να επιτρέψει σε έναν πάροχο με ΣΙΑ να διατηρήσει τιμές που είναι υψηλότερες από αυτές που θα επικρατούσαν σε μια ανταγωνιστική αγορά.
- **Παραγωγική αναποτελεσματικότητα και χαμηλής ποιότητας υπηρεσία:** Αντί να αντανακλάται σε υπερβολικά κέρδη, η ισχύς στην αγορά μπορεί να οδηγεί σε έλλειψη επενδύσεων, υπερβολικά κόστη και/ή ποιότητα υπηρεσίας χαμηλότερη από αυτή σε μία ανταγωνιστική αγορά.

5.3.2 Κάθετη επέκταση

Ένα δυνητικό πρόβλημα ανταγωνισμού συνίσταται στη δυνατότητα αποκλεισμού της αγοράς λιανικής τηλεφωνικής πρόσβασης μέσω της κάθετης επέκτασης της ισχύος που απολαμβάνει ο ΟΤΕ σε συνδεδεμένες αγορές χονδρικής.

Η κάθετη επέκταση μπορεί να εμφανιστεί όταν μια εταιρία ελέγχει κάποια υποδομή που είναι αναγκαία για μία δυνητικά ανταγωνιστική λιανική αγορά. Ο κάτοχος του προϊόντος ανωτέρου σταδίου με χαρακτηριστικά απαραίτητα για την παραγωγή προϊόντος κατωτέρου σταδίου (bottleneck facility) μπορεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό στη λιανική αρνούμενος την πρόσβαση ή περιορίζοντας την πρόσβαση στο προϊόν του χρησιμοποιώντας τιμολογιακές ή μη τιμολογιακές παραμέτρους. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι υπάρχει δυνατότητα για κάθετη επέκταση ισχύος στην Ελληνική αγορά λιανικής σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο.

Πρώτον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει στη λιανική αγορά σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο την ισχύ που κατέχει στη χονδρική αγορά φυσικών υποδομών. Η ΕΕΤΤ έχει αναλύσει αυτό το πρόβλημα ανταγωνισμού στο πλαίσιο του δεύτερου κύκλου ανάλυσης της Αγοράς 4 (πρόσβαση σε φυσικές υποδομές), και έχει προτείνει τις κατάλληλες κανονιστικές υποχρεώσεις για την αντιμετώπισή του.

Δεύτερον, ο ΟΤΕ μπορεί να επεκτείνει την ισχύ που έχει στην υπό εξέταση αγορά αρνούμενος ή περιορίζοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες χονδρικής όπως η ΧΕΓ, με τιμολογιακά ή μη τιμολογιακά μέσα. Σημειώνεται ότι πριν την επιβολή της υποχρέωσης παροχής ΧΕΓ από την ΕΕΤΤ, ο ΟΤΕ δεν προσέφερε ΧΕΓ στους εναλλακτικούς παρόχους, αν και οι εναλλακτικοί πάροχοι ζητούσαν την παροχή της (βλ. Δημόσια Διαβούλευση της ΕΕΤΤ για την παροχή ΕΦ/ΠΦ, Νοέμβριος 2005). Ωστόσο, στο πλαίσιο του πρώτου γύρου εξέτασης των αγορών που καλύπτονται από την παρούσα διαβούλευση (Αγορές 1 και 2, σύμφωνα με την αρχική Σύσταση για τις Σχετικές

Αγορές), η ΕΕΤΤ επέβαλε στον ΟΤΕ την υποχρέωση παροχής ΧΕΓ προκειμένου να δύνανται οι εναλλακτικοί πάροχοι να συνδέουν την πρόσβαση και τις κλήσεις, να αντιγράφουν τις τιμολογιακές επιλογές του κοινοποιημένου φορέα και να παρέχουν έναν ενιαίο λογαριασμό.

Παρά τη διάθεση της ΧΕΓ, η ισχύς στην αγορά εξακολουθεί κατά κανόνα να μπορεί να επεκταθεί μέσω μη τιμολογιακών πρακτικών. Τέτοιες πρακτικές θα μπορούσαν να θεωρηθούν: διακριτική χρήση ή απόκρυψη πληροφοριών, τακτικές καθυστέρησης, αλληλένδετη πώληση/ σύζευξη (bundling) προϊόντων, διακρίσεις ως προς την ποιότητα, στρατηγικός σχεδιασμός των χαρακτηριστικών του προϊόντος και ανάρμοστη χρήση των πληροφοριών σχετικά με τους ανταγωνιστές. Από την άποψη αυτή, η ΕΕΤΤ παραπέμπει στο μακρύ ιστορικό πρακτικών του ΟΤΕ που καθυστέρησε την ουσιαστική εφαρμογή των υποχρεώσεων χονδρικής πρόσβασης που του είχαν επιβληθεί, όπως την πρόσβαση στον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο, την χονδρική ευρυζωνική πρόσβαση ή την πρόσβαση στις χονδρικές μισθωμένες γραμμές.

Η επέκταση της ισχύος στην αγορά με τιμολογιακά μέσα μπορεί να περιλαμβάνει: διακρίσεις ως προς τις τιμές, συμπίεση περιθωρίου και σταυροειδή διεπιδότηση (cross subsidization). Ένας καθετοποιημένος πάροχος μπορεί να επιβάλει τιμολόγηση που δημιουργεί «συμπίεση περιθωρίου». Αυτό επιτυγχάνεται χρεώνοντας για μια χονδρική υπηρεσία όπως η παροχή ΧΕΓ υψηλότερη τιμή στους ανταγωνιστές κατωτέρων σταδίων από αυτήν που εμμέσως χρεώνει στο λιανικό άκρο του, δηλαδή κάνοντας διάκριση ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική παροχή. Διεπιδότηση μεταξύ δύο προϊόντων υπάρχει όταν στις δύο τιμές που ορίζονται για τα προϊόντα αυτά, το ένα προϊόν τιμολογείται σε επίπεδο κάτω του κόστους εις βάρος του άλλου. Για παράδειγμα, ένας πάροχος με ΣΙΑ θα μπορούσε να ορίσει μια τιμή πάνω από το κόστος για την ΧΧΕΓ, και να ορίσει μια τιμή για τη λιανική πρόσβαση κάτω από το κόστος. Εάν η μειωμένη τιμή της λιανικής πρόσβασης είναι ληστρική, ως προς το ότι επιδιώκει να αποκλείσει την είσοδο στη δυνητικά ανταγωνιστική αγορά λιανικής πρόσβασης, αυτό μπορεί να καταλήξει στην επέκταση ισχύος στην αγορά. Αν και η διάθεση ΧΕΓ είναι απίθανο από μόνη της να οδηγήσει στη μείωση της ισχύος του ΟΤΕ στην αγορά, ως ουσιαστικά μονοπωλιακού παρόχου υποδομής τοπικής πρόσβασης, η ΕΕΤΤ αναμένει ότι η διατήρηση της υποχρέωσης παροχής ΧΕΓ θα επιτρέψει σε παρόχους που δεν διαθέτουν την αναγκαία υποδομή να προμηθεύονται τις υπηρεσίες χονδρικής που απαιτούνται ώστε να διαθέτουν στην αγορά ένα προϊόν της μορφής ISDN/PSTN. Για το σκοπό αυτό, οι εναλλακτικοί που επιθυμούν να παρέχουν λιανική πρόσβαση σε συνδυασμό με κλήσεις, θα πρέπει να μπορούν να λάβουν ΧΕΓ στην κατάλληλη τιμή.

5.3.3 Οριζόντια επέκταση

Οριζόντια επέκταση ισχύος λαμβάνει χώρα όταν μια επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση χρησιμοποιεί την ισχύ της σε μια αγορά προκειμένου να επεκτείνει την ισχύ της σε σχετικές αγορές. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο ΟΤΕ μπορεί να χρησιμοποιήσει τη δεσπόζουσα θέση του στη λιανική αγορά σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο για να επηρεάσει καταχρηστικά άλλες αγορές, ιδίως σχετικές λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων. Υπάρχουν συγκεκριμένες ανησυχίες σχετικά με τη δυνητική επίδραση της σύνδεσης από τον πάροχο με ΣΙΑ, της πρόσβασης και των κλήσεων. Εάν δεν παρεχόταν ΧΕΓ, οι εναλλακτικοί πάροχοι οι οποίοι παρέχουν κλήσεις με βάση την ΕΦ/ΠΦ θα μειονεκτούσαν, γιατί δεν θα μπορούσαν να προσφέρουν την τηλεφωνική γραμμή, μία μοναδική επαφή με τον πελάτη και έναν ενιαίο λογαριασμό για όλες τις παρεχόμενες τηλεφωνικές υπηρεσίες.

Η ΕΕΤΤ σημειώνει επίσης τη δυνατότητα ενός δεσπόζοντος παρόχου να επεκτείνει την ισχύ του από την αγορά λιανικής σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο στη λιανική ευρυζωνική αγορά. Η δυνατότητα αυτή παρέχεται γιατί ο ΟΤΕ έχει μια μεγάλη, σταθερή και κατοχυρωμένη πελατειακή βάση στη σταθερή πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο και μπορεί να χρησιμοποιήσει την παρουσία του στην αγορά για να ενισχύσει και να βελτιώσει τη θέση του σε σχετικές αγορές. Αυτό μπορεί να γίνει π.χ. χρησιμοποιώντας τη γνώση του σχετικά με τους πελάτες για να στοχεύσει διαφημιστικές εκστρατείες για νέα προϊόντα και υπηρεσίες σε άλλες αγορές.

Επιπρόσθετα, ο ΟΤΕ προσφέροντας υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης στην αγορά υπό τη μορφή «μεικτών δεσμοποιημένων πακέτων» ('mixed bundling') με λιανικές υπηρεσίες φωνής ή ευρυζωνικής πρόσβασης ή κινητών υπηρεσιών, θα μπορούσε να επεκτείνει την ισχύ του, π.χ. στις αγορές υπηρεσιών φωνής ή ευρυζωνικής πρόσβασης. Υπογραμμίζεται ότι στην περίπτωση πρακτικής 'mixed bundling', τα προϊόντα / υπηρεσίες προσφέρονται και χωριστά, αλλά το άθροισμα των τιμών τους (όταν προσφέρονται χωριστά) είναι υψηλότερο από την τιμή του δεσμοποιημένου πακέτου.

5.4 Δυνατές Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Ο Νόμος παρέχει στην ΕΕΤΤ τη δυνατότητα επιβολής μιας σειράς από κανονιστικές υποχρεώσεις που μπορεί να εφαρμόσει λόγω της αρχικής διαπίστωσης ύπαρξης ΣΙΑ στις λιανικές αγορές πρόσβασης.

Οι κανονιστικές υποχρεώσεις για τις λιανικές υπηρεσίες πρέπει να επιβάλλονται μόνο εάν η ΕΕΤΤ συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου δεν θα επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο Άρθρο 3 του Νόμου.

Αυτό σημαίνει ότι όταν η ΕΕΤΤ ορίζει ότι μια συγκεκριμένη λιανική αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, πρέπει πρώτα να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο τα προβλήματα ανταγωνισμού που έχει εντοπίσει σε αυτή τη λιανική αγορά αντιμετωπίζονται με την επιβολή υποχρεώσεων, σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου, σε οποιαδήποτε επιχείρηση έχει ορίσει ότι έχει σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά λιανικής.

Όταν η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στις ανάντη αγορές χονδρικής, σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου, δεν θα επιτύχουν τους στόχους που ορίζονται στο Άρθρο 3 του Νόμου, η ΕΕΤΤ υποχρεούται σύμφωνα με το Άρθρο 38 (1) του Νόμου να επιβάλει τις κατάλληλες υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις που κατέχουν ΣΙΑ σε αυτή τη σχετική αγορά λιανικής.

Οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται μπορούν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση οι κοινοποιημένες επιχειρήσεις να μη χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην εμποδίζουν την είσοδο στην αγορά ή να μην εμποδίζουν τον ανταγωνισμό ορίζοντας ληστρικές τιμές, να μη δείχνουν αθέμιτη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή να συνδέουν αδικαιολόγητα υπηρεσίες. Για να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών προωθώντας παράλληλα τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλει στις επιχειρήσεις αυτές

- Μέτρα ανώτατου ορίου τιμών,
- Μέτρα για τον έλεγχο συγκεκριμένων τιμών, ή
- Μέτρα για προσανατολισμό των τιμών στο κόστος (υποχρέωση κοστοστρέφειας) ή σε τιμές σε συγκρίσιμες αγορές.

Επίσης, μια επιχείρηση που υπόκειται σε τιμολογιακές ρυθμίσεις ή άλλο αντίστοιχο έλεγχο λιανικής, σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου, καλείται να λειτουργεί και να διατηρεί ένα σύστημα κοστολόγησης που είναι, μεταξύ άλλων, κατάλληλο για να διασφαλίσει τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις υποχρεώσεις που της επιβάλλονται σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου.

5.5 Υφιστάμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις

Προκειμένου να αξιολογηθεί καλύτερα η ανάγκη επιβολής, διατήρησης ή τροποποίησης συγκεκριμένων κανονιστικών υποχρεώσεων, είναι σημαντικό να εξεταστούν οι υφιστάμενες κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί στον ΟΤΕ σχετικά με υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση.

Το 2006, η ΕΕΤΤ προέβη σε ανάλυση της αγοράς σύμφωνα με το Ρυθμιστικό Πλαίσιο της ΕΕ, η οποία οδήγησε στην έκδοση της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 411/017/22.11.2006, ΦΕΚ 1873/Β/28.12.2006 σχετικά με τον "Ορισμό της αγοράς λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω PSTN και BRA-ISDN συνδέσεων για οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά, και υποχρεώσεις αυτών". Με την Απόφαση αυτή, η ΕΕΤΤ επέβαλε στον ΟΤΕ τις ακόλουθες κανονιστικές υποχρεώσεις:

1. Υποχρεώσεις σχετικά με την παροχή υπηρεσιών ΧΕΓ:
  - ο Υποχρέωση παροχής πρόσβασης σε υπηρεσίες ΧΕΓ, καθώς και πρόσβασης και χρήσης συναφών ευκολιών δικτύου. Η υποχρέωση αυτή περιλαμβάνει τα εξής:
    - i. Οι εναλλακτικοί πάροχοι θα πρέπει να επιτρέπεται να μισθώνουν, σε επίπεδο χονδρικής, τη σύνδεση των τελικών χρηστών προκειμένου να δύνανται να παρέχουν συνδέσεις PSTN και BRA-ISDN στους τελικούς χρήστες.
    - ii. Υποχρέωση του ΟΤΕ να παρέχει ανοικτή πρόσβαση σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα και άλλες βασικές τεχνολογίες που είναι αναγκαίες για τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών.
    - iii. Υποχρέωση μη άρσης της πρόσβασης σε ευκολίες που ήδη παρέχονται, εκτός εάν δοθεί σχετική έγκριση από την ΕΕΤΤ.
    - iv. Υποχρέωση σύναψης Συμφωνιών Επιπέδου Υπηρεσιών (Service Level Agreements - SLAs) για όλες τις υπηρεσίες ΧΕΓ και για όλες τις σχετικές διαδικασίες, ιδίως διαδικασίες παροχής γραμμών και αποκατάστασης βλαβών.

- v. Υποχρέωση καλόπιστης διαπραγμάτευσης για την παροχή Συμφωνιών Επιπέδου Υπηρεσιών «πέραν του βασικού» (Advanced SLAs).
- ο Υποχρέωση αμεροληψίας που συνίσταται στα εξής:
  - i. Ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει υπηρεσίες ΧΕΓ, συναφείς ευκολίες και πληροφορίες στους εναλλακτικούς σε επίπεδο χονδρικής υπό τους όρους και τις παραμέτρους ποιότητας που παρέχονται στο λιανικό του άκρο και/ή σε συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις.
  - ii. Ο ΟΤΕ δεν θα πρέπει να προβαίνει σε διακρίσεις μεταξύ εναλλακτικών παρόχων.
  - iii. Η χονδρική προσφορά προς τους εναλλακτικούς παρόχους δεν θα πρέπει να περιλαμβάνει μη εύλογους συμβατικούς όρους και μη εύλογη δεσμοποίηση προϊόντων ή ευκολιών.
  - iv. Ο ΟΤΕ δεν θα πρέπει να κοινοποιεί στο λιανικό του άκρο ή σε άλλους οποιαδήποτε πληροφορία λαμβάνει στο πλαίσιο παροχής ΧΕΓ.
- ο Υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού, η οποία αποτελείται από τα εξής:
  - i. Υποχρέωση εφαρμογής λογιστικού διαχωρισμού για τις δραστηριότητές του που συνδέονται με τη ΧΕΓ.
  - ii. Υποχρέωση δημοσίευσης σε ετήσια βάση χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με την παροχή ΧΕΓ.
- ο Υποχρέωση Διαφάνειας που συνίσταται στα εξής:
  - i. Δημοσίευση Προσφοράς Αναφοράς για τη ΧΕΓ η οποία θα πρέπει να υποβληθεί και να εγκριθεί από την ΕΕΤΤ, το ελάχιστο περιεχόμενο της οποίας ορίζεται στο Παράρτημα Ι της Απόφασης της ΕΕΤΤ
  - ii. Υποχρέωση παροχής στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορίας που σχετίζεται με την παροχή ΧΕΓ.
  - iii. Υποχρέωση παροχής στην ΕΕΤΤ αναλυτικής αναφοράς Δεικτών Αποδοτικότητας (Key Performance Indicators - KPIs) σχετικά με την

παροχή υπηρεσιών ΧΕΓ καθώς και πρόσβασης σε όλα τα απαραίτητα εργαλεία που θα της επιτρέπουν να επαληθεύει την ακρίβεια των ΚΡIs (πρόσβαση σε σχετικό λογισμικό / βάση δεδομένων). Η ΕΕΤΤ δύναται, κατόπιν αιτήματος της, να υποχρεώσει τον ΟΤΕ να δημοσιεύσει στο δικτυακό του τόπο πληροφορίες αναφορικά με τους Δείκτες Αποδοτικότητας.

iv. Υποχρέωση κοινοποίησης στην ΕΕΤΤ όλων των συμφωνιών ΧΕΓ που συνάπτονται μεταξύ του ΟΤΕ και των εναλλακτικών παρόχων.

ο Υποχρέωση ελέγχου τιμών και υποχρεώσεις κοστολόγησης:

i. Υποχρέωση παροχής της υπηρεσίας ΧΕΓ σε τιμές που προσδιορίζονται βάσει της προσέγγισης retail-minus.

ii. Υποχρέωση ένταξης των υπηρεσιών ΧΕΓ στο FDC/CCA top-down κοστολογικό μοντέλο του ΟΤΕ.

iii. Υποχρέωση υποβολής στην ΕΕΤΤ προς έγκριση των τιμών του “minus” για την τιμολογιακή φόρμουλα του “retail minus” καθώς και όλα τα απαραίτητα στοιχεία κόστους που προσδιορίζουν το “minus” .

iv. Υποχρέωση συμμόρφωσης με προκαθορισμένη διαδικασία τροποποίησης και δημοσίευσης των τιμών των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης και των αντίστοιχων υπηρεσιών ΧΕΓ.

v. Υποχρέωση υποβολής καταστάσεων λογιστικού διαχωρισμού καθώς και του κοστολογικού μοντέλου του ΟΤΕ σε ετήσιο έλεγχο από ανεξάρτητους ελεγκτές που ορίζονται από την ΕΕΤΤ.

2. Κανονιστικές υποχρεώσεις σχετικά με τα λιανικά προϊόντα του ΟΤΕ:

ο Έλεγχος τιμών και κοστολογικές υποχρεώσεις που συνίστανται σε:

i. Ανώτατο όριο τιμής για το «καλάθι» προϊόντων λιανικής πρόσβασης PSTN και BRA-ISDN (τέλος σύνδεσης και μηνιαίο πάγιο).

- ii. Υπό-πλαφόν για το «καλάθι» προϊόντων τέλους σύνδεσης λιανικής πρόσβασης PSTN και BRA-ISDN.
  - iii. Υποχρέωση συμμόρφωσης με προκαθορισμένη διαδικασία τροποποίησης και δημοσίευσης των τιμών των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης και των αντίστοιχων υπηρεσιών ΧΕΓ.
  - iv. Υποχρέωση υποβολής στην ΕΕΤΤ όλων των σχετικών στοιχείων κόστους για τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης.
  - v. Υποχρέωση ένταξης όλων των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης στο top-down μοντέλο FDC/CCA
  - vi. Οι καταστάσεις του λογιστικού διαχωρισμού και το κοστολογικό μοντέλο του ΟΤΕ θα ελέγχονται σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους ελεγκτές που ορίζονται από την ΕΕΤΤ.
- Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης, η οποία συνίσταται στην υποχρέωση του ΟΤΕ να μην προβαίνει σε διακρίσεις μεταξύ των πελατών λιανικής κατά την παροχή προϊόντων σταθερής πρόσβασης.
  - Υποχρέωση διαφάνειας, η οποία συνίσταται σε:
    - i. Υποχρέωση του ΟΤΕ να παρέχει όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με το λιανικό προϊόν πρόσβασης στα σημεία πώλησης και μέσω του τηλεφωνικού του κέντρου, καθώς και να τα τις δημοσιεύει στην ιστοσελίδα του. Τα τιμολογιακά στοιχεία πρέπει να είναι ακριβή, κατανοητά και προσβάσιμα στους τελικούς χρήστες.
    - ii. Υποχρέωση συμμόρφωσης με προκαθορισμένη διαδικασία τροποποίησης και δημοσίευσης των τιμών των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης και των αντίστοιχων υπηρεσιών ΧΕΓ.
    - iii. Δυνατότητα του ΟΤΕ να προσφέρει εκπτώσεις με την επιφύλαξη των διατάξεων του δικαίου του ανταγωνισμού και των λοιπών διατάξεων της Απόφασης, υπό την επιφύλαξη της έγκρισης της ΕΕΤΤ. Για το σκοπό αυτό, ο ΟΤΕ θα πρέπει να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ κάθε σχετική

εκπαιτική πολιτική/προσφορά εκ των προτέρων, υποβάλλοντας όλα τα απαιτούμενα στοιχεία τα οποία θα αποδεικνύουν ότι η πρότασή του δεν οδηγεί σε πολιτική ληστρικής τιμολόγησης, συμπίεσης περιθωρίων ή σε άλλο περιορισμό του ανταγωνισμού.

- Υποχρέωση αδεσμοποίησης, σύμφωνα με την οποία:
  - i. Ο ΟΤΕ επιτρέπεται να προσφέρει δεσμοποιημένα προϊόντα μόνο υπό την προϋπόθεση ότι τα επιμέρους στοιχεία των δεσμοποιημένων προϊόντων παρέχονται επίσης χωριστά, επιτρέποντας στον πελάτη να αγοράσει τα προϊόντα χωριστά χωρίς να πληρώνει για πρόσθετες υπηρεσίες που δεν επιθυμεί να λάβει.
  - ii. Οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ για προηγούμενη δημοσίευση και κοινοποίηση των τιμολογίων ισχύουν και για τις περιπτώσεις αλληλένδετης πώλησης προϊόντων/υπηρεσιών.
  - iii. Οι περιορισμοί σχετικά με την υπερβολική ή/και ληστρική τιμολόγηση ισχύουν και για τα μεμονωμένα προϊόντα και για τα δεσμοποιημένα προϊόντα.
  - iv. Οι ως άνω υποχρεώσεις ισχύουν σε όλες τις περιπτώσεις αλληλένδετης πώλησης/υπηρεσιών μαζί με την υπηρεσία λιανικής πρόσβασης ανεξαρτήτως εάν τα προϊόντα συνιστούν ή όχι υπηρεσίες/προϊόντα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- Λογιστικός διαχωρισμός:
  - i. Υποχρέωση εφαρμογής λογιστικού διαχωρισμού για την παροχή λιανικής πρόσβασης μέσω συνδέσεων PSTN και BRA-ISDN.
  - ii. Υποχρέωση δημοσίευσης σε ετήσια βάση χρηματοοικονομικών πληροφοριών σχετικά με την παροχή συνδέσεων PSTN και BRA-ISDN.
- Διαδικασία τροποποίησης και δημοσίευσης τιμών λιανικής πρόσβασης: Η ΕΕΤΤ, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι ο ΟΤΕ, στις περιπτώσεις που προτίθεται να μεταβάλλει τις λιανικές τιμές των υπηρεσιών πρόσβασης, συμμορφώνεται με τις

υποχρεώσεις ελέγχου τιμών για τα προϊόντα λιανικής, ελέγχου τιμών για τις υπηρεσίες ΧΕΓ καθώς και τις υποχρεώσεις διαφάνειας λιανικής και χονδρικής που του έχουν επιβληθεί, έχει ορίσει μία διαδικασία τροποποίησης και δημοσίευσης των τιμών των υπηρεσιών λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση και των αντιστοίχων υπηρεσιών χονδρικής που οφείλει να ακολουθεί ο ΟΤΕ

Επιπλέον, το 2007, η ΕΕΤΤ προέβη σε ανάλυση της αγοράς σύμφωνα με το Ρυθμιστικό Πλαίσιο της ΕΕ, η οποία οδήγησε στην έκδοση της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 425/094/8.3.2007, ΦΕΚ 483/Β/5.4.2007 σχετικά με τον «Ορισμό εθνικής αγοράς λιανικής Πρόσβασης στο Δημόσιο Τηλεφωνικό Δίκτυο από σταθερή θέση μέσω Συνδέσεων Υψηλής Χωρητικότητας (Primary Rate Access ISDN), καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην εν λόγω αγορά και υποχρεώσεις αυτών». Σύμφωνα με την Απόφαση αυτή, η ΕΕΤΤ επέβαλε στον ΟΤΕ υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης σύμφωνα με την οποία υποχρεώθηκε να μην προβαίνει σε διακρίσεις μεταξύ των πελατών λιανικής. Προκειμένου να ελέγχεται η εφαρμογή της υποχρέωσης αυτή, η ΕΕΤΤ επέβαλε στον ΟΤΕ υποχρέωση κοινοποίησης κάθε αλλαγής στις τιμές PRA ISDN και κάθε έκπτωσης είκοσι (20) ημέρες πριν την εφαρμογή τους.

5.6 Κατευθύνσεις για την Επιλογή Κανονιστικών Υποχρεώσεων

Κατά την επιλογή των κατάλληλων υποχρεώσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ανταγωνισμού που έχουν εντοπιστεί, η ΕΕΤΤ έχει την υποχρέωση να λάβει υπόψη της τους στόχους που αναφέρονται στο Άρθρο 3 του Νόμου (την προώθηση του ανταγωνισμού, τη συνεισφορά στην ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και την προώθηση των συμφερόντων των χρηστών). Σύμφωνα με το Άρθρο 42 (7) του Νόμου, η ΕΕΤΤ υποχρεούται να διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις που θα επιβληθούν βάσει του Άρθρου 42 του Νόμου βασίζονται στη φύση του προβλήματος ανταγωνισμού που εντοπίζεται και είναι αναλογικές και αιτιολογημένες εν όψει των στόχων που τίθενται στο Άρθρο 3 του Νόμου και επιβάλλονται μόνο μετά από διαβούλευση σύμφωνα με τα Άρθρα 16 και 17 του ιδίου. Το ίδιο ισχύει σύμφωνα με τα Άρθρο 38(2) του Νόμου και για τις υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε έναν πάροχο με βάση το Άρθρο 38(1) του ιδίου Νόμου.

Όταν εντοπίζονται προβλήματα σε μια συγκεκριμένη αγορά και μια επιχείρηση έχει οριστεί ως έχουσα ΣΙΑ, η ΕΕΤΤ θα επιλέξει τις κανονιστικές υποχρεώσεις με βάση τη φύση των προσδιορισθέντων προβλημάτων. Όπου είναι δυνατό, θα εξεταστεί μια σειρά κανονιστικών υποχρεώσεων ώστε να επιλεγεί η λιγότερο επιβαρυντική κανονιστική υποχρέωση, ώστε να ακολουθείται η αρχή της αναλογικότητας.

Τέλος, οι κανονιστικές υποχρεώσεις που επιλέγονται θα πρέπει να είναι συμβατές με την παροχή κινήτρων. Αυτό σημαίνει ότι οι κανονιστικές υποχρεώσεις θα επιλεγούν και θα σχεδιαστούν με τρόπο που διασφαλίζει ότι τα οφέλη της συμμόρφωσης με τη ρύθμιση υπερβαίνουν τα οφέλη της παράβασης των υποχρεώσεων.

Όπως ορίστηκε προηγουμένως, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι είναι απίθανη εντός της διάρκειας του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση η ανάπτυξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη λιανική αγορά σταθερής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή στον ΟΤΕ, των κατάλληλων υποχρεώσεων που η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι θα ενθαρρύνουν την αποτελεσματική επένδυση και καινοτομία και θα προωθήσουν τον ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές πρόσβασης.

5.7 Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις για τη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες

Στην παρούσα Ενότητα, η ΕΕΤΤ παρουσιάζει τις κανονιστικές υποχρεώσεις που προτείνει να επιβληθούν στον ΟΤΕ, ή και να διατηρηθούν εφόσον ήδη επιβληθείσες, ως κατάλληλες με βάση τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά.

Οι κανονιστικές υποχρεώσεις που προτείνεται με την παρούσα να συνεχίσουν να επιβάλλονται στην ΟΤΕ ΑΕ ως επιχείρηση κατέχουσα ΣΙΑ στις ορισθείσες αγορές λιανικής πρόσβασης αφορούν στο σύνολο των προϊόντων / υπηρεσιών τα οποία στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης υποκαταστασιμότητας κρίθηκε ότι εμπίπτουν στον ορισμό της σχετικής αγοράς, ανεξάρτητα από το αν παρέχονται επί του παρόντος από την ΟΤΕ ΑΕ.

5.7.1 Κανονιστικές Υποχρεώσεις με βάση τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου (υποχρεώσεις πρόσβασης)

Σύμφωνα με το Άρθρο 44 (παρ. 1 και 3) του Νόμου, η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει υποχρεώσεις σε παρόχους να ικανοποιούν εύλογα αιτήματα πρόσβασης και χρήσης ειδικών υποδομών δικτύου και σχετικών ευκολιών, μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις όπου η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η άρνηση πρόσβασης ή οι μη εύλογοι όροι και προϋποθέσεις που έχουν παρόμοιες συνέπειες, θα εμπόδιζαν την ανάπτυξη μιας βιώσιμης ανταγωνιστικής αγοράς στη λιανική ή δεν θα ήταν προς το συμφέρον των τελικών χρηστών. Οι πάροχοι μπορεί να υποχρεωθούν, μεταξύ άλλων, να παρέχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες χονδρικής για μεταπώληση σε τρίτα μέρη.

Ένα σημαντικό εμπόδιο στην ανάπτυξη βιώσιμου ανταγωνισμού στη αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP είναι οι οικονομίες κλίμακας και σκοπού που συνδέονται με την κατασκευή και λειτουργία δικτύων τοπικής πρόσβασης, καθώς και τα σημαντικά μη ανακτήσιμα κόστη που συνδέονται με την είσοδο στην αγορά. Η είσοδος παρόχων σε επαρκή βαθμό ώστε να επιτευχθεί η αναπαραγωγή του υφιστάμενου δικτύου του ΟΤΕ είναι απίθανη στη διάρκεια της παρούσας εξέτασης και προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι εναλλακτικοί πάροχοι να προχωρήσουν στην κλίμακα επενδύσεων, θα πρέπει να επιβληθούν κανονιστικές υποχρεώσεις που να επιτρέπουν πρόσβαση στα προϊόντα χονδρικής του ΟΤΕ. Κατά την επιβολή των κανονιστικών αυτών υποχρεώσεων που αφορούν την πρόσβαση, η ΕΕΤΤ θα διασφαλίσει ότι οι υποχρεώσεις αυτές είναι αναλογικές και έχουν λάβει υπόψη τα κίνητρα επενδύσεων.

Η ΕΕΤΤ στην εξέταση της αγοράς 4 της Σύστασης (χονδρική πρόσβαση σε φυσικές υποδομές) πρότεινε, μεταξύ άλλων, να διατηρηθούν οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ να παρέχει πρόσβαση στον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο. Ωστόσο, η υποχρέωση αυτή, όπως δείχνει η ανάλυση της αγοράς λιανικής σταθερής πρόσβασης, δεν αναμένεται να είναι επαρκής για να δημιουργήσει αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην υπο-εξέταση αγορά λιανικής κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι, δεδομένων των οικονομιών κλίμακας και σκοπού που συνδέονται με τα δίκτυα τοπικής πρόσβασης και την ύπαρξη μη ανακτήσιμου κόστους, η είσοδος μέσω ΑΠΤΒ είναι απίθανο να δημιουργήσει επαρκή ανταγωνισμό κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση ικανό για να λειτουργήσει ως ανταγωνιστικός περιορισμός

στον ΟΤΕ. Στην ανάλυση της ΕΕΤΤ επίσης σημειώνεται ότι ο ανταγωνισμός στη λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP δεν είναι αποτελεσματικός και ότι το μερίδιο του ΟΤΕ, αν και έχει μειωθεί, παραμένει υψηλό στο 72,7% (Δεκέμβριος 2010).

Η έλλειψη ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP επίσης δημιουργεί ανησυχίες σχετικά με τη δυνατότητα του ΟΤΕ να επεκτείνει τη δεσπόζουσα θέση που κατέχει στις λιανικές αγορές σταθερών κλήσεων. Χωρίς την παροχή ΧΕΓ, οι εναλλακτικοί πάροχοι που χρησιμοποιούν την ΕΦ/ΠΦ έχουν ξεκάθαρα ένα ανταγωνιστικό μειονέκτημα εάν δεν μπορούν να παρέχουν το συνολικό πακέτο σταθερών υπηρεσιών πρόσβασης και φωνής με ενιαίο λογαριασμό. Από την άλλη πλευρά, με τη χρήση της ΧΕΓ και άλλων προϊόντων χονδρικής (όπως η Χονδρική Ευρυζωνική Πρόσβαση, ΧΕΠ), οι εναλλακτικοί μπορούν να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ σε εθνικό επίπεδο, ακόμα και σε περιοχές στις οποίες δεν διαθέτουν σημεία φυσικής παρουσίας (δηλ. ευκολίες συνεγκατάστασης σύμφωνα με την αγορά 4). Συνεπώς, η ΧΕΓ σε συνδυασμό με άλλα προϊόντα χονδρικής, επιτρέπουν στους εναλλακτικούς να επιτύχουν πλήρη κάλυψη χωρίς να απαιτείται η αναγκαία επένδυση υποδομής μη ανακτήσιμου κόστους.

Χονδρική Εκμίσθωση Γραμμών (ΧΕΓ)

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η ανάλυση αγοράς και ο προσδιορισμός των προβλημάτων ανταγωνισμού που διεξάγονται στην παρούσα εξέταση αγοράς υποδεικνύουν μια σαφή ανάγκη διατήρησης της υποχρέωσης παροχής ΧΕΓ ως κανονιστικής υποχρέωσης, ακόμη και εάν τα υπάρχοντα στοιχεία της αγοράς υποδεικνύουν ότι η ευκολία της ΧΕΓ δεν έχει χρησιμοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό από τους εναλλακτικούς παρόχους. Η ΧΕΓ είναι μια ευκολία που προσφέρεται στους εναλλακτικούς παρόχους και τους επιτρέπει να μισθώνουν τη γραμμή του συνδρομητή με όρους χονδρικής και να την μεταπωλούν στον τελικό χρήστη. Η ΧΕΓ μπορεί να αφορά PSTN και ISDN BRA γραμμές³⁸. Ο σκοπός της ΧΕΓ είναι να προωθήσει τον ανταγωνισμό αντιμετωπίζοντας τη δεσπόζουσα θέση του ΟΤΕ στην αγορά λιανικής πρόσβασης και να ενισχύσει την αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης ΕΦ/ΠΦ. Με τη ΧΕΓ ένας εναλλακτικός πάροχος μπορεί να αναλάβει μια πλήρη λιανική σχέση με τον πελάτη για όλες τις τηλεφωνικές υπηρεσίες συνδέοντας την πρόσβαση και τις κλήσεις και παρέχοντας ενιαίο λογαριασμό. Με την ΧΕΓ, ένας εναλλακτικός πάροχος είναι επίσης σε

---

³⁸ Στην περίπτωση όπου ο ΟΤΕ, κατά τη διάρκεια ισχύος της παρούσας ανάλυσης, ξεκινήσει την παροχή γραμμών πρόσβασης managed VoIP, η ΧΕΓ θα αφορά και τις γραμμές πρόσβασης managed VoIP.

πλεονεκτικότερη θέση να προσφέρει καινοτόμες τιμολογιακές επιλογές, π.χ. να προσφέρει χαμηλότερη τιμή κλήσης ανά λεπτό για πρόσθετη πάγια μηνιαία χρέωση. Τέτοιες επιλογές τιμολογίων είναι πιο δύσκολο να προσφερθούν εάν ο εναλλακτικός πάροχος προσφέρει απλώς κλήσεις μέσω ΕΦ/ΠΦ. Συνεπώς με την ΧΕΓ, η αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης ΕΦ/ΠΦ ενισχύεται.

Α. Πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου

Η αξιολόγηση των προβλημάτων ανταγωνισμού και η προηγούμενη εμπειρία υποδεικνύουν ότι πιθανότατα ο ΟΤΕ δεν θα προσέφερε προϊόντα ΧΕΓ μέσω εμπορικών διαπραγματεύσεων με τους εναλλακτικούς παρόχους. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει, σύμφωνα με το Άρθρο 44 (3) (δ) του *Νόμου* να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να παρέχει ΧΕΓ. Μια κανονιστική υποχρέωση πρόσβασης αυτού του είδους είναι η μόνη κανονιστική υποχρέωση που επιτρέπει στους εναλλακτικούς παρόχους να έχουν εύλογα αιτήματα για τέτοια προϊόντα σύμφωνα με τις προδιαγραφές τους.

Δεδομένης της επιβολής της ΧΕΓ, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι μπορεί να υπάρχει κίνητρο για έναν πάροχο με ΣΙΑ να περιορίσει την παροχή της ή να την κάνει πιο δύσκολη. Είναι απαραίτητο οι εναλλακτικοί πάροχοι να συνεχίσουν να έχουν ανοικτή πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες, τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα και λειτουργικά συστήματα υποστήριξης (“OSS”), ανάλογα με τις ανάγκες τους προκειμένου να λαμβάνουν το επιβαλλόμενο προϊόν και να ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ σε επίπεδο λιανικής. Συνεπώς, σύμφωνα με το Άρθρο 44 (3) (ε) του *Νόμου*, η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι είναι σωστό, στο βαθμό που απαιτείται ο ΟΤΕ να συνεχίσει να παρέχει πρόσβαση σε άλλους παρόχους, ο ΟΤΕ επίσης να συνεχίσει να παρέχει ανοικτή πρόσβαση σε τεχνικές διεπαφές, πρωτόκολλα και άλλες κρίσιμες τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τη διαλειτουργικότητα των υπηρεσιών. Παρομοίως, σύμφωνα με το Άρθρο 44 (3) (η) του *Νόμου*, ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει πρόσβαση σε συστήματα λειτουργικής υποστήριξης ή παρόμοια συστήματα λογισμικού που είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί ο ισότιμος ανταγωνισμός στην παροχή των υπηρεσιών.

Επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 44 (3) (β) του *Νόμου*, η ΕΕΤΤ πιστεύει επίσης ότι ο ΟΤΕ θα πρέπει να έχει την υποχρέωση να διαπραγματεύεται με καλή πίστη με επιχειρήσεις που ζητούν πρόσβαση. Αυτό είναι απαραίτητο προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι εναλλακτικοί δύνανται να προσεγγίσουν τον ΟΤΕ και να διασφαλίσουν ότι τα αιτήματά τους για νέα ή τροποποιημένα προϊόντα αντιμετωπίζονται έγκαιρα και κατάλληλα.

Η ΕΕΤΤ προτείνει επίσης, σύμφωνα με το Άρθρο 44 (3) (γ) του Νόμου, να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να μην αποσύρει την πρόσβαση σε ευκολίες που ήδη δίνονται. Αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να προσφέρεται στους εναλλακτικούς παρόχους η ασφάλεια στην παροχή λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης με βάση τη ΧΕΓ, ώστε να μπορούν να ανταγωνιστούν τον ΟΤΕ.

Ωστόσο, υπάρχουν περιστάσεις όπου μπορεί να είναι επιθυμητή η άρση της πρόσβασης σε ευκολίες, π.χ. όταν μια ευκολία δεν είναι πλέον αναγκαία και αποτελεί περιττό βάρος, στον ΟΤΕ, η διατήρησή της. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρήσει την υποχρέωση του ΟΤΕ να μην αποσύρει την πρόσβαση σε ευκολίες που ήδη δίνονται, εκτός εάν υπάρξει προηγούμενη έγκριση της ΕΕΤΤ.

Τέλος, και σύμφωνα με το Άρθρο 44 (παρ. 1 και 3) του Νόμου, η ΕΕΤΤ μπορεί επίσης να συνοδεύσει την ανωτέρω υποχρέωση με όρους ισότιμου, εύλογου και έγκαιρου χαρακτήρα. Η ΕΕΤΤ πιστεύει ότι οι Συμφωνίες Επιπέδου Υπηρεσιών (SLAs) είναι αναγκαίο να διατηρηθούν αναφορικά με όλα τα προϊόντα ΧΕΓ και για όλες τις σχετικές διαδικασίες, όπως η παροχή γραμμών και η αποκατάσταση βλαβών. Οι εν λόγω συμφωνίες θα περιέχουν συγκεκριμένους όρους ιδίως ποιότητας και χρόνου αναφορικά με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του ΟΤΕ. Όταν ισχύει ένα SLA, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει επίσης να επιβάλλονται οι κατάλληλες ποινικές ρήτρες ή όροι σχετικά με την ευθύνη των μερών που θα ισχύουν σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με το SLA (ώστε να λειτουργούν ως κίνητρο για τη συμμόρφωση με τους όρους του SLA). Από την άποψη αυτή, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να προσφέρει ένα Βασικό SLA. Η βασική/ ελάχιστη ποιότητα των παραμέτρων υπηρεσιών (Βασικό Επίπεδο Συμφωνιών/ Βασικό SLA) καθώς και οι σχετικές οικονομικές ρήτρες ή όροι αναφορικά με την ευθύνη των μερών που θα ισχύσουν σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις προϋποθέσεις του SLA, αποτελούν μέρος του ελάχιστου περιεχομένου της σχετικής Προσφοράς Αναφοράς ΧΕΓ. Επιπροσθέτως, ο ΟΤΕ, κατά την κατάρτιση του βασικού SLA για τη ΧΕΓ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους όρους που δύναται να αιτείται ο πάροχος σε σχέση με τη ΧΕΓ, ανεξάρτητα από το αν το λιανικό άκρο του ΟΤΕ παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του Βασικού SLA, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση κοινοποίησης στην ΕΕΤΤ από τον ΟΤΕ δεικτών απόδοσης σε τριμηνιαία βάση και *ad hoc*, όποτε ζητείται από την ΕΕΤΤ (βλ. επίσης κατωτέρω σχετικά με την υποχρέωση «διαφάνειας»)

Επίσης, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να διαπραγματεύεται με καλή πίστη και να ικανοποιεί εύλογα αιτήματα για συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών πέραν του βασικού (advanced SLAs).

B. Μη διακριτική μεταχείριση

Πολλά προβλήματα ανταγωνισμού οφείλονται σε διακρίσεις σχετικά με την παροχή ή τη χρήση πληροφοριών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης παρέχει στους εναλλακτικούς παρόχους τη δυνατότητα να προμηθεύονται ΧΕΓ υπό ισοδύναμους όρους με αυτούς που θα ίσχυαν στην περίπτωση παροχής πρόσβασης από τον ΟΤΕ στο λιανικό του άκρο (ή στις θυγατρικές και συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις).

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η μη διακριτική μεταχείριση, ως κανονιστική υποχρέωση, μπορεί να αντιμετωπίσει άμεσα προβλήματα ανταγωνισμού, ιδίως σχετικά με μη τιμολογιακές παραμέτρους, όπως η απόκρυψη πληροφοριών, οι τακτικές καθυστέρησης, η επιβολή μη αναγκαίων απαιτήσεων, η χαμηλή ποιότητα ή οι διακρίσεις ως προς την ποιότητα, ο στρατηγικός σχεδιασμός προϊόντων και η χρήση πληροφοριών επί τη βάση διακρίσεων.

Η προτεινόμενη υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης σύμφωνα με το Άρθρο 43 (1)(β) του *Νόμου* σημαίνει ότι ο ΟΤΕ υποχρεούται να εφαρμόζει ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις, σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και να παρέχει υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με αυτές που παρέχει και στο λιανικό του άκρο ή στις θυγατρικές και συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις. Οι πληροφορίες και οι υπηρεσίες θα πρέπει να παρέχονται στους εναλλακτικούς παρόχους εντός χρονικών πλαισίων και με ποιότητα που είναι τουλάχιστον ισοδύναμη με αυτήν που παρέχεται στο λιανικό άκρο του ΟΤΕ και στις συνδεδεμένες με αυτόν επιχειρήσεις.

Ως εκ τούτου, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ μη διακριτικής μεταχείρισης (αμεροληψίας) για όλες τις υποχρεώσεις πρόσβασης που περιγράφηκαν ανωτέρω. Αυτό σημαίνει ότι ο ΟΤΕ υποχρεούται να εφαρμόζει ισοδύναμους όρους, σε ισοδύναμες περιστάσεις, σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και να παρέχει υπηρεσίες, συναφείς ευκολίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με αυτές που παρέχει και στο λιανικό του άκρο (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών του και των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων). Επιπλέον, ο ΟΤΕ, στο πλαίσιο της υποχρέωσης αμεροληψίας οφείλει να

παρέχει τις υπηρεσίες ΧΕΓ, συναφείς ευκολίες και πληροφορίες τηρώντας τους ίδιους όρους και την ίδια ποιότητα μεταξύ των διαφόρων παρόχων.

Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες και πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται στους εναλλακτικούς παρόχους εντός καθορισμένου χρονικού πλαισίου και με βάση ποιοτικές προδιαγραφές που έχουν οριστεί εκ των προτέρων και είναι τουλάχιστον ισοδύναμες με αυτές που παρέχονται στο λιανικό άκρο του ΟΤΕ (συμπεριλαμβανομένων των θυγατρικών και συνδεδεμένων επιχειρήσεων). Κατά την παροχή της ΧΕΓ, δεν πρέπει να παρατηρούνται αδικαιολόγητες καθυστερήσεις, ούτε δεσμοποίηση υπηρεσιών ή ευκολιών (εκτός εάν δικαιολογούνται από τεχνικούς λόγους), ούτε μη εύλογοι συμβατικοί όροι. Επίσης, είναι σημαντικό οι πληροφορίες που λαμβάνει ο ΟΤΕ ως αποτέλεσμα της παροχής ΧΕΓ σε έναν άλλο πάροχο να μη χρησιμοποιούνται με οποιονδήποτε τρόπο από το λιανικό του άκρο και να παρέχεται από τον ΟΤΕ έγγραφη δέσμευση για αυτή την υποχρέωση.

Ωστόσο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης δεν αποτελεί από μόνη της μια επαρκή κανονιστική υποχρέωση, καθώς ο ΟΤΕ μπορεί να μην αυτο-παρέχει υπηρεσίες που ένας άλλος πάροχος μπορεί να χρειάζεται. Παραδείγματος χάριν, το λιανικό άκρο του ΟΤΕ μπορεί να μην χρειάζεται την ίδια μορφή υπηρεσιών ΧΕΓ που χρειάζονται οι εναλλακτικοί πάροχοι. Συνεπώς δεν θα ήταν εφικτό οι όροι των SLAs να βασιστούν αποκλειστικά στην εμπειρία και στις ανάγκες του ΟΤΕ σε επίπεδο λιανικής. Επομένως, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθούν οι ήδη επιβληθείσες συμπληρωματικές υποχρεώσεις πρόσβασης και διαφάνειας. Επίσης, είναι αναγκαία η διατήρηση των ήδη επιβληθέντων υποχρεώσεων διαφάνειας και λογιστικού διαχωρισμού προκειμένου να ελεγχθεί η αποτελεσματικότητα της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης.

Γ. Διαφάνεια

Πέραν της διατήρησης των υποχρεώσεων πρόσβασης και μη διακριτικής μεταχείρισης (βλ. ανωτέρω), η ΕΕΤΤ θεωρεί ως εύλογο και αναλογικό να διατηρηθεί η επιβληθείσα στον ΟΤΕ υποχρέωση διαφάνειας με τη μορφή υποχρεωτικής προσφοράς αναφοράς για τη ΧΕΓ, η οποία θα εγκρίνεται από την ΕΕΤΤ, θα αναθεωρείται όποτε κρίνεται αναγκαίο και θα αποτελεί τη βάση για τις συμβάσεις που θα συνάπτει ο ΟΤΕ με τους εναλλακτικούς παρόχους αναφορικά με την παροχή ΧΕΓ. Η υποχρέωση διατήρησης και δημοσίευσης προσφοράς αναφοράς ΧΕΓ θα διασφαλίζει ότι οι εναλλακτικοί πάροχοι έχουν επαρκείς πληροφορίες και ξεκάθαρες διαδικασίες στις οποίες δεν θα είχαν άλλως πρόσβαση. Κάτι

τέτοιο βοηθάει στην είσοδό τους στην αγορά και ως εκ τούτου προωθεί τον ανταγωνισμό. Τα μέτρα διαφάνειας παρέχουν επίσης μια μέθοδο για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης καθότι ορισμένες από τις πληροφορίες που απαιτούνται για να ελεγχθεί η συμμόρφωση δεν θα ήταν άλλως διαθέσιμες. Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση διαφάνειας αποβλέπει στην αντιμετώπιση προβλημάτων ανταγωνισμού και πρέπει να διατηρηθεί.

Το Άρθρο 43 (1)(α) του Νόμου προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ δύναται να αιτείται από έναν πάροχο που έχει προσδιορισθεί ως πάροχος με ΣΙΑ στην αγορά, να δημοσιεύει Προσφορά Αναφοράς η οποία θα είναι επαρκώς αναλυτική, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις δεν θα εξαναγκάζονται να πληρώνουν για ευκολίες οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για τις αιτούμενες υπηρεσίες. Η εν λόγω Προσφορά Αναφοράς θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει μια περιγραφή των σχετικών προσφορών διαχωρισμένων ανά στοιχείο σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, και μια περιγραφή των σχετικών όρων και προϋποθέσεων, συμπεριλαμβανομένων των τιμών.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να δημοσιεύει Προσφορά Αναφοράς ΧΕΓ. Το Παράρτημα Ι της παρόντος κειμένου Διαβούλευσης περιλαμβάνει το ελάχιστο περιεχόμενο που πρέπει να περιλαμβάνει η προσφορά αναφοράς του ΟΤΕ για τη ΧΕΓ.

Δεδομένου ότι η προσφορά αναφοράς για τη ΧΕΓ θα πρέπει να αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα ώστε να αντικατοπτρίζει τις συνθήκες της αγοράς, η ΕΕΤΤ προτείνει να αναθεωρεί την προσφορά αναφοράς του ΟΤΕ για τη ΧΕΓ είτε κατόπιν δικής της πρωτοβουλίας είτε κατόπιν ενός θεμελιωμένου αιτήματος του ΟΤΕ ή άλλων εναλλακτικών παρόχων. Ειδικότερα:

- Ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποβάλει στην ΕΕΤΤ την αναθεωρημένη προσφορά Αναφοράς, σύμφωνα με τους όρους της Απόφασης της ΕΕΤΤ που θα εκδοθεί επί της παρούσας Ανάλυσης, εντός τριάντα (30) ημερών από το χρονικό σημείο που η ως άνω Απόφαση θα τεθεί σε εφαρμογή. Η ΕΕΤΤ μπορεί να επιβάλλει αλλαγές στην Προσφορά Αναφοράς για τη ΧΕΓ και τις συναφείς ευκολίες (Υπόδειγμα Προσφοράς), στις περιπτώσεις εκείνες όπου κρίνει ότι δικαιολογούνται τέτοιες τροποποιήσεις

- Για την περίπτωση όπου ο ΟΤΕ ζητήσει αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς, η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις της αγοράς καθώς και την αποκτηθείσα εμπειρία από την εφαρμογή της Προσφοράς Αναφοράς, θα εξετάσει εντός εύλογης περιόδου, εάν οι προτεινόμενες αλλαγές είναι κατάλληλες και αιτιολογημένες. Η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει αλλαγές στην Προσφορά Αναφοράς για τη ΧΕΓ όπου αυτές δικαιολογούνται και συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας.
- Για την περίπτωση όπου το αίτημα για αναθεώρηση της Προσφοράς Αναφοράς (ΧΕΓ) υποβάλλεται από κάποιον άλλο πάροχο (πέραν του ΟΤΕ), η ΕΕΤΤ λαμβάνοντας υπόψη τις όποιες σχετικές εξελίξεις της αγοράς, καθώς και την αποκτηθείσα από την εφαρμογή της Προσφοράς Αναφοράς, θα εξετάσει εάν η Προσφορά Αναφοράς χρήζει αναθεώρησης. Εάν η απόφαση της ΕΕΤΤ είναι καταφατική, η ΕΕΤΤ θα προσκαλέσει τον ΟΤΕ να υποβάλει αναθεωρημένη Προσφορά Αναφοράς, ορίζοντας προς τον σκοπό αυτό συγκεκριμένη χρονική περίοδο ανάλογα με τη φύση και το εύρος της αιτούμενης αναθεώρησης.

Σε κάθε περίπτωση η ΕΕΤΤ δύναται να επιβάλει την τροποποίηση της Προσφοράς Αναφοράς ΧΕΓ, όπου η τροποποίηση είναι δικαιολογημένη. Στις περιπτώσεις εκείνες που κρίνει κατάλληλο, η ΕΕΤΤ δύναται να διεξάγει δημόσια διαβούλευση παρέχοντας στα ενδιαφερόμενα μέρη την δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους αναφορικά με τις όποιες προτεινόμενες τροποποιήσεις/αναθεωρήσεις της Προσφοράς Αναφοράς οι οποίες δύνανται να έχουν σημαντική επίπτωση στην σχετική αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 17 του *Νόμου*.

Το Άρθρο 43 παρ. (1) εδ. (α) στοιχείο (αα) του Νόμου προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ δύναται να ζητά από κάποιον πάροχο με ΣΙΑ να δημοσιεύει ειδικές πληροφορίες, όπως λογιστικές πληροφορίες, τεχνικές προδιαγραφές, χαρακτηριστικά δικτύου, όρους και προϋποθέσεις για την παροχή και χρήση καθώς και τιμές. Ορίζει επίσης τις ακριβείς πληροφορίες που πρέπει να δημοσιοποιούνται, το επίπεδο λεπτομέρειας και τον τρόπο δημοσιοποίησής τους, Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα πρέπει να διατηρηθεί η επιβληθείσα στον ΟΤΕ υποχρέωση να παρέχει άμεσα στην ΕΕΤΤ κάθε πληροφορία, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών πληροφοριών αναφορικά με τη ΧΕΓ, κατόπιν αιτιολογημένου αιτήματός της, και σύμφωνα με τα χρονοδιαγράμματα και το επίπεδο λεπτομέρειας που αναφέρονται στο σχετικό αίτημα της ΕΕΤΤ.

Πέραν της ως άνω υποχρέωσης, ο ΟΤΕ πρέπει να εξακολουθήσει να παρέχει στην ΕΕΤΤ μια αναλυτική αναφορά σχετικά με Δείκτες Αποδοτικότητας σε τριμηνιαία βάση και ανά περίπτωση οποτεδήποτε αυτό ζητηθεί από την ΕΕΤΤ. Η ΕΕΤΤ θα πρέπει να έχει επίσης την άδεια πρόσβασης στο σύστημα/ λογισμικό/ βάση δεδομένων που τηρούνται για τη μέτρηση των Δεικτών Αποδοτικότητας (KPIs) και τα σχετικά στοιχεία, προκειμένου να μπορεί να εξάγει πληροφορίες με δική της πρωτοβουλία. Επιπλέον, οι άλλοι πάροχοι θα πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση στους Δείκτες Αποδοτικότητας /δεδομένα που σχετίζονται με τις δραστηριότητές τους και τις συναλλαγές τους με τον ΟΤΕ προκειμένου να διασφαλίζουν ότι οι Δείκτες Αποδοτικότητας (KPIs) αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το επίπεδο των υπηρεσιών που λαμβάνουν.

Τέλος, θα πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να δημοσιεύει, κατόπιν λήψης σχετικού αιτήματος από την ΕΕΤΤ, ορισμένους ή όλους τους Δείκτες Αποδοτικότητας (KPIs) στο δικτυακό του τόπο με κατάλληλη μορφή, διασφαλίζοντας την αρχή του επιχειρηματικού απορρήτου καθώς και την εμπιστευτικότητα κρίσιμων εμπορικών πληροφοριών (λχ. μέσες ή συνολικές εκτιμήσεις, ή αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τις εκτιμήσεις στις οποίες δεν προσδιορίζεται το όνομα του παρόχου). Το ως άνω μέτρο θα επιτρέψει στους εναλλακτικούς παρόχους που αποκτούν υπηρεσίες από τον ΟΤΕ να διασφαλίσουν ότι οι Δείκτες Αποδοτικότητας (KPIs) αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια το επίπεδο των υπηρεσιών που τους παρέχεται. Επιπλέον ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει κάθε σχετική πληροφορία σχετικά με τους Δείκτες Αποδοτικότητας (KPIs) στην ΕΕΤΤ συμπεριλαμβανομένων και εμπιστευτικών πληροφοριών, όπως ζητείται από την ΕΕΤΤ προκειμένου η ΕΕΤΤ να έχει τη δυνατότητα να ελέγχει, καθώς και να προλαμβάνει την όποια τυχόν διακριτική μεταχείριση υπέρ του λιανικού του άκρου ή μεταξύ των παρόχων. Οι Δείκτες Αποδοτικότητας (KPIs) δύνανται να περιλαμβάνουν (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τα κάτωθι στοιχεία:

(1) KPIs αναφορικά με την παροχή τηλεφωνικών γραμμών πρόσβασης:

- Αριθμός παραγγελιών που έχει ληφθεί ανά πάροχο
- Αριθμός παραγγελιών που απορρίφθηκαν και λόγοι απόρριψης ανά πάροχο
- Αριθμός παραγγελιών που εκτελέστηκαν εγκαίρως ανά πάροχο
- Μέσος χρόνος παροχής της υπηρεσίας ανά πάροχο

- Αριθμός ενεργών χονδρικών μισθώσεων γραμμών (ΧΕΓ) ανά τοπικό κέντρο ανά πάροχο

(2) KPIs αναφορικά με βλάβες και αποκατάσταση βλαβών:

- Αριθμός νέων γραμμών ΧΕΓ που αναφέρθηκαν ως έχουσες βλάβη ανά τύπο πρόσβασης ανά πάροχο
- Μέσος χρόνος για την αποκατάσταση βλάβης ανά πάροχο ανά υπηρεσία
- Αριθμός βλαβών που αποκαταστάθηκαν εντός του συμφωνημένου χρόνου (βασική συμφωνία επιπέδου υπηρεσιών - SLA) ανά πάροχο

Η ΕΕΤΤ, εάν το κρίνει απαραίτητο, μπορεί να τροποποιήσει το ελάχιστο περιεχόμενο των KPIs.

Δ. Λογιστικός Διαχωρισμός

Η ΕΕΤΤ πρότεινε ανωτέρω να επιβληθεί στον ΟΤΕ η υποχρέωση να μην προβαίνει σε διακριτική μεταχείριση καθότι ο ΟΤΕ είναι μια καθετοποιημένη επιχείρηση και έχει κίνητρο να παρέχει χονδρικές υπηρεσίες με όρους και προϋποθέσεις προς όφελος του λιανικού του άκρου και ως εκ τούτου να περιορίζει τον ανταγωνισμό. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα βοηθήσει την ΕΕΤΤ να επιβλέπει τη συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης. Η ΕΕΤΤ συνεπώς προτίθεται να διατηρήσει την υποχρέωση του ΟΤΕ σχετικά με τον λογιστικό διαχωρισμό όσον αφορά τις δραστηριότητες του που σχετίζονται με την παροχή ΧΕΓ.

Όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιλεγόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις βασίζονται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος, ότι είναι εύλογες και αναλογικές και βοηθούν στην προώθηση του ανταγωνισμού, ότι ενθαρρύνουν την πρόσβαση στο δίκτυο ώστε να εδραιωθεί αποτελεσματικός και διαρκής ανταγωνισμός στην αγορά, και ότι συμβάλουν στη μεγιστοποίηση του οφέλους του καταναλωτή. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού για την παροχή ΧΕΓ είναι σχεδιασμένη ώστε να παρέχονται στοιχεία από τον ΟΤΕ που να δύνανται να επιδείξουν την παρουσία ή απουσία διακριτικής μεταχείρισης. Η ΕΕΤΤ θεωρεί συνεπώς ότι η διατήρηση της εν λόγω υποχρέωσης είναι δικαιολογημένη και βασίζεται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος της αγοράς. Ο στόχος της διατήρησης της

υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού είναι να παρέχεται ένα υψηλότερο επίπεδο λεπτομέρειας σε σχέση με τις πληροφορίες που άλλως θα προέκυπταν μόνο από τις υποχρεωτικές από το νόμο οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ, να παρατηρείται στενά η συμπεριφορά του ΟΤΕ ως προς την παροχή ΧΕΓ σαν αυτή να συνιστούσε μια ξεχωριστή επιχειρηματική μονάδα από μόνη της, να εμποδίζεται ο ΟΤΕ να ασκεί διακριτική μεταχείριση προς όφελος του λιανικού του άκρου ή των θυγατρικών επιχειρήσεων καθώς επίσης και να προλαμβάνεται ο ΟΤΕ από μη δίκαιες σταυροειδείς επιδοτήσεις.

Ο ΟΤΕ θα πρέπει να καταρτίζει και να δημοσιεύει, σε ετήσια βάση για όλους τους χωριστούς λογαριασμούς, συμπεριλαμβανομένης της ΧΕΓ, τις ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων:

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως
- Κατάσταση απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων)
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφωνία με προβλεπόμενους από το νόμο λογαριασμούς ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης
- Περιγραφή της μεθόδου κοστολόγησης, με αναφορά της βάσης και των προτύπων κόστους, των μεθόδων κατανομής και αποτίμησης, της αναγνώρισης και του χειρισμού του έμμεσου κόστους
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικώς προβλεπόμενων λογιστικών αρχών και

- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.³⁹

Ο υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 482/051/24.06.2008 όπως εκάστοτε ισχύει.

Ε. Έλεγχος Τιμών και Κοστολόγηση

Ελλείψει υποχρέωσης ελέγχου τιμών για τη ΧΕΓ, ο ΟΤΕ θα μπορούσε να επεκτείνει την ισχύ του στην αγορά χρεώνοντας υπερβολικές τιμές για τη ΧΕΓ και θα μπορούσε να εμποδίσει την είσοδο στη λιανική αγορά πρόσβασης προβαίνοντας σε συμπίεση περιθωρίου.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απίθανο να περιορισθεί η ισχύς του ΟΤΕ κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα που καλύπτει η παρούσα εξέταση. Η ισχύς του ΟΤΕ στην αγορά που αναμένεται να παραμείνει υψηλή αποτελεί συνέπεια των υψηλών φραγμών εισόδου και του υψηλού μη ανακτήσιμου κόστους που απαιτείται για την υλοποίηση ενός τοπικού δικτύου πρόσβασης. Το Άρθρο 45(1) του *Νόμου* επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να επιβάλει υποχρεώσεις αναφορικά με την ανάκτηση κόστους και υποχρεώσεις ελέγχου τιμών για τις υπηρεσίες πρόσβασης, στις περιπτώσεις εκείνες όπου η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού σημαίνει ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δύναται να χρεώνει υπερβολικές τιμές, ή να προβαίνει σε συμπίεση περιθωρίου εις βάρος του τελικού καταναλωτή.

Ο βασικότερος στόχος της 'εκ των προτέρων' (ex ante) ρύθμισης είναι να βοηθήσει στην ανάπτυξη του ανταγωνισμού εμποδίζοντας την κάθετη επέκταση της αγοραστικής ισχύος

39 Η Σύσταση της Επιτροπής, (βλ. υποσημείωση 31) προβλέπει ότι η ετήσια δήλωση συμμόρφωσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

- τα συμπεράσματα του ορκωτού ελεγκτή;
- όλες τις ασυμφωνίες που διαπιστώθηκαν;
- συστάσεις εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή (με περιγραφή των αντίστοιχων συνεπειών),
- πλήρη περιγραφή της μεθόδου επαλήθευσης που ακολουθήθηκε και
- ορισμένα συγκεντρωτικά χρηματοοικονομικά και λογιστικά δεδομένα (όπως για παράδειγμα προσαρμογές εκτίμησης τρέχοντος κόστους, βασικές παραδοχές των μεθόδων κατανομής, επίπεδο κατανεμημένου κόστους και βαθμός διακριτότητας του μοντέλου).

Η δημοσίευση της δήλωσης συμμόρφωσης και των αποτελεσμάτων του λογιστικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται σε μορφή εύκολα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντύπως ή ηλεκτρονικά, ή να δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο του φορέα εκμετάλλευσης ή τον δικτυακό τόπο της ΕΕΤΤ.

του ΟΤΕ στη ΧΕΓ στην αγορά της λιανικής πρόσβασης, η οποία θα εδύνατο να εκδηλωθεί είτε με τη μορφή υπερβολικών χονδρικών τιμών είτε με τη μορφή συμπίεσης περιθωρίου μεταξύ των χονδρικών και λιανικών τιμών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο έλεγχος τιμών χονδρικής είναι βασική προϋπόθεση προκειμένου να αποφευχθεί τέτοιου είδους επέκταση της ισχύος του ΟΤΕ. Προτείνει συνεπώς να διατηρηθεί ένας έλεγχος τιμών με μεθοδολογία retail-minus. Η τιμή της ΧΕΓ θα καθορίζεται αφαιρώντας από την αντίστοιχη λιανική τιμή που χρεώνει ο ΟΤΕ το κατάλληλο ποσό (το “minus”). Το “minus” αντιστοιχεί σε εκείνο το λιανικό κόστος που εξοικονομείται από τον κοινοποιημένο πάροχο όταν εξυπηρετεί εναλλακτικούς παρόχους σε επίπεδο χονδρικής και όχι σε επίπεδο λιανικής (λχ το κόστος του marketing). Επιπλέον, για τους σχετικούς υπολογισμούς, η ΕΕΤΤ θα λάβει υπόψη της επιπρόσθετα κόστη τα οποία δύνανται να προκύπτουν από την παροχή μιας χονδρικής υπηρεσίας σε αντίθεση με την παροχή της λιανικής υπηρεσίας (λχ κόστη χονδρικής τιμολόγησης). Εάν η ΕΕΤΤ το κρίνει αναγκαίο, μπορεί να προβεί σε προσαρμογές αποτελεσματικότητας για τον υπολογισμό του σχετικού κόστους, σύμφωνα με το Άρθρο 45 παρ. 4 του Νόμου.

Προκειμένου να υπολογισθεί το ‘minus’, θα χρησιμοποιούνται στοιχεία από το FDC/CCA (Fully Distributed Cost/ Current Cost Accounting) top-down μοντέλο του ΟΤΕ. Όπως αναφέρεται παρακάτω, η ΕΕΤΤ θα διατηρήσει την υποχρέωση του ΟΤΕ να υπολογίζει ετησίως το κόστος των προϊόντων του για την πρόσβαση χρησιμοποιώντας το FDC/CCA κοστολογικό σύστημα που χρησιμοποιεί επί του παρόντος. Ο ΟΤΕ θα υποχρεούται να καθορίζει, επί τη βάσει του κοστολογικού του συστήματος, και να παρέχει στην ΕΕΤΤ ετησίως (ένα μήνα μετά την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων από τη Γενική Συνέλευση) τα λιανικά κόστη των προϊόντων πρόσβασης (αυτά συνιστούν τα επονομαζόμενα αποφευχθέντα κόστη (“avoidable costs”)) και τα ειδικά κόστη χονδρικής για την παροχή της ΧΕΓ. Επί τη βάσει αυτού του κόστους και του σχετικού όγκου, θα προσδιορίζεται η τιμή του “minus”, το οποίο θα υπόκειται στην έγκριση της ΕΕΤΤ.

Παρότι δεν επιβάλλεται στον ΟΤΕ η υποχρέωση κοστοστρέφειας για το προϊόν της ΧΕΓ, ο ΟΤΕ θα πρέπει να συμπεριλάβει το προϊόν ΧΕΓ στο FDC/CCA σύστημά του. Αυτό θα βοηθήσει την ΕΕΤΤ να παρακολουθεί καλύτερα την τιμολόγηση του προϊόντος ΧΕΓ, δεδομένης και της εκτίμησης του ειδικού κόστους χονδρικής για την παροχή της ΧΕΓ κατά τον προσδιορισμό του “minus”. Η ΕΕΤΤ εκτιμά ότι η διατήρηση της ως άνω υποχρέωσης δεν επιβαρύνει τον εν λόγω οργανισμό διότι ο ΟΤΕ έχει όμοια κοστολογικά συστήματα για

άλλα προϊόντα πρόσβασης και τα συστήματα αυτά λειτουργούν ήδη κάποια χρόνια. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι ο ΟΤΕ έχει ενσωματώσει τη ΧΕΓ στο FDC/CCA σύστημά του.

Για τις περιπτώσεις όπου ο ΟΤΕ δεν παρέχει στην ΕΕΤΤ προς έγκριση ετησίως ακριβή στοιχεία αναφορικά με τον υπολογισμό του “minus” για το προϊόν ΧΕΓ από το κοστολογικό του σύστημα FDC/CCA, η ΕΕΤΤ θα δύναται να ορίζει το "retail-minus" χρησιμοποιώντας τιμές ή ποσοστά που εφαρμόζονται σε άλλες χώρες με παρόμοιες συνθήκες ανταγωνισμού οι οποίες χρησιμοποιούν τη μεθοδολογία retail minus για τον καθορισμό της τιμής της ΧΕΓ.

Επιπροσθέτως, για την επιβολή ενός μηχανισμού ελέγχου τιμών retail-minus η ΕΕΤΤ προτείνει τα κάτωθι:

- Ένας έλεγχος τιμών, προκειμένου να αποβεί αποτελεσματικός πρέπει να μπορεί να παρακολουθείται. Ένας μηχανισμός ελέγχου τιμών retail-minus απαιτεί από την ΕΕΤΤ να είναι πλήρως ενήμερη για τις όποιες τιμολογιακές αλλαγές κάνει ο ΟΤΕ στο λιανικό του προϊόν. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να είναι σε θέση να παρακολουθεί τη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τον μηχανισμό retail-minus, ο ΟΤΕ θα πρέπει να υποχρεούται να υποβάλλει λεπτομέρειες αναφορικά με τις αλλαγές στα λιανικά προϊόντα πρόσβασης και στα αντίστοιχα χονδρικά προϊόντα (υπηρεσίες ΧΕΓ) στην ΕΕΤΤ σε εμπιστευτική βάση και προτού αυτές εφαρμοσθούν. Ο ΟΤΕ φέρει το βάρος απόδειξης της συμμόρφωσης των προτεινόμενων αλλαγών με τον μηχανισμό ελέγχου τιμών retail-minus καθώς και με όποιες υποχρεώσεις ελέγχου τιμών λιανικής (π.χ price-cap για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης) του έχουν επιβληθεί. Η ΕΕΤΤ, αφού εξετάζει τη συμμόρφωση του ΟΤΕ με τυχόν υποχρεώσεις ελέγχου τιμών λιανικής που του έχουν επιβληθεί, θα εξετάζει εάν είναι απαραίτητο να προσαρμοσθούν οι τιμές ΧΕΓ σύμφωνα με την πρόταση του ΟΤΕ. Στην περίπτωση όπου οι προτεινόμενες από τον ΟΤΕ τιμές για τις υπηρεσίες ΧΕΓ δεν είναι σύμφωνες με την υποχρέωση ελέγχου τιμών retail-minus, η ΕΕΤΤ θα διενεργεί τις απαραίτητες τροποποιήσεις / προσαρμογές στις τιμές χονδρικής τις οποίες θα κοινοποιεί στον ΟΤΕ. Ο ΟΤΕ δύναται να εφαρμόσει την προτεινόμενη λιανική τιμολογιακή πολιτική του μόνο στην περίπτωση όπου εφαρμόσει και τις τροποποιημένες από την ΕΕΤΤ τιμές για την ΧΕΓ. Ένας τέτοιος προληπτικός μηχανισμός θα βοηθήσει επίσης να προλαμβάνεται αντι-ανταγωνιστική συμπίεση περιθωρίου. Ο ΟΤΕ δεν θα πρέπει να ανακοινώνει τις προτεινόμενες αλλαγές τιμών (λιανικής και χονδρικής) πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ.

- Η ΕΕΤΤ θεωρεί επίσης ότι ένας μηχανισμός retail-minus θα μπορούσε να παρέχει στο λιανικό τμήμα του ΟΤΕ ένα μη δίκαιο πλεονέκτημα καθότι θα γνώριζε ότι όποια αλλαγή του ΟΤΕ στις λιανικές του τιμές θα επέφερε αυτόματα αλλαγή στη χονδρική τιμή. Προκειμένου να εμποδίσει αυτό το αποτέλεσμα το οποίο θα διαστρέβλωνε τον ανταγωνισμό, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι κρίσιμο πριν από κάθε αλλαγή στη λιανική τιμή που θα επέφερε αλλαγή στη χονδρική τιμή, ο ΟΤΕ να ειδοποιεί σχετικά τους παρόχους ανταγωνιστές, με ταυτόχρονη κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ, τουλάχιστον ένα μήνα σε περιπτώσεις αύξησης και πέντε εργάσιμων ημερών σε περιπτώσεις μείωσης νωρίτερα από την ημερομηνία εφαρμογής των λιανικών τιμολογίων. Επιπλέον ο ΟΤΕ δεν θα δύναται να εισάγει την αλλαγή στη λιανική τιμή ωσότου γίνει η αλλαγή στη χονδρική τιμή.⁴⁰ Η περίοδος κοινοποίησης πρέπει να έχει επαρκή διάρκεια έτσι ώστε να μην ζημιώνονται άδικα οι πάροχοι ανταγωνιστές αλλά και να μην είναι αδικαιολόγητα εκτεταμένη, ώστε να μην γίνεται η αγορά άδικα άκαμπτη. Ο ΟΤΕ θα πρέπει ταυτόχρονα να συμμορφώνεται και με τυχόν υποχρεώσεις διαφάνειας που του έχουν επιβληθεί αναφορικά με τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης.
- Σε κάθε περίπτωση, ο ΟΤΕ υποχρεούται να εφαρμόσει τις αλλαγές στις λιανικές τιμές ταυτόχρονα με τις αλλαγές στις αντίστοιχες τιμές για τη ΧΕΓ (όπου αυτό απαιτείται)
- Εάν ο ΟΤΕ αποφασίσει να τροποποιήσει ή να ανακαλέσει ένα από τα υπάρχοντα προϊόντα λιανικής του, θα πρέπει να κοινοποιήσει την εν λόγω απόφασή του στην ΕΕΤΤ (σε εμπιστευτική βάση) πριν από την εφαρμογή της. Η ΕΕΤΤ θα κρίνει κατόπιν τούτου πως να τροποποιήσει καταλλήλως τη μεθοδολογία υπολογισμού των χονδρικών τιμών. Ο ΟΤΕ δεν θα πρέπει να ανακοινώνει τις προτεινόμενες αλλαγές πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ.

Οι καταστάσεις του λογιστικού διαχωρισμού και το κοστολογικό σύστημα του ΟΤΕ θα ελέγχονται ετησίως από ανεξάρτητους ελεγκτές που ορίζονται από την ΕΕΤΤ. Μετά τον έλεγχο δημοσιεύεται δήλωση συμμόρφωσης του ΟΤΕ με το κοστολογικό σύστημα. Η δημοσίευση της δήλωσης γίνεται με την επιφύλαξη της Εθνικής και Κοινοτικής Νομοθεσίας περί εμπορικού απορρήτου.

---

40 Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αλλαγές στις λιανικές τιμές πρέπει επίσης να τελούν σε συμμόρφωση με τον έλεγχο τιμών λιανικής που ισχύει για τον ΟΤΕ.

Ο υποχρέωση κοστολόγησης του ΟΤΕ θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης της ΕΕΤΤ υπ' αριθμ. 482/051/24.06.2008 όπως εκάστοτε ισχύει.

5.7.2 Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι αν και η παρέμβαση σε επίπεδο χονδρικής μέσω της υποχρέωσης παροχής ΧΕΓ αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την προώθηση του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, δεν είναι ακόμα επαρκής για να προστατεύσει τους συνδρομητές από την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης, όπως αυτή αντανακλάται στην πρακτική της υπερβολικής τιμολόγησης ή της συμπίεσης περιθωρίου. Ενώ η ΧΕΓ συμβάλλει στη βελτίωση του ανταγωνισμού, η επίδρασή της στο χρονικό ορίζοντα της παρούσας εξέτασης αναμένεται να παραμείνει περιορισμένη. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η ΧΕΓ είναι απίθανο να εξαλείψει τη δυνατότητα του ΟΤΕ να αυξήσει τις λιανικές τιμές άνω του ανταγωνιστικού επιπέδου εντός της περιόδου της παρούσας εξέτασης, καθώς και τη δυνατότητά του να ενεργεί αντι-ανταγωνιστικά, συνεπώς απαιτούνται πρόσθετες ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

Η επιβολή υποχρεώσεων σε επίπεδο λιανικής απαιτείται για τις περιπτώσεις εκείνες όπου η ΕΕΤΤ διαπιστώνει κατόπιν ανάλυσης της αγοράς ότι μια λιανική αγορά δεν είναι ανταγωνιστική και συμπεραίνει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στα πλαίσια των Άρθρων 43, 44 και 45 του Νόμου ή του Άρθρου 40 του Νόμου δεν θα είχαν ως αποτέλεσμα την ικανοποίηση των στόχων.

Α. Έλεγχος τιμών λιανικών προϊόντων πρόσβασης

Δεδομένης της δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ στην παροχή λιανικής πρόσβασης, ο εν λόγω οργανισμός δύναται να καταχράται την ως άνω θέση του χρεώνοντας υπερβολικές τιμές ή τιμές κάτω του κόστους ή να εφαρμόζει συμπίεση περιθωρίου για τα ως άνω προϊόντα, εφόσον δεν τον περιορίζει η εκ των προτέρων (ex ante) ρύθμιση. Επί του παρόντος, το βασικό ρυθμιστικό μέτρο που προλαμβάνει την υπερβολική τιμολόγηση είναι η επιβολή ανώτατης τιμής. Το Άρθρο 38 (2) του Νόμου επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να εφαρμόζει τις κατάλληλες υποχρεώσεις περιορισμού των τιμών λιανικής, μέτρα ελέγχου συγκεκριμένων τιμών ή μέτρα προσανατολισμού των τιμών στο κόστος ή σε τιμές συγκρίσιμων αγορών, προκειμένου να προστατεύσει τα συμφέροντα των τελικών χρηστών ενώ παράλληλα να προάγει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Οι επιβαλλόμενες υποχρεώσεις μπορεί να

συμπεριλαμβάνουν υποχρεώσεις μη επιβολής υπερβολικών τιμών, μη παρεμπόδισης εισόδου στην αγορά ή μη περιορισμού του ανταγωνισμού με τον καθορισμό τιμών κάτω του κόστους, μη αδικαιολόγητης προτίμησης σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες ή μη αδικαιολόγητης σύζευξης υπηρεσιών.

Κατά την εξέταση των ελέγχων τιμών ως ρυθμιστικής υποχρέωσης για προβλήματα που έχουν εντοπισθεί στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP η EETT εξέτασε τη διατήρηση της υποχρέωσης ανωτάτου ορίου τιμών.

A1.Ανώτατο Όριο Τιμής για προϊόντα λιανικής πρόσβασης

Το ανώτατο όριο τιμής (price cap) θα εφαρμοσθεί σε μια μεσοσταθμισμένη λιανική τιμή (weighted average) του ΟΤΕ για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση, δηλ. για το εφάπαξ τέλος σύνδεσης PSTN, το πάγιο τέλος μίσθωσης γραμμής PSTN, το εφάπαξ τέλος BRA ISDN και το πάγιο τέλος μίσθωσης γραμμής BRA ISDN⁴¹. Το ανώτατο όριο τιμής (price cap) θα επιτρέπει στον ΟΤΕ να τροποποιεί τις επί μέρους τιμές προϊόντων που περιλαμβάνονται στο «καλάθι» των προϊόντων (basket) της μεσοσταθμισμένης λιανικής τιμής κατά τέτοιο τρόπο ώστε η μεσοσταθμισμένη λιανική τιμή να μην υπερβαίνει το ανώτατο όριο τιμής (price cap) και συνεπώς προσφέρει ελαστικότητα στον ΟΤΕ ως προς την εξισορρόπηση τιμών και κόστους.

Πέραν ενός συνολικού ανωτάτου ορίου τιμής σε ένα «καλάθι» που περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα πρόσβασης, η EETT εξέτασε τη διατήρηση ενός υπο-πλαφόν (sub-cap) σε ένα καλάθι που περιλαμβάνει μόνο τα τέλη σύνδεσης (PSTN και BRA ISDN), δεδομένου ότι το βάρος (weight) αυτών των υπηρεσιών στον υπολογισμό μεσοσταθμικής τιμής όλων των υπηρεσιών πρόσβασης είναι χαμηλό και συνεπώς το συνολικό ανώτατο όριο τιμής (price cap) θα επέτρεπε σχετικά μεγάλες αυξήσεις στην τιμή των τελών σύνδεσης, εάν τα πάγια τέλη μίσθωσης μειώνονταν κατά ένα σχετικά μικρό ποσό. Η EETT προτείνει την

---

⁴¹ Στην περίπτωση όπου ο ΟΤΕ, κατά τη διάρκεια ισχύος της παρούσας ανάλυσης, ξεκινήσει την παροχή γραμμών πρόσβασης managed VoIP, η μεσοσταθμική λιανική τιμή που θα υπόκειται στο ανώτατο όριο τιμής θα περιλαμβάνει και το εφάπαξ τέλος σύνδεσης και το πάγιο τέλος μίσθωσης γραμμής πρόσβασης managed VoIP.

απόσυρση της υποχρέωσης διατήρησης του εν λόγω sub-cap δεδομένου ότι περιορίζει τον ΟΤΕ ως προς την εμπορική του πολιτική και επειδή οι συνθήκες της αγοράς από την άποψη του ανταγωνισμού έχουν βελτιωθεί σε κάποιο βαθμό σε σχέση με τον πρώτο γύρο ανάλυσης. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί τις τιμές των τελών σύνδεσης και θα επέμβει αν χρειαστεί στο πλαίσιο των ex post αρμοδιοτήτων της προκειμένου να αποτρέψει πιθανά προβλήματα ανταγωνισμού.

Η μεσοσταθμισμένη λιανική τιμή του ΟΤΕ για προϊόντα λιανικής σταθερής πρόσβασης θα υπολογίζεται με τη χρήση των λιανικών τιμών και των λιανικών εσόδων από τα σχετικά προϊόντα λιανικής που περιλαμβάνονται στο καλάθι.

Η ΕΕΤΤ προτείνει να συμπεριληφθούν στο Ανώτατο Όριο Τιμής (Price Cap) μόνο οι ονομαστικές τιμές των λιανικών προϊόντων πρόσβασης. Η ΕΕΤΤ εξακολουθεί να θεωρεί ότι το να συμπεριληφθούν τα εκπτώτικα τιμολόγια μαζί με τα τιμολόγια των ονομαστικών χρεώσεων θα αύξανε σημαντικά την πολυπλοκότητα εφαρμογής του ανώτατου ορίου τιμής χωρίς να επιφέρει πρόσθετα οφέλη. Ο κύριος στόχος των ανώτατων ορίων τιμής είναι να διαφυλάσσουν από υπερβολικές τιμές. Τιμολόγια ωστόσο που παρέχουν εκπτώσεις όγκου ή εσόδων παρέχουν στους πελάτες καλύτερες προσφορές. Ενδεχομένως βέβαια τα ως άνω τιμολόγια να εγείρουν ζητήματα ανταγωνισμού εάν έχουν ως αποτέλεσμα ληστρικές τιμές ή συμπίεση περιθωρίου σε ορισμένα τμήματα της αγοράς, ωστόσο, τα ως άνω προβλήματα ανταγωνισμού είναι δύσκολο να αντιμετωπισθούν δια της επιβολής ενός ανώτατου ορίου τιμής. Για να αντιμετωπίσει αυτές τις περιπτώσεις, η ΕΕΤΤ προτείνει να παρέμβει χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία του Παραρτήματος 1 (Καθορισμός μεθοδολογίας και γενικές αρχές μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην αγορά) της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013 (ΦΕΚ 533/Β/06.04.2011)⁴².

Η εισαγωγή Ανωτάτου Ορίου Τιμής για προϊόντα λιανικής πρόσβασης παρέχει στην ΕΕΤΤ τη δυνατότητα ελέγχου επί των αυξήσεων των τιμών πρόσβασης. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι εφόσον ενταθεί ο ανταγωνισμός στην αγορά λιανικής πρόσβασης με τη χρήση της ΑΠΤΒ και της ΧΕΓ, μπορεί να μην απαιτείται πλέον η υποχρέωση Ανωτάτου Ορίου Τιμής. Η

---

⁴² Ορισμός των εθνικών αγορών λιανικής των δημοσίως διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές και υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης)

ΕΕΤΤ θα παρακολουθεί προσεκτικά την ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής πρόσβασης και – εφόσον απαιτηθεί – θα επανεξετάσει την ανάγκη διατήρησης Ανώτατου Ορίου Τιμής στις υπηρεσίες πρόσβασης του ΟΤΕ.

(i) Καθορισμός των παραμέτρων του Ανωτάτου Ορίου Τιμής

Η ΕΕΤΤ προτείνει να τεθεί το συνολικό ανώτατο όριο τιμής (price cap) για το «καλάθι» των λιανικών προϊόντων πρόσβασης στο επίπεδο $\%CPI - X$, όπου CPI καθορίζει τον δείκτη τιμών του καταναλωτή (Consumer Price Index - CPI) και X είναι ο παράγοντας που αντικατοπτρίζει αναμενόμενες ετήσιες βελτιώσεις αποτελεσματικότητας στην παροχή λιανικής πρόσβασης,⁴³ και δύναται επίσης να περιλαμβάνει άλλους παράγοντες όπως η ανάγκη για περαιτέρω στάθμιση τιμών.

Η ΕΕΤΤ προτείνει ο παράγοντας X να είναι σταθερός για όλη τη διάρκεια της περιόδου και να ισούται με μηδέν.

Το $\%CPI$ θα αναθεωρείται μια φορά το χρόνο και σε σύντομο χρονικό διάστημα αφότου το ετήσιο CPI για το προηγούμενο έτος γίνει διαθέσιμο και θα προσδιορίζει το επιτρεπόμενο όριο μεταβολής της τιμής του «καλαθιού» των υπηρεσιών πρόσβασης (μεσοσταθαστημισμένη λιανική τιμή) και θα ισχύει μέχρι την επόμενη αναθεώρησή του από την ΕΕΤΤ.

(ii) Διαδικασία τροποποίησης λιανικών τιμών

Η ΕΕΤΤ προτείνει επίσης να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ προς έγκριση τις προτεινόμενες τιμολογιακές αλλαγές (συνοδευόμενες από όλα τα απαραίτητα στοιχεία για το σχετικό έλεγχο συμμόρφωσης του ΟΤΕ τόσο με τις υποχρεώσεις ελέγχου τιμών λιανικής όσο με τις υποχρεώσεις ελέγχου τιμής των σχετικών υπηρεσιών ΧΕΓ). Ο ΟΤΕ δεν δύναται να δημοσιεύσει και να εφαρμόσει τις προτεινόμενες τιμολογιακές αλλαγές, πριν την έκδοση σχετικής Απόφασης της ΕΕΤΤ. Σε περίπτωση έγκρισης των προτεινόμενων τιμολογιακών αλλαγών ο ΟΤΕ οφείλει να προβεί σε σχετική ενημέρωση των συνδρομητών, συμμορφούμενος με τις υποχρεώσεις διαφάνειας που του έχουν επιβληθεί.

---

⁴³ Στη θεωρία, το X πρέπει να αντικατοπτρίζει τη διαφορά σε βελτιώσεις παραγωγικότητας της ρυθμιζόμενης επιχείρησης και στη βιομηχανία γενικώς.

A2. Υποχρέωση υποβολής κοστολογικών στοιχείων για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης

Επί του παρόντος, ο ΟΤΕ έχει υποχρέωση να συμπεριλαμβάνει στο κοστολογικό του μοντέλο FDC/CCA top-down τα λιανικά προϊόντα πρόσβασης και να παρέχει στην ΕΕΤΤ ετησίως (εντός ενός μηνός από την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων από τη Γενική Συνέλευση) όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό του κόστους των εν λόγω προϊόντων (πάγια τέλη μίσθωσης και τέλη σύνδεσης).

Το εφαρμοζόμενο Κοστολογικό Σύστημα του ΟΤΕ ελέγχεται ετησίως προκειμένου να αξιολογείται η συμμόρφωση του συστήματος με τις μεθοδολογίες που έχουν εγκριθεί από την ΕΕΤΤ και με τις υποχρεώσεις ελέγχου τιμών που του έχουν επιβληθεί..

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υφιστάμενη υποχρέωση του ΟΤΕ να περιλαμβάνει στο κοστολογικό του μοντέλο FDC/CCA top-down τα λιανικά προϊόντα πρόσβασης πρέπει να διατηρηθεί και ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει στην ΕΕΤΤ ετησίως (εντός ενός μηνός από την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων) όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό του κόστους των εν λόγω προϊόντων. Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα έχει ευρύτερο αποτέλεσμα από ότι το ανώτατο όριο τιμής, καθότι θα μπορούσε επίσης να βοηθήσει να αποφευχθεί ο περιορισμός της εισόδου στην αγορά δια της εφαρμογής αδικαιολόγητα χαμηλών τιμών ή δια της εφαρμογής συμπίεσης περιθωρίου. Η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα παραμένει απαραίτητο συμπληρωματικό στοιχείο του ανώτατου ορίου τιμής (price cap). Ενώ το ανώτατο όριο τιμής (price cap) βοηθά να αποφευχθεί η υπερβολική τιμολόγηση, η υποχρέωση υποβολής στοιχείων κόστους θα διασφαλίζει ότι οι τιμές δεν είναι ούτε ληστρικές ούτε ικανές να οδηγήσουν σε συμπίεση περιθωρίου.

A3.Κοστολόγηση λιανικών προϊόντων πρόσβασης

Το Άρθρο 38(3) του Νόμου 3431/2006 προβλέπει ότι η ΕΕΤΤ θα διασφαλίζει ότι στις περιπτώσεις εκείνες όπου μια επιχείρηση υπόκειται σε ρύθμιση των λιανικών της τιμολογίων ή σε άλλους σχετικούς ελέγχους τιμών, θα εφαρμόζονται τα κατάλληλα κοστολογικά συστήματα. Η ΕΕΤΤ δύναται να ορίζει τη μορφή και την μεθοδολογία κοστολόγησης που θα εφαρμοσθεί. Το σύστημα κοστολόγησης θα ελέγχεται από ανεξάρτητο εξειδικευμένο φορέα. Η ΕΕΤΤ θα διασφαλίζει ότι δημοσιεύεται ετησίως

δήλωση συμμόρφωσης υπό την επιφύλαξη των εθνικών και Ευρωπαϊκών κανόνων σχετικά με το επιχειρηματικό απόρρητο.

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Εφαρμογή της Σύσταση C (2005) 3480 της Επιτροπής για τον Λογιστικό Διαχωρισμό και τα Κοστολογικά Συστήματα βάσει του Ρυθμιστικού Πλαισίου της ΕΕ, ένα κοστολογικό σύστημα είναι ένα σύστημα κανόνων που υποστηρίζει την κατανομή κόστους, εσόδων και απασχολούμενου κεφαλαίου σε συγκεκριμένες δραστηριότητες και υπηρεσίες.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η διατήρηση της υποχρέωση κοστολόγησης των λιανικών υπηρεσιών πρόσβασης με τη χρήση ενός μοντέλου Πλήρως Κατανεμημένου Κόστους (FDC –CC), καθώς και οι διατάξεις της Απόφασης ΕΕΤΤ 482/051/24.06.2008 εξακολουθούν να είναι κατάλληλες, δικαιολογημένες και αναγκαίες. Συνεπώς, προτείνεται να διατηρηθούν. Επίσης, δεν θα συνιστά χρονοβόρα διαδικασία και δεν θα επιβαρύνει τον ΟΤΕ δυσανάλογα, καθώς ήδη διαθέτει τέτοια συστήματα προκειμένου να προετοιμάζει τους υπάρχοντες διαχωρισμένους λογαριασμούς και τα συστήματα αυτά λειτουργούν ήδη κάποια χρόνια.

Το κοστολογικό σύστημα ΠΚΚ/TK του ΟΤΕ θα ελέγχεται σε ετήσια βάση από ανεξάρτητους ελεγκτές που θα ορίζονται από την ΕΕΤΤ, και θα δημοσιεύεται δήλωση συμμόρφωσης υπό την επιφύλαξη των εθνικών και Ευρωπαϊκών κανόνων σχετικά με το επιχειρηματικό απόρρητο.

Β.Λογιστικός διαχωρισμός για προϊόντα λιανικής πρόσβασης

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση κοστολόγησης για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης πρέπει να συμπληρωθεί με μια υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού. Κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, η ΕΕΤΤ πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιλεγόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις βασίζονται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος, ότι είναι εύλογες και αναλογικές και βοηθούν στην προώθηση του ανταγωνισμού ώστε να εδραιωθεί κάποια στιγμή αποτελεσματικός ανταγωνισμός στην αγορά, και ότι συμβάλουν στα οφέλη του καταναλωτή. Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού είναι σχεδιασμένη ώστε να παρέχονται στοιχεία από τον ΟΤΕ που να βοηθούν στο να εκτιμηθεί εάν υπάρχει ή όχι συμπίεση περιθωρίου στη λιανική πρόσβαση ή πρακτικές διακριτικής μεταχείρισης,

συνεπώς η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η διατήρηση της εν λόγω υποχρέωσης για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης είναι δικαιολογημένη και βασίζεται στη φύση του προσδιορισθέντος προβλήματος της αγοράς.

Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού διατηρείται προκειμένου να παρέχεται ένα υψηλότερο επίπεδο λεπτομέρειας σε σχέση με τις πληροφορίες που άλλως θα προέκυπταν μόνο από τις υποχρεωτικές από το νόμο οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ, να παρατηρείται στενά η συμπεριφορά του ΟΤΕ ως προς την παροχή λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP σαν αυτή να συνιστούσε μια ξεχωριστή επιχειρηματική μονάδα από μόνη της, καθώς επίσης και να προλαμβάνεται η μη δίκαιη σταυροειδής επιδότηση.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να διατηρηθεί και θα πρέπει να καταρτίζονται και να δημοσιεύονται οι ακόλουθες χρηματοοικονομικές πληροφορίες για όλες τις λιανικές υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης (με την επιφύλαξη της αρχής του επιχειρηματικού απορρήτου και άλλων γενικών νομικών υποχρεώσεων):

- Κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως
- Κατάσταση απασχολούμενου κεφαλαίου (λεπτομερής μέθοδος υπολογισμού και τιμές των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων)
- Ενοποίηση λογαριασμών και συμφωνία με προβλεπόμενους από το νόμο λογαριασμούς ή άλλες πηγές πληροφοριών κοστολόγησης
- Περιγραφή της μεθόδου κοστολόγησης, με αναφορά της βάσης και των προτύπων κόστους, των μεθόδων κατανομής και αποτίμησης, της αναγνώρισης και χειρισμού έμμεσου κόστους
- Παρατηρήσεις σχετικές με τη μη διακριτική μεταχείριση (λεπτομερή τέλη μεταφοράς προκειμένου να δικαιολογείται η συμμόρφωση με την υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης)
- Έκθεση λογιστικού ελέγχου
- Περιγραφή των πολιτικών λογιστικής και ρυθμιστικώς προβλεπόμενων λογιστικών αρχών και
- Δήλωση συμμόρφωσης προς τους κανόνες του Ευρωπαϊκού και Εθνικού δικαίου.⁴⁴

---

⁴⁴ Η Σύσταση της Επιτροπής, προβλέπει ότι η ετήσια δήλωση συμμόρφωσης πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον:

Η υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού θα πρέπει να εφαρμοστεί σύμφωνα με τις διατάξεις της Απόφασης ΕΕΤΤ ΑΠ 482/051/24.06.2008, όπως εκάστοτε ισχύει.

Γ. Υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης για λιανικά προϊόντα πρόσβασης

Υπάρχει κίνδυνος, ο πάροχος με ΣΙΑ να χρησιμοποιήσει την αγοραστική του δύναμη προκειμένου να προβεί σε διακριτική μεταχείριση που βλάπτει τον ανταγωνισμό. Το Άρθρο 38 (2) του Νόμου 3431/2006 δίνει την ευχέρεια στην ΕΕΤΤ να απαιτεί από τον πάροχο με ΣΙΑ να μην παρέχει με αθέμιτο τρόπο προνόμια σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες, παρέχοντάς τους επί παραδείγματι εκπτώσεις όταν υπάρχει ρίσκο να μεταπηδήσουν σε κάποιον ανταγωνιστή, και ως εκ τούτου να βλάπτει τον ανταγωνισμό.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εμποδίζει τους παρόχους που έχουν ΣΙΑ να εφαρμόζουν ανόμοιους όρους σε όμοιες περιστάσεις ή να εφαρμόζει όμοιους όρους σε ανόμοιες περιπτώσεις. Κάτι τέτοιο δε σημαίνει βέβαια ότι ο πάροχος με ΣΙΑ δεν δύναται να παρέχει διαφορετικούς όρους και προϋποθέσεις σε διαφορετικές ομάδες πελατών, αλλά ότι οι όποιες διαφορές πρέπει να δικαιολογούνται αντικειμενικά. Στο επίπεδο λιανικής, βασική αιτιολογία διαφοροποιήσεων αποτελούν οι διαφορές κόστους.

-
- τα συμπεράσματα του ορκωτού ελεγκτή;
  - όλες τις ασυμφωνίες που διαπιστώθηκαν;
  - συστάσεις εκ μέρους του ορκωτού ελεγκτή (με περιγραφή των αντίστοιχων συνεπειών);
  - πλήρη περιγραφή της μεθόδου επαλήθευσης που ακολουθήθηκε και
  - ορισμένα συγκεντρωτικά χρηματοοικονομικά και λογιστικά δεδομένα (όπως για παράδειγμα προσαρμογές εκτίμησης τρέχοντος κόστους, βασικές παραδοχές των μεθόδων κατανομής, επίπεδο κατανεμόμενου κόστους και βαθμός διακριτότητας του μοντέλου).

Η δημοσίευση της δήλωσης συμμόρφωσης και των αποτελεσμάτων του λογιστικού ελέγχου πρέπει να υποβάλλεται σε μορφή εύκολα προσβάσιμη από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντύπως ή ηλεκτρονικά, ή να δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο του φορέα εκμετάλλευσης ή τον δικτυακό τόπο της ΕΕΤΤ.

Η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης εμποδίζει τους παρόχους να εκμεταλλευθούν την αγοραστική τους δύναμη χρεώνοντας υψηλές τιμές για υπηρεσίες που δεν είναι ανταγωνιστικές και χαμηλές τιμές για τις ανταγωνιστικές υπηρεσίες. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να διασφαλισθεί ότι ο ΟΤΕ συμμορφώνεται με την υποχρέωση της μη διακριτικής μεταχείρισης.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι το επίπεδο του ανταγωνισμού στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP, για οικιακούς και μη οικιακούς χρήστες στην Ελλάδα υποδεικνύει ότι μόνο το δίκαιο του ανταγωνισμού δεν επαρκεί για να αντιμετωπίσει αντι-ανταγωνιστικές πρακτικές. Επίσης, τα μέτρα που λαμβάνονται σε επίπεδο χονδρικής μπορεί να μην αποτρέπουν την αδικαιολόγητη διάκριση σε επίπεδο λιανικής, καθώς η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης σε επίπεδο χονδρικής εφαρμόζεται γενικά στη σχέση χονδρικής.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβληθεί στον ΟΤΕ υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης σε σχέση με τα λιανικά προϊόντα πρόσβασης. Με βάση την υποχρέωση αυτή, ο ΟΤΕ απαγορεύεται να προβαίνει σε διακρίσεις ως προς τη μεταχείριση των πελατών του αναφορικά με όλους τους τύπους λιανικής πρόσβασης. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι μια υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης δεν σημαίνει ότι ένας πάροχος με ΣΙΑ πρέπει να προσφέρει πανομοιότυπους όρους και προϋποθέσεις σε κάθε πελάτες, αλλά ότι οι διαφορές πρέπει να αιτιολογούνται με αντικειμενικό τρόπο. Η ΕΕΤΤ προτείνει η απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης να εφαρμόζεται σε κάθε διάκριση ή οποία μπορεί να παρεμποδίσει τον ανταγωνισμό.

Δ. Διαφάνεια για τα προϊόντα λιανικής πρόσβασης: Κοινοποίηση και δημοσίευση όρων και προϋποθέσεων

Το Άρθρο 57 του Νόμου 3431/2006, ο «Κανονισμός Γενικών Αδειών» που έχει εκδώσει η ΕΕΤΤ, όπως εκάστοτε ισχύει, και ο «Κώδικας Δεοντολογίας για την Παροχή Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών στους Καταναλωτές», που έχει εκδώσει η ΕΕΤΤ, όπως εκάστοτε ισχύει, ορίζουν, για όλες τις επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν τηλεφωνικές υπηρεσίες διαθέσιμες στο κοινό, την υποχρέωσή τους να συμμορφώνονται με ορισμένες γενικές διατάξεις διαφάνειας και δημοσίευσης πληροφοριών. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι οι

ανωτέρω διατάξεις (όπως εκάστοτε ισχύουν) είναι επαρκείς. Δεδομένου όμως, ότι ο ΟΤΕ έχει οριστεί ως πάροχος με ΣΙΑ στις σχετικές αγορές, η ΕΕΤΤ προτείνει την επιβολή υποχρέωσης στον ΟΤΕ να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ όλα τα απαραίτητα αποδεικτικά στοιχεία συμμόρφωσης με τις ως άνω υποχρεώσεις διαφάνειας και δημοσίευσης πληροφοριών.

Ε. Υποχρεώσεις σχετικά με την αλληλένδετη πώληση προϊόντων στη λιανική / Σύζευξη

Κατά την εκτίμηση των προβλημάτων ανταγωνισμού στη λιανική αγορά πρόσβασης, η ΕΕΤΤ σημείωσε ότι η σύζευξη (bundling) προϊόντων λιανικής όπως λ.χ η σύζευξη (bundling) πρόσβασης και κλήσεων ή ευρυζωνικής πρόσβασης και πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση και κλήσεων, δύναται να περιορίσει τον ανταγωνισμό, κυρίως δια της επέκτασης της αγοραστικής ισχύος σε γειτονικές αγορές και τον περιορισμό της ελευθερίας προσδιορισμού των τιμών.

Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι προκειμένου να αντιμετωπισθεί κάτι τέτοιο πρέπει να επιβληθεί μια σχετική υποχρέωση αδεσμοποίησης (unbundling). Ο κύριος στόχος της υποχρέωσης αδεσμοποίησης (unbundling) είναι να προληφθεί η παρεμπόδιση εισόδου στην αγορά που άλλως θα επέρχεται δια της οριζόντιας επέκτασης της αγοραστικής ισχύος και η οποία θα περιόριζε τον ανταγωνισμό με αρνητικές συνέπειες στους καταναλωτές.

Το Άρθρο 38(2) του Ν.3431/2006 αναφέρει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις με σημαντική ισχύ σε λιανικές αγορές, βασίζονται στη φύση του εντοπιζόμενου προβλήματος και είναι αναλογικές και δικαιολογημένες. Οι επιβαλλόμενες υποχρεώσεις μπορούν να περιλαμβάνουν την υποχρέωση των προσδιοριζόμενων επιχειρήσεων να μην χρεώνουν υπερβολικές τιμές, να μην παρεμποδίζουν την είσοδο νεοεισερχόμενων στην αγορά, να μην προκαλούν στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό με τον καθορισμό ιδιαίτερα χαμηλών τιμών προς προσέλκυση πελατών, να μην παρέχουν, με αθέμιτο τρόπο, προνόμια σε ειδικούς τελικούς χρήστες ούτε να δεσμοποιούν, χωρίς εύλογη αιτία, τις υπηρεσίες.

Η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση στον πάροχο με ΣΙΑ να μην προβαίνει σε αδικαιολόγητη δεσμοποίηση προϊόντων. Η ΕΕΤΤ θα θεωρεί ως μη εύλογη τη σύζευξη προϊόντων ή υπηρεσιών που δεν επιτρέπει στον καταναλωτή να αγοράσει το προϊόν/υπηρεσία που επιθυμεί παρά μόνο μαζί με το δεσμοποιημένο προϊόν. Πρακτικά

αυτό σημαίνει ότι η ΕΕΤΤ αναμένει από τον πάροχο με ΣΙΑ να παρέχει κάθε επιμέρους υπηρεσία που αποτελεί μέρος ενός δεσμοποιημένου προϊόντος ως χωριστό προϊόν, εφόσον αυτό ανήκει σε υπό ρύθμιση αγορά.

Παρότι, η σύζευξη προϊόντων δύναται να οδηγεί σε οικονομίες κλίμακας και σκοπού με αποτέλεσμα να υπάρχει εξοικονόμηση και για τους τελικούς καταναλωτές, δύναται επίσης εκ της φύσης της να οδηγήσει σε έλλειψη διαφάνειας στην αγορά αφού δύο ή περισσότερα προϊόντα πωλούνται ως ενιαίο πακέτο. Ως εκ τούτου, οι γενικές υποχρεώσεις διαφάνειας που επιβάλλονται στους τους παρόχους και οι απαιτήσεις για σχετική κοινοποίηση στην ΕΕΤΤ που αναφέρθηκαν ανωτέρω στην υποχρέωση διαφάνειας θα ισχύουν και για τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων (bundling) και θα περιορίσουν την έκταση στην οποία η σύζευξη (bundling) δύναται να περιορίσει τη διαφάνεια στην αγορά.

Επιπλέον, οι υποχρεώσεις που σχετίζονται με το πρόβλημα της υπερβολικής τιμολόγησης και υποχρεώσεις που έχουν τεθεί ώστε να προληφθεί η παρεμπόδιση του ανταγωνισμού που προκαλείται από αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές θα εφαρμόζονται και για τα δεσμοποιημένα προϊόντα με τον ίδιο τρόπο που εφαρμόζονται και για τα αδεσμοποίητα.

Συγκεκριμένα, απαιτείται από τον ΟΤΕ κάθε φορά που επιθυμεί να προβεί σε αλληλένδετη πώληση προϊόντων / υπηρεσιών (bundling) καθώς και σε περιπτώσεις που ο ΟΤΕ επιθυμεί να τροποποιήσει τους όρους κάποιου πακέτου/προσφοράς, να κοινοποιεί εκ των προτέρων στην ΕΕΤΤ την πρόταση του, συνοδευόμενη με όλα τα απαραίτητα στοιχεία. Ο ΟΤΕ φέρει το βάρος της απόδειξης ότι η πρότασή του δεν προκαλεί επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου. Ο έλεγχος για επιθετική τιμολόγηση ή συμπίεση περιθωρίου θα γίνεται σύμφωνα με την μεθοδολογία του Παραρτήματος Ι (Καθορισμός μεθοδολογίας και γενικές αρχές μοντέλου εξέτασης των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών των επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στην αγορά) της ΑΠ ΕΕΤΤ 595/013 (ΦΕΚ 533/Β/06.04.2011)⁴⁵, η οποία έχει ήδη τεθεί σε Εθνική δημόσια διαβούλευση και έχει κοινοποιηθεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στις ΕΡΑ των άλλων Κρατών Μελών. Η ΕΕΤΤ, μετά από έλεγχο, δύναται να εγκρίνει, να εγκρίνει υπό όρους/τροποποιήσεις ή να απορρίψει την εκάστοτε πρόταση του ΟΤΕ. Σε περίπτωση έγκρισης, η

---

⁴⁵ Ορισμός των εθνικών αγορών λιανικής των δημοσίως διαθέσιμων τηλεφωνικών υπηρεσιών που παρέχονται σε σταθερή θέση, καθορισμός επιχειρήσεων με σημαντική ισχύ στις εν λόγω αγορές και υποχρεώσεις αυτών (2ος Γύρος Ανάλυσης)

δυνατότητα εφαρμογής της πρότασης θα συνοδεύεται με την υποχρέωση του ΟΤΕ να παρέχει στην ΕΕΤΤ απολογιστικά στοιχεία, ανά ορισμένα τακτά διαστήματα, προκειμένου να ελέγχεται η συμμόρφωση του με τις ανωτέρω υποχρεώσεις. Ο ΟΤΕ δεν θα προβαίνει σε οποιαδήποτε ανακοίνωση της πρότασης του πριν την έγκριση της ΕΕΤΤ. Τα εγκριθέντα εκπτώτικα πακέτα ή προσφορές ή η εγκριθείσα μείωση τιμής δύνανται να εφαρμοστούν από την επομένη της δημοσίευσής τους.

Η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβληθούν οι ως άνω αρχές σε όλες τις περιπτώσεις σύζευξης προϊόντων (bundling) είτε αυτές αφορούν σύζευξη υπηρεσιών που εμπίπτουν μόνο στην παρούσα αγορά είτε αφορούν σύζευξη προϊόντων που εμπίπτουν στην παρούσα αγορά με άλλα προϊόντα, ανεξαρτήτως του εάν προσδιορίζονται ή όχι ως υπηρεσίες/ προϊόντα ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

5.8 Προτεινόμενες Κανονιστικές Υποχρεώσεις για λιανική πρόσβαση στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA

Στο διάστημα που μεσολάβησε από την τελευταία ανάλυση αγορών, οι γραμμές PRA δεν αποτέλεσαν αντικείμενο κάποιας καταγγελίας που υποβλήθηκε στην ΕΕΤΤ με βάση την αρμοδιότητά της για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού ή με βάση τις ρυθμιστικές της αρμοδιότητες, είτε από εναλλακτικούς παρόχους είτε από πελάτες λιανικής. Συνεπώς, παρά την προφανή έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού δεν φαίνεται να υπάρχει μέχρι σήμερα κάποια σοβαρή αστοχία της αγοράς.

Όπως σημειώθηκε στην Ενότητα 4 σχετικά με την «Ανάλυση Αγοράς», το γεγονός ότι υπάρχει σχετικά αργή ανάπτυξη του ανταγωνισμού στην αγορά των γραμμών PRA μπορεί να δημιουργήσει κίνητρα για τον ΟΤΕ να μη μειώσει την τιμή των γραμμών PRA (δηλ., πρακτική καταχρηστικής εκμετάλλευσης μέσω υπερβολικής τιμολόγησης), να ακολουθήσει πρακτικές τιμολογιακής στρατηγικής (π.χ., τιμολόγηση κάτω του κόστους, συμπίεση περιθωρίου) που στοχεύουν στην παρεμπόδιση εισόδου εναλλακτικών παρόχων και να υπερβεί την όποια αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ διαθέτουν οι εταιρικοί πελάτες. Η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι ο εμπορικός μηχανισμός που είναι πιθανότερο να χρησιμοποιηθεί για την επίτευξη τέτοιων στόχων θα ήταν μέσω μυστικών ή στοχευμένων στρατηγικών εκπτώσεων που έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία σχέσης εμπορικής πίστης με τους

εταιρικούς πελάτες παρεμποδίζοντας έτσι την είσοδο των εναλλακτικών στην αγορά των πελατών αυτών.

Συνεπώς, η ΕΕΤΤ θεωρεί ότι θα ήταν κατάλληλο και αναλογικό να επιβάλει μια κανονιστική υποχρέωση που είναι η ενδεδειγμένη για να αποφευχθεί μια τέτοια αστοχία της αγοράς ή τουλάχιστον να μπορεί να αντιμετωπιστεί.

5.8.1 Υποχρεώσεις σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του Νόμου

Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι οι κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής, που έχει ήδη επιβάλλει ως αποτέλεσμα άλλων αναλύσεων αγοράς, δεν θεωρούνται επαρκείς ώστε να καταστεί αποτελεσματικά ανταγωνιστική η αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA.

Οι υποχρεώσεις που μπορούν να επιβληθούν σύμφωνα με τα Άρθρα 43 έως 45 του *Νόμου* περιλαμβάνουν τα εξής: διαφάνεια (Άρθρα 43 (1) (α)), μη διακριτική μεταχείριση (Άρθρο 43 (1)(β)), λογιστικός διαχωρισμός (Άρθρο 43 (1) (γ)), πρόσβαση σε και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου (Άρθρο 44), έλεγχος τιμών και κοστολόγηση (Άρθρο 45). Ωστόσο, η ΕΕΤΤ δεν θεωρεί ότι πρόσθετες κανονιστικές υποχρεώσεις σε επίπεδο χονδρικής, εκτός αυτών που ήδη έχουν προταθεί, θα αντιμετώπιζαν τα προβλήματα ανταγωνισμού που εντοπίζονται στις λιανικές αγορές σταθερής πρόσβασης.

5.8.2 Υποχρεώσεις σύμφωνα με το Άρθρο 38 του Νόμου

Η επιβολή υποχρεώσεων στο επίπεδο λιανικής απαιτείται όταν η ΕΕΤΤ διαπιστώνει ότι, ως αποτέλεσμα της ανάλυσης αγοράς μια συγκεκριμένη αγορά δεν είναι αποτελεσματικά ανταγωνιστική και καταλήγει ότι οι επιβληθείσες υποχρεώσεις δεν θα οδηγούσαν στην επίτευξη των στόχων.

Όπως αναφέρεται ανωτέρω στην Ενότητα 5.8, υπάρχει ο κίνδυνος ο ΟΤΕ να χρησιμοποιήσει την ισχύ του στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA προκειμένου να προβεί σε

διακρίσεις με τρόπο που περιορίζει τον ανταγωνισμό. Το Άρθρο 38 (2) του *Νόμου* επιτρέπει στην ΕΕΤΤ να υποχρεώσει τους παρόχους με ΣΙΑ να μην επιδεικνύουν αδικαιολόγητη προτίμηση σε συγκεκριμένους τελικούς χρήστες, π.χ. στοχεύοντας σε συγκεκριμένους πελάτες με εκπτώσεις όταν υπάρχει κίνδυνος μετάβασής τους σε κάποιον ανταγωνιστή, περιορίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον ανταγωνισμό. Η ΕΕΤΤ προτείνει να επιβάλει μια τέτοια υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης στον ΟΤΕ, σχετικά με τους όρους και τις προϋποθέσεις παροχής γραμμών PRA-ISDN. Η ΕΕΤΤ σημειώνει ότι μια υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης δεν σημαίνει ότι ένας πάροχος με ΣΙΑ πρέπει να προσφέρει πανομοιότυπους όρους και προϋποθέσεις σε κάθε πελάτη, αλλά ότι κάθε διαφοροποίηση πρέπει να αιτιολογείται αντικειμενικά.

Προκειμένου να παρακολουθεί την εφαρμογή της υποχρέωσης μη διακριτικής μεταχείρισης, η ΕΕΤΤ προτείνει να διατηρηθεί η υποχρέωση του ΟΤΕ να κοινοποιεί στην ΕΕΤΤ τις τιμές και τις εκπτώσεις είκοσι ημέρες πριν την εφαρμογή τους. Στόχος της υποχρέωσης αυτής είναι, μεταξύ άλλων, να παρέχεται στην ΕΕΤΤ επαρκής κατανόηση των τιμολογιακών πρακτικών του ΟΤΕ ώστε να μπορεί να ασκεί αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές της σχετικά με την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού.

Αυτή η «ελαφρά» ρύθμιση θεωρείται κατάλληλη με βάση τις επικρατούσες συνθήκες, δεδομένου ότι η ανάπτυξη της αγοράς είναι σχετικά μικρή και μέχρι σήμερα η ΕΕΤΤ δεν διαθέτει στοιχεία μη ικανοποίησης πελατών ή παρεμπόδισης εισόδου εναλλακτικών μέσω τιμολογιακών και μη τιμολογιακών πρακτικών κατά την παροχή λιανικής πρόσβασης σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PRA από τον ΟΤΕ. Ενόψει των συνθηκών αυτών, το εύρος της κανονιστικής υποχρέωσης θεωρείται κατάλληλο και αναλογικό, λαμβάνοντας υπόψη την πιθανή αστοχία της αγοράς λόγω της ισχυρής δεσπόζουσας θέσης του ΟΤΕ και της απουσίας άμεσων ανταγωνιστικών υποκατάστατων.

6 Ερωτήσεις Διαβούλευσης

Ορισμός Αγοράς

- E1 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής πρόσβασης και τηλεφωνικών κλήσεων ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές προϊόντων;
- E2 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN και ISDN BRA ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά, στην οποία δεν ανήκουν οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA;
- E3 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες σταθερής και κινητής πρόσβασης ανήκουν σε χωριστές σχετικές αγορές;
- E4 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, και ISDN BRA ανήκουν στην ίδια αγορά με τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης managed VoIP;
- E5 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι οι υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σταθερής πρόσβασης σε οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες ανήκουν στην ίδια σχετική αγορά προϊόντων;
- E6 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ ότι το εύρος της σχετικής γεωγραφικής αγοράς είναι η Ελληνική επικράτεια;

Ανάλυση Αγοράς & Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

- E7 Συμφωνείτε με το αρχικό συμπέρασμα της ΕΕΤΤ σχετικά με την ύπαρξη ΣΙΑ στις σχετικές αγορές λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση;

- E8 Συμφωνείτε με τις προτεινόμενες υποχρεώσεις πρόσβασης και χρήσης ειδικών ευκολιών δικτύου σχετικά με τις υπηρεσίες ΧΕΓ;.
- E9 Συμφωνείτε με τις προτεινόμενες υποχρεώσεις μη διακριτικής μεταχείρισης και διαφάνειας σχετικά με τις υπηρεσίες ΧΕΓ; E9
- E10 Η ΕΕΤΤ προτείνει τη διατήρηση του ελέγχου τιμών βάσει μεθοδολογίας retail-minus της υπηρεσίας ΧΕΓ για την περίοδο της παρούσας εξέτασης. Συμφωνείτε με την άποψη αυτή;
- E11 Συμφωνείτε με τη διατήρηση της υποχρέωσης του ΟΤΕ σχετικά με την κοστολόγηση και την υποχρέωση λογιστικού διαχωρισμού των υπηρεσιών ΧΕΓ;
- E12 Συμφωνείτε με τη διατήρηση ανωτάτου ορίου τιμών για τις υπηρεσίες λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP (μίσθωση γραμμής και σύνδεση);
- E13 Συμφωνείτε ότι θα πρέπει να διατηρηθεί η υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης και διαφάνειας από τον ΟΤΕ αναφορικά με τις τιμές λιανικής των υπηρεσιών πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης PSTN, ISDN BRA και managed VoIP;
- E14 Συμφωνείτε με τη διατήρηση της υποχρέωσης λογιστικού διαχωρισμού του ΟΤΕ αναφορικά με τη λιανική πρόσβαση; Παρακαλούμε όπως θεμελιώσετε την απάντησή σας..
- E15 Συμφωνείτε με τη ρυθμιστική υποχρέωση μη διακριτικής μεταχείρισης που προτείνεται από την ΕΕΤΤ ενόψει της δυνητικής αστοχίας της αγοράς στην αγορά λιανικής πρόσβασης στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο σε σταθερή θέση μέσω γραμμών πρόσβασης ISDN PRA;

Παρακαλούμε αναπτύξτε τις απαντήσεις σας και τεκμηριώστε τις. Επίσης παρακαλούμε να παράσχετε στην ΕΕΤΤ οποιαδήποτε στοιχεία έχετε στη διάθεσή σας προς υποστήριξη των ισχυρισμών σας.

Παράρτημα 1 – Προσφορά Αναφοράς Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών

Τα κάτωθι συνιστούν τη λίστα με το ελάχιστο περιεχόμενο που πρέπει να περιέχει η Προσφορά Αναφοράς του ΟΤΕ για τη ΧΕΓ

Α. Όροι Χονδρικής Εκμίσθωσης Γραμμών

1. Γραμμές και υπηρεσίες στις οποίες παρέχεται πρόσβαση
2. Διαφοροποίηση ποιότητας υπηρεσιών
3. Τεχνικοί όροι
4. Διαδικασίες παραγγελιών και παροχής, περιορισμοί χρήσης.

Β. Πληροφοριακά συστήματα

Προϋποθέσεις για την πρόσβαση στα υποστηρικτικά λειτουργικά συστήματα του ΟΤΕ, στα πληροφοριακά συστήματα ή στις βάσεις δεδομένων για τις προ-παραγγελίες, για τα αιτήματα παροχής, παραγγελιών, συντήρησης και αποκατάστασης βλαβών και τιμολόγησης.

Γ. Όροι Παροχής

1. Ανώτατος χρόνος απάντησης σε αιτήματα παροχής υπηρεσιών και ευκολιών, συμφωνίες επιπέδου υπηρεσιών, επίλυση βλαβών, διαδικασίες επαναφοράς στο σύνηθες επίπεδο υπηρεσίας και παράμετροι ποιότητας υπηρεσιών.
2. Συνήθεις όροι συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένης, όπου κατάλληλο, της προβλεπόμενης αποζημίωσης για τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τους ανώτατους χρόνους.
3. Τιμές ή τιμολογιακές φόρμουλες για κάθε στοιχείο, λειτουργία και ευκολία που αναφέρεται ανωτέρω.